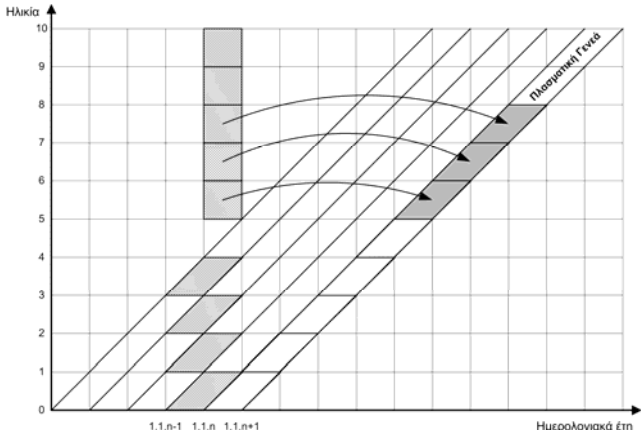

ΛΕΞΙΚΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

ΒΥΡΩΝ ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ

1	Αγαμία Η κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα άτομα τα οποία είναι μεν σε ηλικία γάμου αλλά δεν έχουν ποτέ παντρευτεί.
2	Άγαμος Το άτομο, το οποίο δεν έχει συνάψει ποτέ γάμο.
3	Αδρός δείκτης Ο λόγος των <i>δημογραφικών γεγονότων</i> που καταγράφηκαν στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους ή της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός γεγονότων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας στη διάρκεια του ίδιου έτους. Τα αδρά ποσοστά είναι εξαιρετικά επισφαλή όταν χρησιμοποιούνται σε συγκρίσεις ανάμεσα σε διαφορετικές χωρικές ενότητες (ή ακόμη και για την ίδια χωρική ενότητα σε διαφορετικές χρονικές τομές) στο βαθμό που αφενός επηρεάζονται από τις δομές των εξεταζόμενων πληθυσμών (κατανομή ανά φύλο, ηλικία κ.τ.λ), αφετέρου από τη συγκυρία. Συνεπώς, τα αδρά ποσοστά δεν προσμετρούν ούτε την ένταση ούτε το ημερολόγιο ενός <i>δημογραφικού φαινομένου</i> . Για να υπερβούμε τη δυσκολία αυτή, δημιουργούμε νέους δείκτες με τη μέθοδο της <i>προτυποποίησης</i> .
4	Αδρός δείκτης γαμηλιότητας Ο λόγος των γάμων ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους και, γενικότερα, ο λόγος των γάμων μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός γάμων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους επί 1000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας.
5	Αδρός δείκτης γεννητικότητας Ο λόγος των γεννήσεων ζώντων τέκνων στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους και, γενικότερα, ο λόγος των ζώντων γεννήσεων μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός ζώντων γεννήσεων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας.
6	Αδρός δείκτης διαζυγίων Ο λόγος των διαζυγίων ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους και, γενικότερα, ο λόγος των διαζυγίων μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός διαζυγίων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας.
7	Αδρός δείκτης θνησιμότητας Ο λόγος των θανάτων ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους και, γενικότερα, ο λόγος των θανάτων μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός θανάτων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας.
8	Αδρός δείκτης μεταναστευτικών εισροών Ο λόγος των ατόμων που εισέρχονται σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους στην ίδια χωρική ενότητα και, γενικότερα, ο λόγος των εισόδων μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός εισόδων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας..
9	Αδρός δείκτης μεταναστευτικών εκροών Ο λόγος των ατόμων που εγκαταλείπουν μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους στην ίδια χωρική ενότητα και, γενικότερα, ο λόγος των εξόδων μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως, ο αναλογών αριθμός εξόδων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας.
10	Αιτία θανάτου Ασθένεια ή γεγονός που προκαλεί το θάνατο. Οι θάνατοι διαχωρίζονται αναλόγως της αιτίας που τους προκαλεί. Δύο είναι οι πιο σοβαρές συχνές αιτίες θανάτου: ασθένεια ή τραυματισμός. Στη δεύτερη περίπτωση καταγράφεται πάντοτε το πρωτογενές γεγονός (ατύχημα, βία, πόλεμος ή αυτοκτονία).
11	Αλλοδαπός Άτομο που δεν έχει την υπηκοότητα της χώρας που κατοικεί.
12	Αναλογία (λόγος) Όρος που δίνει το αποτέλεσμα της διαίρεσης δύο ποσοτήτων. Ο αριθμητής μπορεί να αποτελεί υποσύνολο του παρονομαστή ή ακόμη να περιλαμβάνει συμβάντα (γεγονότα) και ο παρονομαστής το μέσο πληθυσμό από τον οποίον αυτά προέρχονται.
13	Ανάλυση δημογραφική Η δημογραφική ανάλυση εξετάζει τις συνιστώσες της ανανέωσης των πληθυσμών ως και τις σχέσεις ανάμεσα στις συνιστώσες αυτές, διαχωρίζοντας τις επιπτώσεις της δομής, του πλήθους και της έντασης/ημερολογίου των <i>δημογραφικών φαινομένων</i> στην ανανέωση των πληθυσμών. Επομένως, η δημογραφική ανάλυση είναι ένας τύπος στατιστικής ανάλυσης προσαρμοσμένης στη μελέτη των ανθρώπινων πληθυσμών. Η ανάλυση αυτή, είτε είναι <i>διαχρονική/διαγενεακή/γενεαλογική</i> ή ακόμη <i>στιγμιαία /εγκάρσια</i> χρησιμοποιεί αδρά δεδομένα και τα μετασχηματίζει για να δημιουργήσει, εκτός των άλλων, <i>πίνακες θνησιμότητας, γαμηλιότητας, γονιμότητας</i> (ή ακόμη τμήματα των πινάκων αυτών), στοχεύοντας στον ακριβή ποσοτικό προσδιορισμό των τρόπων με τους οποίους ανανεώνεται ένας πληθυσμός.
14	Ανάλυση διαγενεακή (διαχρονική/γενεαλογική) Ανάλυση της πορείας ενός <i>δημογραφικού φαινομένου</i> στα πλαίσια μιας γενεάς ή μιας <i>κοορτής</i> (ή ακόμη μιας ομάδας γενεών ή κοορτών)

	στη διάρκεια του χρόνου. Η διαγενεακή ανάλυση στηρίζεται στη δημιουργία <i>πινάκων</i> , βάσει των οποίων παρατηρούμε βήμα προς βήμα την εξέλιξη του εξεταζόμενου δημογραφικού φαινομένου (ένταση και ημερολόγιο) σε μια γενεά ή σε μια κοορτή (ή ακόμη σε μια ομάδα γενεών ή κοορτών). Στη διαγενεακή ανάλυση της γονιμότητας π.χ. παρακολουθούμε την αναπαραγωγική πορεία μιας γενεάς από το σημείο εκκίνησης (από τη στιγμή δηλ. που τα μέλη της δύνανται να αναπαραχθούν βιολογικά – συνήθως από το 15ο έτος-) μέχρι το τέλος της αναπαραγωγικής τους ζωής (συνήθως μέχρι και το 49 ^ο έτος).
15	<p>Ανάλυση συγχρονική (εγκάρσια) Η ανάλυση της έντασης και του ημερολογίου ενός <i>δημογραφικού φαινομένου</i> (γονιμότητας, θνησιμότητας, γαμηλιότητας, κ.ο.κ) σε ένα συγκεκριμένο ημερολογιακό έτος (ή ακόμη στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου που αποτελείται από διαδοχικά ημερολογιακά έτη). Η ανάλυση αυτή βασίζεται στη δημιουργία των <i>συγχρονικών ή εγκάρσιων πινάκων</i> και τον υπολογισμό των κατά ηλικία δεικτών. Στη συγχρονική ανάλυση δεν έχουμε μια <i>πραγματική γενεά</i> την οποία παρατηρούμε στη διάρκεια του χρόνου, αλλά μια <i>πλασματική γενεά</i> που δημιουργείται από τμήματα διαδοχικών γενεών που «τέμνουν» το συγκεκριμένο έτος ή περίοδο σε διαφορετικές στιγμές (ηλικίες) της ζωής τους (βλέπε σχήμα).</p>
16	Αναπαραγωγή Λειτουργία με την οποία οι ζωντανοί οργανισμοί παράγουν νέους οργανισμούς ομοίους με αυτούς.
17	Αναπηρία Καθεστώς/κατάσταση στην οποία βρίσκεται ένα άτομο ύστερα από τραυματισμό ή ασθένεια που το κατέστησαν ανίκανο να εργασθεί ή να υλοποιήσει συγκεκριμένες δραστηριότητες.
18	Ανικανότητα Η μειωμένη ικανότητα ή αδυναμία εκτέλεσης μιας δραστηριότητας με τρόπο ή με σειρά που θεωρείται φυσιολογική για ένα άτομο.
19	Αντισύλληψη Κάθε μέθοδος πρόληψης της σύλληψης κατά τη γενετήσια επαφή προς αποφυγή τεκνοποιίας. Οι μέθοδοι αντισύλληψης είναι σήμερα πολλές και η υιοθέτησή τους εξαρτάται από τη θέληση των πληθυσμών να ελέγχουν τις γεννήσεις τους.
20	Αποβολή Διακοπή της κύησης με συνακόλουθο θάνατο του εμβρύου.
21	Αποβολή αυτόματη Η άνευ προθέσεως προκληθείσα διακοπή της κύησης με συνακόλουθο θάνατο του εμβρύου.
22	Αποβολή τεχνητή προκλητή (έκτρωση) Η προκληθείσα διακοπή της κύησης με συνακόλουθο θάνατο του εμβρύου.

23	Απογραφή πληθυσμού Το σύνολο των διοικητικών ενεργειών και χειρισμών που έχουν ως σκοπό τη συγκέντρωση στατιστικών πληροφοριών αναφορικά με το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά (δημογραφικά, οικονομικά, κοινωνικά, οικιστικά) του συνόλου του <i>πληθυσμού</i> ενός γεωγραφικού χώρου σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Η απογραφή προϋποθέτει την καθολική και ταυτόχρονη καταγραφή όλων των ατόμων που βρίσκονται κατά την ημέρα της διεξαγωγής της σε έναν οριοθετημένο γεωγραφικό χώρο (συνήθως η εθνική επικράτεια και οι διοικητικές της υποδιαίρεσεις).
24	Ασθένεια Κάθε απόκλιση ή διακοπή της φυσιολογικής δομής ή λειτουργίας οποιουδήποτε τμήματος οργάνου ή συστήματος ενός ατόμου, η οποία εκδηλώνεται με ένα χαρακτηριστικό σύνολο συμπτωμάτων και σημείων, της οποίας η αιτιολογία, η παθολογία και η πρόγνωση μπορεί να είναι γνωστές ή άγνωστες. Κατάσταση κατά την οποία έχει αλλοιωθεί η φυσιολογική κατάσταση του οργανισμού ενός ατόμου, με αποτέλεσμα να έχει διαταραχθεί η ομαλή εκτέλεση ζωτικών λειτουργιών.
25	Baby-boom Η ταυτόχρονη και μη αναμενόμενη αύξηση των <i>γεννήσεων</i> στην πλειονότητα των ανεπτυγμένων χωρών του πλανήτη μας κατά την πρώτη μεταπολεμική εικοσιπενταετία. Η Ελλάδα δε γνώρισε το φαινόμενο αυτό.
26	Γαμηλιότητα <i>Δημογραφικό φαινόμενο</i> που εκφράζεται από τους <i>γάμους</i> . Ο όρος, επομένως, παραπέμπει συνήθως στη συχνότητα των γάμων σε έναν πληθυσμό. Όταν η συχνότητα αυτή υπολογίζεται σε ένα συνολικό πληθυσμό μας δίδει ως δείκτη τον <i>Αδρό δείκτη γαμηλιότητας</i> . Όταν υπολογίζεται σε μια <i>πραγματική γενεά</i> μας δίδει ως δείκτη την ένταση του φαινομένου στη γενεά αυτή, ενώ όταν υπολογίζεται σε ένα έτος ή σε μια περίοδο την ένταση του φαινομένου σε μια <i>πλασματική γενεά</i> υποθέτοντας ότι τα μέλη της θα ακολουθήσουν το πρότυπο γαμηλιότητας του συγκεκριμένου έτους (ή της συγκεκριμένης περιόδου)
27	Γαμηλιότητα των πρώτων γάμων (πρωτο-γαμηλιότητα) <i>Δημογραφικό φαινόμενο</i> που εκφράζεται από τους πρώτους <i>γάμους</i> ..
28	Γάμος Η ένωση μεταξύ ατόμων αντιθέτου φύλου, η οποία συνεπάγεται δικαιώματα και υποχρεώσεις καθοριζόμενα από το νόμο και τα έθιμα. Το έγκυρο του γάμου στην Ελλάδα εξασφαλίζεται, για μεν το θρησκευτικό γάμο, με την ιερολογία του, σύμφωνα με τους κανόνες του δόγματος ή θρησκεύματος των συνερχομένων σε γάμο, για δε τον πολιτικό γάμο με την τήρηση των διατάξεων του Νόμου για την καθιέρωση του πολιτικού γάμου στην Ελλάδα (Ν1250/1982). Από τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα, ορισμένα κράτη αναγνωρίζουν ως γάμο και την ένωση μεταξύ δύο ατόμων του ίδιου φύλου.
29	Γάμος δεύτερος, τρίτος κ.ο.κ. Η εκ νέου σύναψη γάμου μετά από διαζύγιο ή χρεία ενός εκ των δύο συζύγων.
30	Γάμος μικτός Ο γάμος μεταξύ ατόμων διαφορετικής εθνικότητας, φυλής, θρησκείας κ.τ.λ.
31	Γάμος πρώτος Ο γάμος ενός άνδρα ή μιας γυναίκας που δεν έχει συνάψει άλλο γάμο.
32	Γενεά-πλασματική- Εικονικό σύνολο ατόμων που χρησιμοποιούμε στη <i>συγχρονική ανάλυση</i> ως υπόβαθρο για τη δημιουργία των <i>συγχρονικών πινάκων γονιμότητας, γαμηλιότητας, θνησιμότητας, μετανάστευσης</i> , κ.ο.κ
33	Γενεά-πραγματική- Το σύνολο των ατόμων που γεννήθηκαν στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους.
34	Γέννηση Η έλευση στη ζωή ενός νέου οργανισμού. Η διαδικασία της γεννήσεως ενός βρέφους, η <i>απαρχή</i> της ανεξάρτητης ζωής ενός ατόμου.
35	Γέννηση ζώντος βρέφους Η πλήρης έξοδος από το σώμα της μητέρας προϊόντος σύλληψης, άσχετα με τη διάρκεια της κύησης, το οποίο μετά τον πλήρη αποχωρισμό αναπνέει ή εμφανίζει άλλα σημεία ζωής, όπως π.χ. παλμούς της καρδιάς, σπασμούς του ομφάλιου λώρου ή πλήρη και αβίαστη κίνηση των μυών, άσχετα από το γεγονός αν αποκόπηκε ή όχι ο ομφάλιος λώρος ή αν απέμεινε ή όχι προσκολλημένος ο πλακούντας. Κάθε βρέφος που γεννήθηκε ζων, καταγράφεται ως γέννηση, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η περίοδος κυοφορίας και άσχετα αν αυτό ζει ή όχι κατά το χρόνο της καταγραφής.
36	Γέννηση εκτός γάμου (νοθογένεια) Η <i>γέννηση</i> ζώντος βρέφους από άγαμη μητέρα.
37	Γέννηση εντός γάμου Η <i>γέννηση</i> τέκνου από μια έγγαμη γυναίκα.
38	Γεννητικότητα . Ο όρος παραπέμπει συνήθως στη συχνότητα των <i>γεννήσεων</i> σε έναν <i>πληθυσμό</i> , δηλαδή στο <i>αδρό ποσοστό γεννητικότητας</i> .

39	Γήρανση δημογραφική (γήρανση πληθυσμού) Μεταβολή της <i>ηλικιακής δομής</i> του πληθυσμού που προκύπτει από την αύξηση της αναλογίας των ηλικιωμένων ατόμων προς το συνολικό πληθυσμό.
40	Γονέας Οποιοσδήποτε από τους γεννήτορες ενός παιδιού, πατέρα ή μητέρα.
41	Γονιμότητα <i>Δημογραφικό φαινόμενο</i> που εκφράζεται με τις γεννήσεις ζώντων τέκνων. Αναλόγως της περίπτωσης, αναφερόμαστε στη <i>γενική</i> , στην <i>έγγαμη</i> και στην <i>εκτός γάμου γονιμότητα</i> .
42	Γονιμότητα αντικατάστασης Γονιμότητα που επιτρέπει την πλήρη αναπαραγωγή ενός <i>κλειστού πληθυσμού</i> . Στη <i>διαγενεακή ανάλυση</i> οι γενεές «αναπαράγονται» πλήρως όταν, σε ένα <i>κλειστό πληθυσμό</i> , οι γυναίκες των γενεών αυτών, στο τέλος της αναπαραγωγικής τους ζωής, έχουν φέρει στον κόσμο έναν αριθμό παιδιών που θα τις αντικαταστήσει πλήρως (δηλ. τουλάχιστον μια κόρη που θα αντικαταστήσει μια μητέρα). Στη <i>συγχρονική ανάλυση</i> , είναι το επίπεδο γονιμότητας το οποίο επιτρέπει σε ένα ημερολογιακό έτος να υπάρχει πλήρης αντιστοίχιση των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας σε έναν κλειστό πληθυσμό με τις θήλεις γεννήσεις του ίδιου έτους. Με τις επικρατούσες συνθήκες <i>θνησιμότητας</i> στις ανεπτυγμένες χώρες εκτιμάται πως για να αναπαραχθούν οι γενεές σε έναν κλειστό πληθυσμό πρέπει στο τέλος της αναπαραγωγικής τους ηλικίας (στο 50 ^ο έτος τους), οι γυναίκες να έχουν φέρει στον κόσμο τουλάχιστον 2,1 παιδιά κατά μέσο όρο για να αντικατασταθούν από μια κόρη (2,1 και όχι 2 παιδιά εξαιτίας αφενός της θνησιμότητας, αφετέρου του γεγονότος ότι επί 1.000 γεννήσεων έχουμε κατά μέσο όρο 488 κορίτσια και 512 αγόρια).
43	Γονιμότητα γενική (ολική) Γονιμότητα των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας (συνήθως από το 15ο έως και το 49 ^ο έτος) ανεξαρτήτως της οικογενειακής τους κατάστασης.
44	Γονιμότητα ελεγχόμενη Η γονιμότητα της γυναίκας ή του ζευγαριού όταν προσφεύγει σε μέτρα πρόληψης των γεννήσεων. Η προοδευτική ανάδυση ενός καθεστώτος ελεγχόμενης γονιμότητας είναι συστατικό στοιχείο της εισόδου ενός πληθυσμού στη δεύτερη φάση της <i>δημογραφική μετάβασης</i> , καθώς τα ζευγάρια αρχίζουν πλέον να ελέγχουν τη <i>φυσική γονιμότητα</i> , περιορίζοντας τον αριθμό των παιδιών τους ή/και αποφασίζοντας ταυτόχρονα και το χρόνο που θα τα φέρουν στον κόσμο.
45	Γονιμότητα εκτός γάμου Η γονιμότητα των <i>άγαμων</i> γυναικών
46	Γονιμότητα εντός γάμου (έγγαμη γονιμότητα) Η γονιμότητα των <i>έγγαμων</i> γυναικών.
47	Γονιμότητα (εντός γάμου) κατά τάξη τεκνοποίησης Η γονιμότητα μιας γυναίκας αναλόγως της σειράς έλευσης των γεννήσεων στα πλαίσια του έγγαμου βίου της.
48	Γονιμότητα συμπληρωμένη στην ηλικία x Αριθμός παιδιών που έχουν γεννηθεί από μια <i>γενεά</i> 1000 γυναικών μέχρι την <i>ηλικία x</i> . Υπολογίζεται ως το άθροισμα των διαδοχικών <i>κατά ηλικία ή διάρκεια δεικτών γονιμότητας</i> μέχρι την ηλικία αυτή.
49	Γονιμότητα διαγενεακή τελική –αδρή- Αριθμός παιδιών που έχουν γεννηθεί από μια <i>πραγματική γενεά</i> 1000 γυναικών (μέχρι το τέλος του αναπαραγωγικού της κύκλου (συνήθως από τα 15ο έως και το 49ο έτος) εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i> (<i>θνησιμότητας</i> και <i>μετανάστευσης</i>). Υπολογίζεται ως το άθροισμα των διαδοχικών <i>ειδικών κατά ηλικία δεικτών ολικής γονιμότητας</i> (ή των αντίστοιχων <i>δεικτών έγγαμης γονιμότητας</i>). Ο δείκτης αυτός, που συμβολίζεται D_f , εκφράζει συνήθως το μέσο αριθμό παιδιών που έχει αποκτήσει μια γυναίκα πραγματικής γενεάς μέχρι το τέλος του αναπαραγωγικού της κύκλου.
50	Γονιμότητα διαγενεακή τελική –καθαρή- Αριθμός παιδιών που έχουν γεννηθεί από μια <i>πραγματική γενεά</i> 1.000 γυναικών μέχρι το τέλος του αναπαραγωγικού τους κύκλου (συνήθως το 50ο έτος) λαμβάνοντας υπόψη τα <i>διαταρακτικά φαινόμενα</i> (<i>θνησιμότητα</i> και <i>μετανάστευση</i>). Σε έναν <i>κλειστό πληθυσμό</i> (εν απουσία δηλ. μεταναστεύσεων) ο δείκτης αυτός που συμβολίζεται D'_f υπολογίζεται συνήθως ως το άθροισμα των διαδοχικών <i>ειδικών κατά ηλικία της μητέρας δεικτών ολικής γονιμότητας</i> (μέχρι το 50ο έτος) πολλαπλασιαζόμενο με την <i>πιθανότητα επιβίωσης</i> κατά τη <i>μέση ηλικία στην τεκνογονία</i> .
51	Γονιμότητα φυσική Η <i>γονιμότητα</i> εν απουσία <i>αντισύλληψης</i> και <i>εκτρώσεων</i> . Ο ορισμός αυτός αποκλείει τις περιπτώσεις όπου παρεμβαίνουν συνειδητές επιλογές σχετικά με τον αριθμό των γεννήσεων (και την κατανομή τους στο χρόνο). Δεν αποκλείει, ωστόσο, τις καταστάσεις εκείνες όπου οι υφιστάμενες πρακτικές έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των πιθανοτήτων τεκνοποίησης, όπως ο θηλασμός, ο σεβασμός ηθών και εθίμων, κ.τ.λ. Υπ' αυτήν την έννοια η φυσική γονιμότητα δεν είναι αμιγής έκφραση των βιολογικών δυνατοτήτων τεκνοποίησης μιας γυναίκας, αλλά η έκφρασή τους σε διαφοροποιημένα κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα (και ως εκ τούτου δεν είμαστε σε θέση να αντιστοιχίσουμε τη φυσική γονιμότητα με ένα συγκεκριμένο αριθμό παιδιών). Υπολογίζοντας, ωστόσο, τον αριθμητικό μέσο όρο των <i>κατά ηλικία δεικτών έγγαμης γονιμότητας</i> 13 πληθυσμών υπό καθεστώς φυσικής

	<p>γονιμότητας, ο L. Henry πρότεινε την ακόλουθη σειρά δεικτών γονιμότητας ανά ηλικιακή ομάδα:</p> <p>20-24 έτη : 435 ‰ 30-34 έτη: 371 ‰ 40-44 έτη: 152 ‰</p> <p>25-29 έτη : 407 ‰ 35-39 έτη: 298 ‰ 45-49 έτη: 22 ‰</p> <p>Βάσει αυτών, μία γυναίκα που παντρεύτηκε στο 20^ο έτος θα φέρει στον κόσμο μέχρι το τέλος της αναπαραγωγικής της ζωής 8,43 ζώντα παιδιά. Αν και οι ζώσες γεννήσεις των γυναικών σε διάφορες περιοχές του πλανήτη μας που χαρακτηρίζονται από φυσική γονιμότητα διαφέρουν από αυτόν το μέσο όρο, ωστόσο, οι διακυμάνσεις των κατά ηλικία δεικτών γονιμότητας στις περιοχές αυτές δεν διαφοροποιούνται σημαντικά των εκτιμώμενων από τον L. Henry.</p>
52	Δείγμα Αντιπροσωπευτικό υποσύνολο ενός συνόλου («πληθυσμός αναφοράς» ή «πληθυσμός βάσης») για τα μέλη του οποίου είναι γνωστή η μέθοδος επιλογής τους. Στην περίπτωση αυτή από την μελέτη του υποσυνόλου αυτού μπορούν να συναχθούν συμπεράσματα για το σύνολο του εξεταζόμενου πληθυσμού και τα χαρακτηριστικά του.
53	Δειγματοληψία Η εξαγωγή <i>δείγματος</i> από έναν πληθυσμό, με στόχο τη δημιουργία μιας στατιστικής σειράς ή την επαλήθευση ενός νόμου πιθανότητας.
54	Δείκτης δημογραφικός Δείκτης που προσμετρά μια δημογραφική συμπεριφορά, ένα <i>δημογραφικό φαινόμενο</i> βάσει ενός λόγου (πηλίκου). Στον αριθμητή θέτουμε συνήθως την έκφραση του δημογραφικού φαινομένου (δηλ. τα γεγονότα) και στον παρονομαστή τον πληθυσμό αναφοράς. Ο λόγος αυτός εκφράζεται συνήθως επί τοις % ή τοις ‰.
55	Δείκτης Pearl Δείκτης που προσμετρά την αποτελεσματικότητα της αντισύλληψης και υπολογίζεται ως εξής: $R = \frac{\text{το πλήθος των συλλήψεων που οφείλονται σε αποτυχία των αντισυλληπτικών μεθόδων}}{\text{πλήθος των μηνών που διέτρεξε η γυναίκα υποκείμενη στην πιθανότητα σύλληψης ενός παιδιού}} \times 12 \times 100$.
56	<p>Δείκτες Princeton Δείκτες προτεινόμενοι από την ομάδα των δημογράφων του Πανεπιστημίου του Princeton αρχικά για τη μελέτη της ευρωπαϊκής <i>γονιμότητας</i> κατά τον XIXο αιώνα. Οι δείκτες αυτοί προσμετρούν την επίδραση των μαλθουσιανών και νέο-μαλθουσιανών παραγόντων στην πτώση της γονιμότητας και τη διαφορά ανάμεσα στην παρατηρούμενη γονιμότητα ενός πληθυσμού και την θεωρητικά μέγιστη δυνατή, δηλ. αυτή του πληθυσμού των Ουττεριτών της περιόδου 1921-30. Οι πλέον γνωστοί από τους δείκτες αυτούς είναι ο Δείκτης ολικής γονιμότητας (I_f), έγγαμης γονιμότητας (I_g) και ο Δείκτης γαμηλιότητας (I_m).</p> <p>Αν f_i=γεννήσεις/γυναίκα στην ηλικία i (<i>ειδικός κατά ηλικία δείκτης γονιμότητας</i>) g_i=γεννήσεις/έγγαμη γυναίκα στην ηλικιακή i (<i>ειδικός κατά ηλικία δείκτης έγγαμης γονιμότητας</i>) w_i=πλήθος γυναικών ηλικίας i m_i=πλήθος έγγαμων γυναικών ηλικίας i F_i=γεννήσεις/έγγαμη γυναίκα ηλικίας i στην ομάδα των Ουττεριτών.</p> <p>Ο δείκτης I_f υπολογίζεται βάσει του τύπου $I_f = \sum f_i \times w_i / \sum F_i \times w_i$</p> <p>Ο δείκτης I_g που προσμετρά τη διαφορά ανάμεσα στην έγγαμη και τη μέγιστη δυνατή έγγαμη γονιμότητα, είναι ο λόγος των καταγραφέντων <i>εντός γάμου γεννήσεων</i> σε έναν πληθυσμό προς τις γεννήσεις που θα είχαμε εάν οι έγγαμες γυναίκες του πληθυσμού αυτού σε κάθε ηλικιακή ομάδα ακολουθούσαν το πρότυπο της γονιμότητας των Ουττεριτών. Υπολογίζεται βάσει του κάτωθι τύπου: $I_g = \sum g_i \times m_i / \sum F_i \times m_i$</p> <p>Ο δείκτης I_m, είναι ο λόγος των <i>εντός γάμου γεννήσεων</i> που θα είχαμε σε έναν πληθυσμό εάν οι έγγαμες γυναίκες του πληθυσμού αυτού σε κάθε ηλικιακή ομάδα ακολουθούσαν τον πρότυπο της γονιμότητας των Ουττεριτών που δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης προς το σύνολο των γεννήσεων που θα είχαμε εάν όλες γυναίκες του ίδιου πληθυσμού σε κάθε</p>

	<p>ηλικιακή ομάδα ακολουθούσαν το πρότυπο της γονιμότητας των Ουττεριτών. Υπολογίζεται βάσει του κάτωθι τύπου: $I_g = \sum F_i \times m_i / \sum F_i \times w_i$</p> <p>Εάν η εκτός γάμου γονιμότητα τείνει στο 0, τότε $I_f = I_g \times I_m$, και, επομένως, ο δείκτης I_g στην περίπτωση αυτή απορρέει από τις δύο συνιστώσες της γονιμότητας (μαλθουσιανή και νέο-μαλθουσιανή). Οι δύο προαναφερθέντες δείκτες προφανώς λαμβάνουν τιμές ανάμεσα στο 0 και το 1. Έτσι, εάν: I_f (ή I_g)=1 οι γυναίκες στον εξεταζόμενο πληθυσμό έχουν τη μέγιστη δυνατή γονιμότητα I_f (ή I_g)=0,5 η γονιμότητα τους είναι κατά μέσο όρο το ½ της μέγιστης δυνατής γονιμότητας (δηλ. αυτής των Ουττεριτών) I_f (ή I_g)= δεν υπάρχουν γεννήσεις Αν όλες οι γυναίκες 15-49 ετών είναι έγγαμες, τότε $I_m=1$, αν καμία δεν είναι έγγαμη, τότε $I_m=0$</p> <p>Υπάρχει, προφανώς, μια σχέση ανάμεσα στον <i>Συνθετικό δείκτη γονιμότητας</i> (ΣΔΓ) και το δείκτη I_f. Όταν ΣΔΓ=8,4 οι τιμές του I_f είναι ±0,67</p>
57	<p>Δείκτης αντικατάστασης Ο λόγος (πηλίκο) των ατόμων ηλικίας 10-14 ετών ή ακόμη των 15-19 ετών προς τον πληθυσμό ατόμων ηλικίας 60-64 ετών (ο λόγος αυτός συνήθως εκφράζεται επί τοις %). Επομένως, ο αναλογών αριθμός νέων 10-14 ετών (ή 15-19 ετών) ως προς 100 άτομα ηλικίας 60-64 ετών. Ο δείκτης αυτός δίδει τη σχέση ανάμεσα στα άτομα που θα έχουν τη νόμιμη ηλικία για να εργασθούν εισερχόμενα στην αγορά εργασίας και τα άτομα που θα έχουν την ηλικία συνταξιοδότησης εάν ήταν ήδη ενταγμένα στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Ο δείκτης αυτός είναι ένα δημογραφικός και όχι ένας οικονομικός δείκτης καθώς η ηλικιακή ομάδα των 10-14 ετών (ή ακόμη των 15-19 ετών) δεν δύναται να ταυτισθεί με τους εισερχόμενους στην αγορά εργασίας και η ομάδα των 60-64 ετών με τους εξερχόμενους από αυτήν.</p>
58	<p>Δείκτης (ποσοστό) ολικής γονιμότητας Ο λόγος των γεννήσεων ενός έτους προς το μέσο γυναικείο πληθυσμό αναπαραγωγικής ηλικίας κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους και, γενικότερα, η αναλογία των γεννήσεων μιας περιόδου προς τον αντίστοιχο μέσο πληθυσμό των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας (15-49 ετών). Ο δείκτης αυτός μας δίδει μιαν αδρή εικόνα του επιπέδου γονιμότητας, στο βαθμό που στον παρονομαστή δε λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός πληθυσμός ανεξαρτήτως φύλου (όπως για τον υπολογισμό του <i>Αδρού δείκτη γεννητικότητας</i>), αλλά ούτε και ο συνολικός γυναικείος πληθυσμός (έχει αφαιρεθεί από τον παρονομαστή ο γυναικείος πληθυσμός μη αναπαραγωγικών ηλικιών). Το ολικό ποσοστό γονιμότητας μπορεί να υπολογισθεί τόσο στο συνολικό γυναικείο πληθυσμό όσο και σε υποσύνολά του (π.χ. στο πληθυσμό των έγγαμων γυναικών).</p>
59	<p>Δείκτης γήρανσης Ο λόγος των ατόμων 65+ ετών προς τον πληθυσμό των παιδιών ηλικίας 0-14 ετών. Επομένως, ο αναλογών αριθμός ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω επί 100 παιδιών. Ο λόγος αυτός εκφράζεται συνήθως επί τοις % .</p>
60	<p>Δείκτης εξάρτησης Ο αναλογών αριθμός των εξαρτημένων μελών (παιδιών και ηλικιωμένων) επί 100 ατόμων <i>παραγωγικής ηλικίας</i>. Συνήθως, ο λόγος (πηλίκο): α) των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών και 65+ ετών προς τον πληθυσμό ατόμων εργάσιμης ηλικίας 15-64 ετών ή ακόμη β) των ατόμων ηλικίας 0-19 ετών και 65 ετών και άνω προς τον πληθυσμό ατόμων ηλικίας 20-64 ετών (δυννητικά ενεργών ατόμων).</p>
61	<p>Δείκτης συνθετικός γαμηλιότητας ανδρών ή γυναικών Ο αριθμός γάμων που αναμένεται να συναφθούν από μια <i>πλασματική γενεά</i> 1000 ατόμων (ανδρών ή γυναικών), αν η γενεά αυτή ακολουθήσει το πρότυπο γαμηλιότητας ενός έτους ή μιας περιόδου. Υπολογίζεται ως το άθροισμα των <i>ειδικών κατά ηλικία αδρών δεικτών γαμηλιότητας</i> που προσμετρώνται στη διάρκεια του συγκεκριμένου έτους/περιόδου και δύναται να λάβει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας όταν η <i>μέση ηλικία στον γάμο</i> μειώνεται.</p>
62	<p>Δείκτης συνθετικός γονιμότητας Ο αριθμός παιδιών που αναμένεται να γεννηθούν από μια <i>πλασματική γενεά</i> γυναικών, αν αυτή ακολουθήσει το πρότυπο τεκνογονίας ενός έτους ή μιας περιόδου. Επομένως, ο δείκτης αυτός συνήθως εκφράζει το μέσο αριθμό παιδιών που αναμένεται να αποκτήσει μια γυναίκα πλασματικής γενεάς μέχρι το τέλος του αναπαραγωγικού της κύκλου και υπολογίζεται ως το άθροισμα των <i>αδρών ειδικών κατά ηλικία δεικτών γονιμότητας</i> σε ένα ημερολογιακό έτος ή σε μια περίοδο.</p>
63	<p>Δείκτης συνθετικός διαζυγίων Ο αριθμός διαζυγίων που αναμένεται να εκδοθούν σε μια <i>πλασματική κοορτή γάμων</i> (ανδρών ή γυναικών), αν αυτή ακολουθήσει το πρότυπο <i>διαζευγιμότητας</i> ενός έτους ή μιας περιόδου. Υπολογίζεται ως το άθροισμα των <i>διαδοχικών αδρών ειδικών δεικτών διαζευγιμότητας ανά διάρκεια γάμου</i> που προσμετρώνται στη διάρκεια του συγκεκριμένου έτους ή μιας περιόδου.</p>

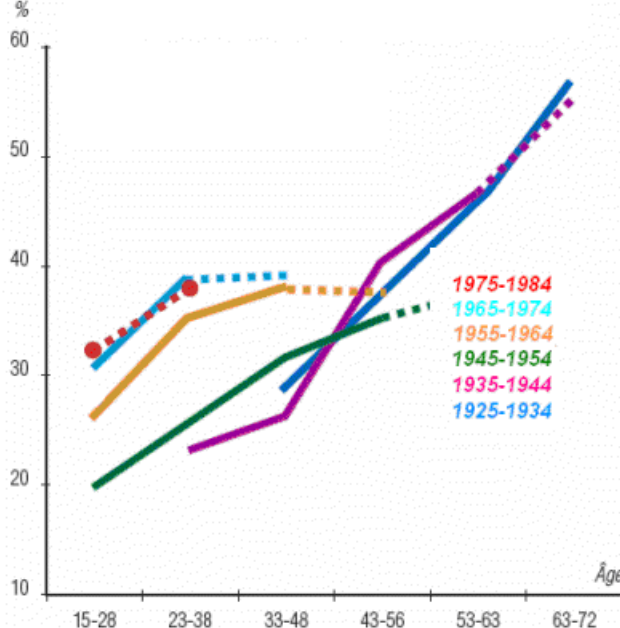
64	Δείκτης συνθετικός πρωτο-γαμηλιότητας ανδρών-γυναικών Ο αριθμός <i>πρώτων γάμων</i> που αναμένεται να συναφθούν από μια <i>πλασματική</i> γενεά 1.000 ατόμων (ανδρών ή γυναικών), αν αυτή ακολουθήσει το πρότυπο πρωτο-γαμηλιότητας ενός έτους ή μιας περιόδου. Υπολογίζεται ως το άθροισμα των <i>διαδοχικών αδρών ειδικών κατά ηλικία δεικτών πρωτο-γαμηλιότητας</i> που προσμετρούνται στη διάρκεια του συγκεκριμένου έτους ή μιας περιόδου. Ο δείκτης αυτός μπορεί να λάβει, υπό ορισμένες συνθήκες (όταν η <i>μέση ηλικία στον πρώτο γάμο</i> μειώνεται), τιμές μεγαλύτερες της μονάδας.
65	Δείκτης υπερ-θνησιμότητας ανδρών Ο δείκτης ανδρικής υπερ-θνησιμότητας ορίζεται βασικά ως η σχέση, σε διάφορες ηλικίες, της πιθανότητας θνησιμότητας των ανδρών προς την πιθανότητα θνησιμότητας των γυναικών, αλλά μπορεί να εκφρασθεί και ως η απόκλιση μεταξύ των δύο φύλων της <i>μέσης προσδοκώμενης διάρκειας ζωής κατά τη γέννηση</i> . Η υπερ-θνησιμότητα των ανδρών, φαινόμενο σχεδόν παγκόσμιο, οφείλεται κυρίως σε βιολογικές αιτίες. Παρατηρείται κυρίως στη βρεφική ηλικία και δευτερευόντως στην πρώιμη παιδική ηλικία, δηλ. σε μία περίοδο της ζωής κατά την οποία οι περιβαλλοντολογικοί παράγοντες και οι παράγοντες συμπεριφοράς δεν παρεμβαίνουν ως πιθανή αιτία διαφοροποίησης της θνησιμότητας μεταξύ των δύο φύλων. Το συνολικό επίπεδο της ανδρικής υπερ-θνησιμότητας τείνει να αυξάνεται σε συνάρτηση με το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης ενός πληθυσμού.
66	Δημογραφία Η επιστημονική μελέτη των ανθρώπινων <i>πληθυσμών</i> , αναφερόμενη πρωταρχικά στο μέγεθος, τη σύνθεση και την ανανέωσή τους μέσω των <i>γεννήσεων, των θανάτων και των μεταναστεύσεων</i> . Η δημογραφία εξετάζει και αναλύει: - την κατάσταση των πληθυσμών, δηλ. το μέγεθος τους και τη σύνθεσή τους με βάση διάφορα κριτήρια (ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επίπεδο εκπαίδευσης, γεωγραφική κατανομή, κ.α.). - τα διάφορα <i>δημογραφικά φαινόμενα</i> που επιδρούν άμεσα στη σύνθεση και στην εξέλιξη των πληθυσμών (γεννητικότητα, γαμηλιότητα, μετανάστευση, θνησιμότητα, κ.α.). - τις αμφίδρομες σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ αφενός μεν της κατάστασης των πληθυσμών (ως και της εξέλιξής τους) αφετέρου δε των δημογραφικών φαινομένων που την επηρεάζουν. Η οικονομική, κοινωνική, ιστορική, μαθηματική κ.ο.κ δημογραφία αποτελούν εξειδικεύσεις της επιστήμης αυτής.
67	Δημογραφική επανάσταση Έκφραση που εισήχθη τη δεκαετία του '30 από το Γάλλο δημογράφο Α. Landry για να χαρακτηρίσει τη <i>δημογραφική μετάβαση</i> που διένυαν οι ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες τον XIX ^ο αιώνα, τη μετάβασή τους δηλ. από υψηλά σε σχετικά χαμηλά επίπεδα <i>γονιμότητας και θνησιμότητας</i> .
68	Δημογραφική μετάβαση Η δημογραφική μετάβαση αποτέλεσε ένα γενικό αναλυτικό εργαλείο για την περιγραφή των μετασχηματισμών των δημογραφικών συμπεριφορών στη Δ. Ευρώπη του 19 ^{ου} αιώνα και, εν συνεχεία, στο σύνολο του πλανήτη μας. Ουσιαστικά διακρίνει τρεις ή πέντε διαδοχικές φάσεις της πορείας της <i>γεννητικότητας</i> και της <i>θνησιμότητας</i> , φάσεις οποίες προσδιορίζονται από εξωγενείς παράγοντες (αστικοποίηση, εκβιομηχάνιση, αλλαγή του ρόλου της γυναίκας κ.τ.λ.). Ειδικότερα, το «μοντέλο» περιγράφει σε αδρές γραμμές το προοδευτικό πέρασμα από ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα γεννητικότητας και θνησιμότητας (με αποτέλεσμα σχεδόν μηδενικά <i>φυσικά ισοζύγια</i>) σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα (με το ίδιο αποτέλεσμα, δηλ. σχεδόν μηδενικά φυσικά ισοζύγια), ενώ επιχειρεί παράλληλα να ερμηνεύσει τις προαναφερθείσες αλλαγές.
69	Δημογραφική πολιτική Σύνολο άμεσων ή έμμεσων μέτρων που λαμβάνονται συνήθως από την πολιτική εξουσία, προκειμένου να επηρεάσουν τη δημογραφική εξέλιξη ενός <i>πληθυσμού</i> (π.χ. το επίπεδο <i>βρεφικής θνησιμότητας</i> , τη <i>γονιμότητα</i> , τη <i>δημογραφική γήρανση</i> κ.τ.λ.). Μια πολιτική δύναται να χαρακτηριστεί ως δημογραφική, όταν έχει ως στόχο να κατευθύνει ή να αλλάξει το ρυθμό μεταβολής του πληθυσμού ενός συνόλου, χωρικά οριοθετημένου και εξαρτημένου στον τομέα αυτό από μια οντότητα, δυνάμενη να λαμβάνει αποφάσεις, οι οποίες είναι άμεσα εκτελεστές. Δεν συνίσταται βασικά ούτε στη συνάθροιση μέτρων που έχουν ορατές μεν αλλά μη επιδιωκόμενες (ή και μη αναμενόμενες) επιπτώσεις στα <i>δημογραφικά φαινόμενα</i> , ούτε στη συνάθροιση προγραμμάτων που έχουν ως άμεσο στόχο να επιδράσουν σε μια από τις δημογραφικές συνιστώσες, μη λαμβάνοντας υπ' όψιν τις λοιπές, και χωρίς ο επί μέρους αυτός στόχος να εγγράφεται στα πλαίσια μιας ευρύτερης προοπτικής «ελέγχου» της κίνησης του πληθυσμού και προσανατολισμού της προς μια κατεύθυνση. Προφανώς, η «κίνηση» του πληθυσμού δεν συνιστά ένα τελικό στόχο της κοινωνίας, στην επίτευξη του οποίου θα πρέπει να συγκλίνουν οι λοιποί τομεακοί στόχοι, αλλά, αντιθέτως, αποτελεί μια από τις μεταβλητές που δυνάμεθα να επηρεάσουμε για να υλοποιήσουμε τους συλλογικούς τιθέμενους βασικούς στόχους (ένα μέσο για την υλοποίησή τους). Κατ' επέκταση, οι επιδιώξεις στον τομέα αυτό, προσδιορίζονται από τους γενικότερους οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς στόχους της κοινωνίας μας και από τα συλλογικά της οράματα για το άμεσο και απώτερο μέλλον. Επομένως, μια δημογραφική πολιτική οφείλει να είναι αναπόσπαστο τμήμα μιας γενικότερης «πολιτικής»: οι στόχοι της συγκεκριμενοποιούνται και προσδιορίζονται λαμβάνοντας υπ' όψιν τους γενικότερους στόχους της κοινωνίας, ενώ τα μέτρα και οι δράσεις οφείλουν να είναι συμβατά με τα πλαίσια αυτά και τους βασικούς στόχους τους οποίους τίθενται, ενώ, παράλληλα, η αποτελεσματικότητά τους θα πρέπει να αξιολογηθεί πάλι αναφορικά με αυτούς.
70	Δημογραφικό γεγονός Έκφραση ενός <i>δημογραφικού φαινομένου</i> (<i>γεννήσεις για την γονιμότητα, θάνατοι για τη θνησιμότητα, γάμοι για τη γαμηλιότητα</i> κ.ο.κ.)

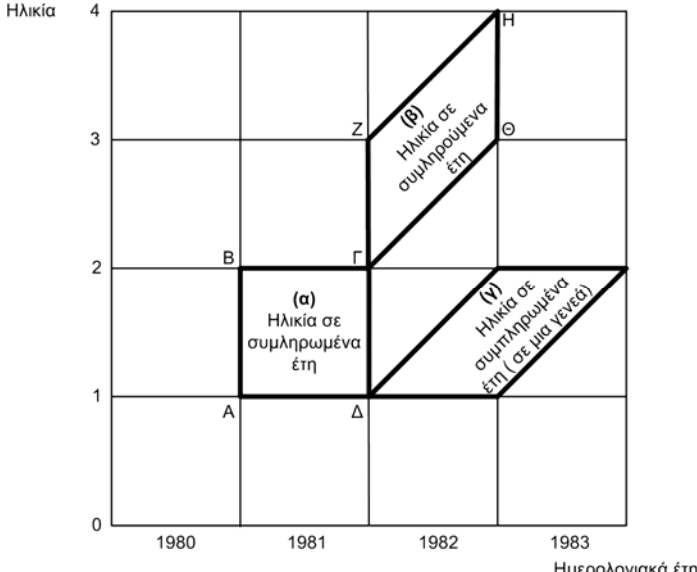
71	Δημογραφικό γεγονός επαναλαμβανόμενο Γεγονός το οποίο αφορά τα μέλη μίας <i>κοορτής ή μιας γενεάς</i> και μπορεί να επαναληφθεί για περισσότερες από μια φορές (π.χ. η <i>γέννηση</i> για μια γυναίκα, η <i>μετανάστευση</i> , ο <i>γάμος</i> ή το <i>διαζύγιο</i>). Ο <i>θάνατος</i> , αντιθέτως, είναι ένα μοναδικό μη επαναλαμβανόμενο δημογραφικό γεγονός.
72	Δημογραφικό γεγονός μοναδικό (μη επαναλαμβανόμενο) Γεγονός το οποίο αφορά τα μέλη μίας <i>κοορτής ή μιας γενεάς</i> και μπορεί να συμβεί μια μόνη φορά (όπως π.χ.ο <i>θάνατος</i> ή ακόμη ο <i>πρώτος γάμος</i>).
73	Δια-γεννησιακό διάστημα (διάστημα ανάμεσα στις διαδοχικές γεννήσεις) Η διάρκεια που μεσολαβεί μεταξύ δύο διαδοχικών ζώντων <i>γεννήσεων</i> από μια μητέρα.
74	<p>Διάγραμμα του Lexis Γραφική παράσταση που μας επιτρέπει να εντάξουμε τα <i>δημογραφικά γεγονότα</i> και τον <i>πληθυσμό</i> σε συνάρτηση με τη μεταβλητή «χρόνος». Στο διάγραμμα του Lexis ο άξονας x αντιστοιχεί σε ημερολογιακά έτη, ενώ ο άξονας y σε διάρκειες (ηλικία ή διάρκεια από την έλευση ενός γεγονότος) που μετρούνται στην ίδια χρονική μονάδα (συνήθως ένα έτος). Κατ' επέκταση, βάσει της αρχικής σύμβασης, όλα τα γεγονότα που εμπεριέχονται σε ένα διάδρομο που δημιουργείται από δύο παράλληλες γραμμές αφορούν την ίδια <i>κοορτή/γενεά</i>, ενώ όλα τα γεγονότα που εμπεριέχονται σε ένα διάδρομο που δημιουργείται από δύο κάθετες παραλλήλους αναφέρονται στην ίδια μεν περίοδο αλλά αφορούν διαφορετικές <i>κοορτές/γενεές</i>. Το διάγραμμα αυτό διευκολύνει σημαντικά την «ανάγνωση» των δημογραφικών γεγονότων ενώ, παράλληλα, αποτυπώνει ευκρινώς τη διαφορά ανάμεσα στη διαγενεακή και τη συγχρονική δημογραφική ανάλυση.</p> <p>Έτσι, στο διάγραμμα του Lexis κάθε μέλος (άτομο) μιας <i>κοορτής</i> γραφικά τίθεται ως ένα σημείο επί του οριζόντιου άξονα (π.χ. στη γέννησή του, στο σημείο που αντιστοιχεί στην ακριβή ημερομηνία που γεννήθηκε). Με την πάροδο του χρόνου, το άτομο αυτό μετακινείται επί μιας πλάγιας ευθείας (που ονομάζεται και ευθεία ζωής), ευθεία που διακόπτεται με το θάνατό του. Τα διάφορα σημεία επί της ευθείας αυτής είναι τα διάφορα γεγονότα που συνέβησαν στο συγκεκριμένο άτομο, γεγονότα που αντιστοιχούν στον οριζόντιο άξονα στο χρόνο που αυτά συνέβησαν. Επομένως, όταν δεν έχουμε μόνον ένα άτομο, αλλά πλειάδα ατόμων που είναι μέλη της ίδιας <i>κοορτής/γενεάς</i>, έχουμε ταυτόχρονα και πλειάδα γραμμών στο εσωτερικό ενός πλάγιου διαδρόμου.</p> <p>Ανακεφαλαιώνοντας, σε ένα διάγραμμα Lexis (βλ. Σχήμα) τα σημειούμενα εμβαδά που αντιστοιχούν σε μονάδες με ετήσια ημερολογιακά έτη και ετήσια κλιμάκια ηλικιών, περιέχουν τα ακόλουθα δεδομένα/πληθυσμούς.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πλάγιες διατομές (a): άτομα που γεννήθηκαν σε ένα ημερολογιακό έτος (άτομα που ανήκουν σε μια γενεά) • Κατακόρυφες διατομές (b): γεγονότα που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους και αφορούν άτομα που έχουν διαφορετικές ηλικίες • Οριζόντιες διατομές (c): άτομα που έχουν την ίδια ηλικία σε διαφορετικά ημερολογιακά έτη. Προφανώς, τα άτομα αυτά ανήκουν σε διαφορετικές γενεές • Πλάγια παραλληλόγραμμα με κάθετες διατομές (d): γεγονότα που αφορούν τα άτομα μιας γενεάς και συμβαίνουν στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους • Τετράγωνα (e): γεγονότα που συμβαίνουν σε ένα ημερολογιακό έτος και αφορούν άτομα δύο διαδοχικών γενεών ή <i>κοορτών</i> • Πλάγια παραλληλόγραμμα με οριζόντιες διατομές (f): γεγονότα που αφορούν τα άτομα μιας γενεάς και συμβαίνουν στη διάρκεια δύο συνεχόμενων ημερολογιακών ετών. • Ορθογώνια τρίγωνα (g): γεγονότα που αφορούν τα άτομα μιας γενεάς ηλικίας x στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους, ταξινομημένα αναλόγως της ηλικίας των ατόμων αυτών και του έτους γέννησής τους.

75	Διαζύγιο Διάλυση ενός γάμου που κατοχυρώνεται με βάση τις διαδικασίες που προβλέπονται από την τρέχουσα νομοθεσία (ή ακόμη και την παράδοση).
76	Διαζευγμότητα Δημογραφικό φαινόμενο που εκφράζεται με τα διαζύγια. Η μελέτη του συνίσταται (με τη βοήθεια του πίνακα διαζευγμότητας) στην ανάλυση της συχνότητας και της κατανομής στο χρόνο των διαζυγίων.
77	Δι-απογραφική εκτίμηση Η αναδρομική εκτίμηση του μεγέθους ή και των δομών ανά φύλο και ηλικία ενός πληθυσμού για κάποιο έτος βάσει των αποτελεσμάτων δύο διαδοχικών απογραφών που εμπερικλείουν το έτος αυτό.
78	Διάστημα Χρονική διάρκεια μεταξύ δύο ημερομηνιών, δύο γεγονότων.
79	Διάστημα ανάμεσα στο γάμο και την πρώτη γέννηση Η διάρκεια που μεσολαβεί μεταξύ του γάμου και της πρώτης γέννησης.
80	Διπλή ταξινόμηση των δημογραφικών γεγονότων Ταξινόμηση των δημογραφικών γεγονότων (θανάτων, γεννήσεων, γάμων, κ.ο.κ.) που κατεγράφησαν στη διάρκεια ενός έτους αναλόγως της γενεάς/κοορτής την οποία αφορούν και της ηλικίας των μελών της εξεταζόμενης γενεάς/κοορτής. Τα γεγονότα που είναι ταξινομημένα με τον τρόπο αυτό, τοποθετούνται στο διάγραμμα του LEXIS στο εσωτερικό τριγώνων (βλ. στο παρατιθέμενο παράδειγμα γεννήσεις στη Βουλγαρία αναλόγως της ηλικίας της μητέρας (15,16,17,18,19,20 ετών) και του έτους γέννησής της

	<div><div>Ηλικία</div><table><tr><td>21</td><td>Γενιά 1969</td><td>Γενιά 1970</td><td>Γενιά 1971</td><td>Γενιά 1972</td><td>Γενιά 1973</td></tr><tr><td></td><td>5.614</td><td>5.226</td><td>4.382</td><td>3.998</td><td></td></tr><tr><td>20</td><td>5.244</td><td>4.922</td><td>4.204</td><td>3.924</td><td></td></tr><tr><td></td><td>5.088</td><td>4.632</td><td>4.219</td><td>4.239</td><td>Γενιά 1974</td></tr><tr><td>19</td><td>4.144</td><td>3.775</td><td>3.665</td><td>3.594</td><td></td></tr><tr><td></td><td>3.444</td><td>3.342</td><td>3.416</td><td>3.095</td><td>Γενιά 1975</td></tr><tr><td>18</td><td>2.256</td><td>2.560</td><td>2.498</td><td>2.262</td><td></td></tr><tr><td></td><td>1.902</td><td>2.071</td><td>2.034</td><td>1.934</td><td>Γενιά 1976</td></tr><tr><td>17</td><td>1.740</td><td>1.895</td><td>1.804</td><td>1.715</td><td></td></tr><tr><td></td><td>1.280</td><td>1.333</td><td>1.292</td><td>1.325</td><td>Γενιά 1977</td></tr><tr><td>16</td><td>1.049</td><td>1.095</td><td>1.147</td><td>1.005</td><td></td></tr><tr><td></td><td>617</td><td>691</td><td>710</td><td>719</td><td>Γενιά 1978</td></tr><tr><td>15</td><td>495</td><td>558</td><td>575</td><td>531</td><td></td></tr><tr><td></td><td>1990</td><td>1991</td><td>1992</td><td>1993</td><td>1994</td></tr></table><div>Ημερολογιακά έτη</div></div>	21	Γενιά 1969	Γενιά 1970	Γενιά 1971	Γενιά 1972	Γενιά 1973		5.614	5.226	4.382	3.998		20	5.244	4.922	4.204	3.924			5.088	4.632	4.219	4.239	Γενιά 1974	19	4.144	3.775	3.665	3.594			3.444	3.342	3.416	3.095	Γενιά 1975	18	2.256	2.560	2.498	2.262			1.902	2.071	2.034	1.934	Γενιά 1976	17	1.740	1.895	1.804	1.715			1.280	1.333	1.292	1.325	Γενιά 1977	16	1.049	1.095	1.147	1.005			617	691	710	719	Γενιά 1978	15	495	558	575	531			1990	1991	1992	1993	1994
21	Γενιά 1969	Γενιά 1970	Γενιά 1971	Γενιά 1972	Γενιά 1973																																																																																
	5.614	5.226	4.382	3.998																																																																																	
20	5.244	4.922	4.204	3.924																																																																																	
	5.088	4.632	4.219	4.239	Γενιά 1974																																																																																
19	4.144	3.775	3.665	3.594																																																																																	
	3.444	3.342	3.416	3.095	Γενιά 1975																																																																																
18	2.256	2.560	2.498	2.262																																																																																	
	1.902	2.071	2.034	1.934	Γενιά 1976																																																																																
17	1.740	1.895	1.804	1.715																																																																																	
	1.280	1.333	1.292	1.325	Γενιά 1977																																																																																
16	1.049	1.095	1.147	1.005																																																																																	
	617	691	710	719	Γενιά 1978																																																																																
15	495	558	575	531																																																																																	
	1990	1991	1992	1993	1994																																																																																
81	<p>Δομή πληθυσμιακή Κατανομή ενός πληθυσμού με βάση τα βασικά δημογραφικά του χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση) ή ακόμη τα ειδικά του χαρακτηριστικά (επίπεδο εκπαίδευσης, οικονομική δραστηριότητα, κ.τ.λ.) εξεταζόμενα ξεχωριστά ή σε συνδυασμό μεταξύ τους. Συνήθως, για την ανάλυση των πληθυσμιακών δομών δε χρησιμοποιούνται τα απόλυτα μεγέθη, αλλά αναλογίες. Αναγάγουμε δηλ. τους συνολικούς πληθυσμούς των εξεταζόμενων χωρικών ενοτήτων σε 100 ή 1.000 άτομα και εν συνεχεία υπολογίζουμε το ειδικό βάρος (ποσοστό) κάθε ηλικιακής ομάδας στο συνολικό πληθυσμό, για να αναδείξουμε τις δομές ανά φύλο και ηλικία του πληθυσμού μας, δομές που όπως έχουν υπολογισθεί είναι συγκρίσιμες ανεξαρτήτως του διαφορετικού συνολικού μεγέθους των εξεταζόμενων πληθυσμών.</p>																																																																																				
82	<p>Ειδικός κατά διάρκεια δείκτης (ποσοστό) Ο λόγος των δημογραφικών γεγονότων που καταγράφονται σε μια ορισμένη διάρκεια προς τον πληθυσμό τον οποίο αφορούν τα γεγονότα αυτά στο μέσο της ίδιας διάρκειας (×1.000). Π.χ. ο ειδικός δείκτης διαζυγίων αναλόγως της διάρκειας γάμου υπολογίζεται ως ο λόγος των διαζυγίων για κάθε διάρκεια γάμου (1, 2, 3 έτη) προς το μέσο πληθυσμό των γάμων αντίστοιχης διάρκειας επί 1.000. Οι ειδικοί κατά διάρκεια δείκτες έχουν πάντοτε ετήσια διάσταση και όταν υπολογίζονται σε διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, ο δημογράφος οφείλει να τους προσδώσει ετήσια διάσταση.</p>																																																																																				
83	<p>Ειδικός κατά ηλικία δείκτης (ποσοστό) Ο λόγος των δημογραφικών γεγονότων που αφορούν τα άτομα ηλικίας x προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας ηλικίας επί 1.000. Η ηλικία μπορεί να έχει προσμετρηθεί σε συμπληρωμένα έτη ή και σε συμπληρούμενα έτη. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε ειδικούς κατά ηλικία δείκτες (ή ποσοστά) σε συμπληρωμένα έτη, ενώ στη δεύτερη ειδικούς κατά ηλικία δείκτες (ή ποσοστά) σε συμπληρούμενα έτη. Οι ειδικοί κατά ηλικία δείκτες έχουν πάντοτε ετήσια διάσταση και όταν υπολογίζονται σε διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, ο δημογράφος οφείλει να τους προσδώσει ετήσια διάσταση.</p>																																																																																				
84	<p>Ειδικός κατά ηλικία δείκτης (ποσοστό) γαμνηλότητας Ο λόγος των γάμων ανδρών ή γυναικών ηλικίας x σε ένα ημερολογιακό έτος ή σε μια περίοδο προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας ηλικίας επί 1000.</p>																																																																																				
85	<p>Ειδικός κατά ηλικία δείκτης (ποσοστό) γονιμότητας Ο λόγος των γεννήσεων ζώντων τέκνων γυναικών ηλικίας x σε ένα ημερολογιακό έτος ή σε μια περίοδο προς το μέσο πληθυσμό των γυναικών της ίδιας ηλικίας επί 1.000.</p>																																																																																				
86	<p>Ειδικός κατά ηλικία δείκτης (ποσοστό) θνησιμότητας Ο λόγος των θανάτων ηλικίας x σε ένα ημερολογιακό έτος ή σε μια περίοδο προς το μέσο πληθυσμό των ατόμων της ίδιας ηλικίας επί 1.000.</p>																																																																																				
87	<p>Ειδικός κατά ηλικία δείκτης (ποσοστό) πρωτο-γαμνηλότητας Ο λόγος των πρώτων γάμων ατόμων ηλικίας x σε ένα ημερολογιακό έτος (ή σε μια περίοδο) προς το μέσο πληθυσμό των άγαμων ατόμων της ίδιας ηλικίας επί 1.000.</p>																																																																																				
88	<p>Εκτίμηση Η εκτίμηση των χαρακτηριστικών ενός πληθυσμού μέσω στατιστικών τιμών υπολογιζόμενων από τυχαία δείγματα του πληθυσμού αυτού. Η επαγωγή συμπεράσματος με βάσει ελλιπή, αβέβαια ή ακόμη περιορισμένα δεδομένα (όπως π.χ ένα δείγμα) για την τιμή που λαμβάνουν μη γνωστοί πληθυσμιακοί δείκτες.</p>																																																																																				

89	Εναλλασσόμενη μετακίνηση Η καθημερινή (ή εβδομαδιαία) μετακίνηση από το χώρο κατοικίας στο χώρο εργασίας και αντιστρόφως.																				
90	Ενδογαμία Η περίπτωση <i>γάμων</i> μεταξύ συζύγων οι οποίοι ανήκουν στην ίδια ομάδα (φυλή, πατρία, κ.τ.λ). Ο όρος χρησιμοποιείται επίσης για να δηλώσει την τάση σύναψης γάμου με σύζυγο της ίδιας κοινωνικής ή γεωγραφικής ομάδας (ή μεμονωμένης ομάδας).																				
91	<p>Ένταση (ενός δημογραφικού φαινομένου) <i>Στη διαχρονική (ή άλλως διαγενεακή) ανάλυση</i>, η ένταση ενός φαινομένου υπολογίζεται με δείκτες που δίδουν το μέσο αριθμό γεγονότων ανά άτομο της εξεταζόμενης γενεάς στο τέλος της ιστορίας της.. Οι δείκτες αυτοί υπολογίζεται από τα δεδομένα του <i>αδρού πίνακα</i> του εξεταζόμενου φαινομένου. Έτσι, π.χ. η ένταση της <i>γονιμότητα</i>, ανεξαρτήτως της σειράς έλευσης των γεννήσεων, εκφράζεται ως ο μέσος αριθμός παιδιών που θα έχει αποκτήσει μια γυναίκα συγκεκριμένης γενεάς μέχρι το τέλος του αναπαραγωγικού της κύκλου.</p> <p>Ο ίδιος δείκτης μπορεί να υπολογισθεί και στη <i>συγχρονική ανάλυση</i> δίδοντας την ένταση του φαινομένου σε ένα έτος (ή σε μια περίοδο). Στη γονιμότητα (τόσο στη συγχρονική όσο και στη διαγενεακή ανάλυση), ο δείκτης αυτός, που ορίζεται ως η τελική γονιμότητα και δίδει το μέσο αριθμό παιδιών/γυναίκα, δύναται να λάβει τιμές >1, καθώς η γέννηση ενός παιδιού δεν είναι μοναδικό αλλά επαναλαμβανόμενο δημογραφικό φαινόμενο.</p> <p>Στην ανάλυση των <i>πρώτων γάμων</i>, η τελική ένταση της <i>πρωτο-γαμνηλότητας</i> είναι ουσιαστικά ο μέσος αριθμός των πρώτων γάμων σε μια γενεά (διαγενεακή ανάλυση) ή ακόμη σε ένα ημερολογιακό έτος (συγχρονική ανάλυση). Στη διαγενεακή ανάλυση, ο δείκτης αυτός λαμβάνει πάντοτε τιμές μικρότερες της μονάδας (η τέλεση ενός πρώτου γάμου είναι <i>μοναδικό γεγονός</i> καθώς κάθε άτομο συνάπτει ένα πρώτο γάμο μια μόνο φορά). Αντιθέτως, στη συγχρονική ανάλυση, ο δείκτης δύναται να υπερβεί τη μονάδα (αν η <i>μέση ηλικία στον πρώτο γάμο</i> στις γενεές που τέμνουν το συγκεκριμένο έτος σε ηλικία γάμου ακολουθεί πτωτική πορεία).</p> <p>Η θνησιμότητα είναι το μοναδικό δημογραφικό φαινόμενο, η τελική ένταση του οποίου ισούται πάντοτε με τη μονάδα, καθώς όλα τα άτομα μια γενεάς θα αποβιώσουν.</p>																				
92	Εξαρτώμενο άτομο Το άτομο που βρίσκεται σε ηλικία «εξάρτησης», συνήθως κάτω των 15 και άνω των 65 ετών.																				
93	Εξωγαμία Η περίπτωση κατά την οποία οι γάμοι τελούνται ανάμεσα σε άτομα που δεν ανήκουν στην ίδια οικογένεια ή στο ίδιο γένος																				
94	Επιπτώσεις γενεάς Διαφορές των <i>πιθανοτήτων</i> εμφάνισης ενός <i>δημογραφικού γεγονότος</i> ανάμεσα σε διαφορετικές <i>κοορτές</i> οφειλόμενες αποκλειστικά στο διαφοροποιημένο παρελθόν τους (βλ. παράδειγμα στο «Επιπτώσεις ηλικίας»).																				
95	<p>Επιπτώσεις δομών Οι επιπτώσεις των διαφοροποιημένων πληθυσμιακών δομών (π.χ. της διαφοροποιημένης κατανομής ανά φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, κ.τ.λ.) στους <i>αδρούς δημογραφικούς δείκτες</i>. Πχ. ο <i>Αδρός δείκτης θνησιμότητας (ΑΔΘ)</i> επηρεάζεται σημαντικά από το ποσοστό των ηλικιωμένων ατόμων στους υπό εξέταση <i>πληθυσμούς</i>. Στο παρατιθέμενο παράδειγμα (βλέπε πίνακα) η ιδιαίτερα χαμηλή τιμή του δείκτη αυτού στον πληθυσμό της Réunion οφείλεται αφενός στο εξαιρετικά συρρικνωμένο % των >60 ετών, αφετέρου στο ιδιαίτερα χαμηλό % των νέων στο νησί αυτό. Η χαμηλή τιμή του ΑΔΘ στη Réunion δε σημαίνει φυσικά ότι οι κάτοικοι στο νόμο αυτό ζουν περισσότερα χρόνια από τους κατοίκους των άλλων νομών της Γαλλίας. Απλώς, στους άλλους νομούς το % των νέων (<20 ετών) είναι πολύ μικρότερο, ενώ αυτό των ηλικιωμένων πολύ μεγαλύτερο. Καθώς η <i>θνησιμότητα</i> αυξάνει με την ηλικία, είναι επόμενο να έχουμε π.χ πολύ περισσότερους θανάτους στο Παρίσι από ότι στη Réunion και, κατ'επέκταση, ο ΑΔΘ να λαμβάνει υψηλότερες τιμές στην γαλλική πρωτεύουσα από ότι στο νησί αυτό.</p> <p><i>Αδρός δείκτης θνησιμότητας (ΑΔΓ) και ποσοστά νέων και ηλικιωμένων ατόμων σε 4 γαλλικούς νομούς</i></p> <table><tr><td>Νομοίς</td><td>ΑΔΓ (en ‰)</td><td>% των <20 ετών</td><td>% > 60 ετών και άνω</td></tr><tr><td>Allier</td><td>12,80</td><td>21,2</td><td>28,1</td></tr><tr><td>Bouches-du-Rhône</td><td>9,04</td><td>25,0</td><td>20,7</td></tr><tr><td>Paris</td><td>7,53</td><td>19,2</td><td>18,8</td></tr><tr><td>La Réunion</td><td>5,13</td><td>37,3</td><td>9,8</td></tr></table>	Νομοίς	ΑΔΓ (en ‰)	% των <20 ετών	% > 60 ετών και άνω	Allier	12,80	21,2	28,1	Bouches-du-Rhône	9,04	25,0	20,7	Paris	7,53	19,2	18,8	La Réunion	5,13	37,3	9,8
Νομοίς	ΑΔΓ (en ‰)	% των <20 ετών	% > 60 ετών και άνω																		
Allier	12,80	21,2	28,1																		
Bouches-du-Rhône	9,04	25,0	20,7																		
Paris	7,53	19,2	18,8																		
La Réunion	5,13	37,3	9,8																		

96	<p>Επιπτώσεις ηλικίας Η συμβολή της ηλικίας στις διαφορές που καταγράφονται στην κατάσταση των <i>γενεών</i> ή των <i>κοορτών</i> σε μια συγκεκριμένη χρονική τομή. Π.χ.(βλέπε γράφημα) το ποσοστό των ατόμων που παρακολουθούν τηλεόραση > 20 ώρες/εβδομάδα αυξάνει με την ηλικία: όσο πιο ηλικιωμένοι είμαστε, τόσο περισσότερο ελεύθερο χρόνο διαθέτουμε και, επομένως, περισσότερο χρόνο για να παρακολουθούμε τηλεόραση. Πρόκειται για επιπτώσεις της ηλικίας.</p> <p>Ταυτόχρονα, εξετάζοντας το % των ατόμων στις ηλικίες 15-28 ετών (βλ. γράφημα) που παρακολουθούν/παρακολουθούσαν τηλεόραση >20 ώρες /εβδομάδα είναι υψηλότερο στις νεώτερες γενεές. Πρόκειται για τις <i>επιπτώσεις της γενεάς</i> καθώς η διάχυση της τηλεόρασης είναι εντονότερη στις νεώτερες γενεές από ότι στις παλαιότερες (αυτές που γεννήθηκαν προ του 1954) όπου ένα μικρό % μόνον διέθετε τηλεόραση στα νεανικά του χρόνια.</p> <p><i>Ποσοστό ατόμων που παρακολουθούν τηλεόραση >20 ώρες/εβδομάδα ανά ηλικία στις διαδοχικές γενεές</i></p> <table><caption>Ποσοστό ατόμων που παρακολουθούν τηλεόραση >20 ώρες/εβδομάδα ανά ηλικία στις διαδοχικές γενεές</caption><thead><tr><th>Ηλικία</th><th>1925-1934</th><th>1935-1944</th><th>1945-1954</th><th>1955-1964</th><th>1965-1974</th><th>1975-1984</th></tr></thead><tbody><tr><td>15-28</td><td>19</td><td>25</td><td>31</td><td>32</td><td>33</td><td>34</td></tr><tr><td>23-38</td><td>22</td><td>28</td><td>34</td><td>35</td><td>36</td><td>37</td></tr><tr><td>33-48</td><td>28</td><td>32</td><td>36</td><td>37</td><td>38</td><td>39</td></tr><tr><td>43-56</td><td>35</td><td>38</td><td>40</td><td>42</td><td>44</td><td>46</td></tr><tr><td>53-63</td><td>42</td><td>45</td><td>47</td><td>48</td><td>50</td><td>52</td></tr><tr><td>63-72</td><td>50</td><td>52</td><td>54</td><td>55</td><td>56</td><td>58</td></tr></tbody></table>	Ηλικία	1925-1934	1935-1944	1945-1954	1955-1964	1965-1974	1975-1984	15-28	19	25	31	32	33	34	23-38	22	28	34	35	36	37	33-48	28	32	36	37	38	39	43-56	35	38	40	42	44	46	53-63	42	45	47	48	50	52	63-72	50	52	54	55	56	58
Ηλικία	1925-1934	1935-1944	1945-1954	1955-1964	1965-1974	1975-1984																																												
15-28	19	25	31	32	33	34																																												
23-38	22	28	34	35	36	37																																												
33-48	28	32	36	37	38	39																																												
43-56	35	38	40	42	44	46																																												
53-63	42	45	47	48	50	52																																												
63-72	50	52	54	55	56	58																																												
97	<p>Επιπτώσεις περιόδου Οι επιπτώσεις της συγκυρίας (συγκρούσεων, κρίσεων, λιμών, κ.τ.λ.) στις δημογραφικές συμπεριφορές.</p>																																																	
98	<p>Επιβίωσης (επιζών) Στους <i>πίνακες θνησιμότητας</i>, το άτομο που βρίσκεται ακόμη εν ζωή στην <i>ακριβή ηλικία x</i>. Στους πίνακες αυτούς οι επιβιώσαντες στις <i>ακριβείς ηλικίες</i> συμβολίζονται ως <i>Sx (ή lx)</i>.</p>																																																	
99	<p>Ηλικία Η χρονική διάρκεια από τη <i>γέννηση</i>. Δυνάμεθα να διακρίνουμε την <i>ακριβή ηλικία</i>, την <i>ηλικία σε συμπληρούμενα έτη</i> και την <i>ηλικία σε συμπληρωμένα έτη</i>.</p>																																																	
100	<p>Ηλικία διάμεσος Τιμή που διαχωρίζει την κατανομή ενός <i>πληθυσμού</i> σε δύο ίσα μέρη. Στη <i>θνησιμότητα</i> π.χ (βλ. <i>πίνακα θνησιμότητας</i>), η διάμεσος ηλικία ζωής είναι η ηλικία την οποία ένα νεογέννητο έχει 50% πιθανότητα να υπερβεί. Πρόκειται δηλ. για την ηλικία στην οποία ο αριθμός επιζώντων του πίνακα θνησιμότητας έχει μειωθεί στο ήμισυ, σε σχέση με το αρχικό του μέγεθος (τη «ρίζα» του πίνακα).</p>																																																	

101	<p>Ηλικία μέση ενός πληθυσμού Δείκτης κεντρικής τάσης που δίδει τη μέση ηλικία ενός πληθυσμού. Ο δείκτης αυτός προκύπτει ως ο λόγος του αθροίσματος της ακριβούς ηλικίας των μελών ενός πληθυσμού προς το σύνολο των μελών αυτού.</p> $\bar{m} = \frac{1}{N} \sum_{\alpha}^{\beta} e_i$ <p>όπου N=το πλήθος όλων των μελών του πληθυσμού, e_i=το σύνολο των ανθρωποετών της ηλικιακής ομάδας i, α και β το εύρος των ηλικιακών ομάδων.</p>
102	<p>Ηλικία σε ακριβή έτη Η ακριβής ηλικία ενός ατόμου υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της τρέχουσας ημερομηνίας (έτος, μήνας, ημέρα) και της ημερομηνίας (έτος, μήνας, ημέρα) γέννησής του. Έτσι ένα άτομο που έχει γεννηθεί π.χ. την 1η Ιουνίου 1953, την 1/12/1981 θα είναι 38 ετών και έξι μηνών. Στο <i>διάγραμμα του LEXIS</i> τα άτομα που έχουν την ίδια ηλικία σε ακριβή έτη στα διαδοχικά ημερολογιακά έτη τοποθετούνται επί μιας ευθείας.</p>
103	<p>Ηλικία σε συμπληρούμενα έτη Η ηλικία που προκύπτει ως η διαφορά ανάμεσα στο έτος παρατήρησης και στο έτος γέννησης. Στο <i>διάγραμμα του LEXIS</i> τα άτομα μιας γενεάς που έχουν την ίδια ηλικία σε συμπληρούμενα έτη τοποθετούνται στο εσωτερικό ενός πλάγιου παραλληλογράμμου με κάθετες διατομές (β), παραλληλόγραμμο το οποίο τέμνει ένα μόνον ημερολογιακό έτος (βλέπε σχήμα)</p> <p>The graph illustrates the relationship between age in completed years (α) and age in exact years (β) over time. The x-axis represents calendar years (1980-1983) and the y-axis represents age (0-4). Two parallel diagonal lines represent age in completed years (α) and age in exact years (β). Points A, B, Γ, Δ, Z, Θ, and H are marked at the intersections of these lines with horizontal grid lines.</p>
104	<p>Ηλικία σε συμπληρωμένα έτη (ηλικία στα τελευταία γενέθλια) i) Η ηλικία κατά την τελευταία επέτειο γενεθλίων, προσμετρούμενη στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους. Πρόκειται, επομένως, για μια στρογγυλοποίηση της ηλικίας «προς τα κάτω». Για παράδειγμα, ο πληθυσμός που το 1980 είναι ενός έτους σε συμπληρωμένα έτη αποτελείται από τα άτομα των οποίων η ακριβής ηλικία συμπεριλαμβάνεται μεταξύ δύο διαδοχικών γενεθλίων, δηλαδή στην περίπτωση μας μεταξύ του 1^{ου} και του 2^{ου} έτους. Έτσι, το 1981, ηλικία ενός συμπληρωμένου έτους έχουν τόσο τα άτομα εκείνα που συμπλήρωσαν το 1^ο έτος τους, όσο και εκείνα τα οποία σε λίγο θα συμπληρώσουν το 2^ο έτος τους (τους λείπουν δηλ. λίγα δευτερόλεπτα μόνον για να</p>

	<p>γιορτάσουν τα 11 γενέθλιά τους). Επομένως, στο <i>διάγραμμα του LEXIS</i> τα άτομα που έχουν την ίδια ηλικία σε συμπληρωμένα έτη σε ένα ημερολογιακό έτος (στο παράδειγμά, π.χ. ηλικία ενός έτους το 1980) τοποθετούνται στο διάγραμμα του Lexis στο εσωτερικό ενός τετραγώνου και ανήκουν σε δυο διαφορετικές γενεές ή κοορτές (α).</p> <p>ii) Αντιθέτως, τα άτομα, που έχουν την ίδια ηλικία σε συμπληρωμένα έτη αλλά ανήκουν στην ίδια γενεά τοποθετούνται στο διάγραμμα του Lexis στο εσωτερικό ενός πλάγιου παραλληλογράμμου με οριζόντιες διατομές (γ) το οποίο τέμνει δύο διαφορετικά ημερολογιακά έτη.</p>
105	Ηλικιακή δομή Η κατανομή (σε απόλυτες τιμές ή σε %) του εξεταζόμενου πληθυσμού με βάση την ηλικία.
106	Ημερολόγιο ενός φαινομένου Η ποσοστιαία κατανομή των γεγονότων του πίνακα ενός δημογραφικού φαινομένου αναλόγως της διάρκειας, λαμβάνοντας ως βάση 100 την τιμή της τελικής έντασης του εξεταζόμενου φαινομένου Οι δείκτες που περιγράφουν το ημερολόγιο ενός φαινομένου είναι οι κλασσικοί δείκτες της περιγραφικής στατιστικής (μέσος, διάμεσος, κ.ο.κ.).
107	Θάνατος Η οριστική διακοπή κάθε ενδείξεως ζωής, η οποία επέρχεται σε οποιοδήποτε χρόνο μετά από τη γέννηση. Εάν η οριστική διακοπή της ζωής επέλθει προ της εξόδου από τη μήτρα, ο θάνατος αυτός ορίζεται ως θάνατος εμβρύου (<i>ενδομήτρια ή εμβρυακή θνησιμότητα</i>).
108	Θνησιμότητα Δημογραφικό φαινόμενο που εκφράζεται από τους θανάτους. Ο όρος <i>θνησιμότητα</i> μπορεί να αναφέρεται και σε συγκεκριμένες αιτίες θανάτου, ενώ όταν αφορά το σύνολο των αιτίων αναφερόμαστε σε γενική θνησιμότητα. Ο όρος παραπέμπει συνήθως στη συχνότητα των θανάτων σε έναν πληθυσμό, δηλ. στον <i>Αδρό δείκτη θνησιμότητας</i> (ΑΔΘ). Είναι, ωστόσο, προτιμότερο να αναφέρεται κανείς σε ακριβέστερους δείκτες, όπως η μέση προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση που δεν επηρεάζεται όπως ο ΑΔΘ από την κατανομή ενός πληθυσμού ανά φύλο και ηλικία (<i>επιπτώσεις δομών</i>).

109	<p>Θνησιμότητα βρεφική Θνησιμότητα των βρεφών μέχρι τη συμπλήρωση του πρώτου έτους της ζωής τους, ήτοι λόγος σε ένα ημερολογιακό έτος των θανάτων βρεφών πριν συμπληρώσουν το πρώτο έτος της ζωής τους προς τις γεννήσεις του ίδιου έτους, ήτοι</p> $m_0 = \frac{d_0}{N_0}$ <p>Αν δεχτούμε ότι: α) οι θάνατοι είναι ισοκατενεμημένοι στη διάρκεια του πρώτου έτους της ζωής, β) η βρεφική θνησιμότητα δε μεταβάλλεται από έτος σε έτος και γ) ο αριθμός των γεννήσεων δε διαφέρει από χρόνο σε χρόνο, θεωρούμε ότι η πιθανότητα θανάτου στην ηλικία 0 ταυτίζεται με το δείκτη βρεφικής θνησιμότητας</p>
110	Θνησιμότητα ενδογενής Η θνησιμότητα η οποία οφείλεται σε κληρονομικές ή γενετικές ανωμαλίες ή σε κακώσεις που συμβαίνουν στη διάρκεια της κύησης ή κατά τον τοκετό.
111	Θνησιμότητα ενδομήτρια (εμβρυακή) Οι θάνατοι εμβρύων που λαμβάνουν χώρα πριν τον τοκετό ανεξαρτήτως διάρκειας της κύησης. Στην εμβρυακή θνησιμότητα περιλαμβάνονται οι αποβολές και οι γεννήσεις νεκρών. Υπολογίζεται βάσει των πινάκων εμβρυακής θνησιμότητας.
112	Θνησιμότητα εξωγενής Η θνησιμότητα η οποία αποδίδεται σε εξωγενή μη βιολογικά αίτια, όπως οι τροφικές δηλητηριάσεις, οι μολύνσεις και γενικά ασθένειες και ατυχήματα που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον. Η εξωγενής θνησιμότητα αφορά συνήθως τα βρέφη μετά τον πρώτο μήνα της ζωής τους.
113	Θνησιμότητα μετα-νεογνική (όψιμη βρεφική θνησιμότητα) Οι θάνατοι βρεφών μετά τη νεογνική περίοδο (μετά τις 28 πρώτες ημέρες ζωής), αλλά πριν τη συμπλήρωση ενός έτους ζωής.
114	Θνησιμότητα νεογνική (πρώιμη βρεφική) Η θνησιμότητα βρεφών πριν συμπληρώσουν ζωή τεσσάρων εβδομάδων ή ενός μηνός.
115	Θνησιμότητα περιγεννητική / περινεογνική Η θνησιμότητα που περιλαμβάνει τη νεογνική θνησιμότητα και τη νεκρο-γεννητικότητα (δηλ. την εμβρυακή θνησιμότητα μετά από κύηση 28 εβδομάδων). Επειδή οι αιτίες θανάτου τόσο των εμβρύων κατά τη διάρκεια των τελευταίων ημερών κύησης, όσο και των ζώντων νεογνών κατά τη διάρκεια των πρώτων ημερών της ζωής τους οφείλονται σε παρόμοιους παράγοντες, συνίσταται η χρησιμοποίηση του όρου περινεογνική θνησιμότητα.
116	Ικανότητα σύλληψης βιολογική Η αναπαραγωγική βιολογική ικανότητα σύλληψης της γυναίκας.
117	Κατανομή αναλόγως της οικογενειακής κατάστασης Η κατανομή ενός πληθυσμού σε άγαμους, έγγαμους, διαζευγμένους και χήρους.
118	Κατανομή κατά φύλο Η ταξινόμηση ενός πληθυσμού σε άνδρες και γυναίκες.
119	Κινητικότητα γεωγραφική Φαινόμενο αναφερόμενο στις μετακινήσεις των ατόμων ενός πληθυσμού στο χώρο. Η γεωγραφική κινητικότητα ενός ατόμου, μελετώμενη ως επαναλαμβανόμενο γεγονός (όπως η γέννηση ή ο γάμος), μπορεί να περιγραφεί και να μελετηθεί με τον ίδιο τρόπο όπως η γονιμότητα. Συνεπώς, υπολογίζονται δείκτες κινητικότητας, και πίνακες κινητικότητας ανάλογοι με τους υπολογιζόμενους δείκτες στους πίνακες που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη της γονιμότητας.
120	Κοινωνική διαστρωμάτωση Ο ιεραρχικός διαχωρισμός των ατόμων λόγω πλούτου, κοινωνικής θέσης ή κοινωνικής ισχύος.
121	Κοορτή πλασματική Το σύνολο των ατόμων ή ακόμη των ζευγαριών που βιώνουν ένα κοινό δημογραφικό γεγονός στη διάρκεια του ίδιου ημερολογιακού έτους. Οι πλασματικές κοορτές αποτελούν το υπόβαθρο της συγχρονικής ανάλυσης.
122	Κοορτή πραγματική Το σύνολο των ατόμων ή ακόμη των ζευγαριών που έχουν ένα κοινό σημείο αναφοράς (γεννηθήκαν, παντρεύτηκαν, χώρισαν κ.οκ το ίδιο έτος) και βιώνουν ένα κοινό δημογραφικό γεγονός στη διάρκεια της ίδιας περιόδου (το σύνολο π.χ. των ατόμων που παντρεύτηκαν το 1989 αποτελούν την κοορτή γάμων του 1989, το σύνολο των διαζευγμένων στη διάρκεια του 2000 αποτελούν την κοορτή των διαζυγίων του 2000, κ.ο.κ). Η κοορτή των ατόμων που γεννηθήκαν το ίδιο έτος ονομάζεται γενεά. Οι πραγματικές κοορτές αποτελούν το υπόβαθρο της διαγενεακής ανάλυσης.
123	Κοορτή γάμων Το σύνολο των γάμων που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους ή μιας περιόδου.

124	Κοορτή πρώτων γάμων Το σύνολο των πρώτων γάμων που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους (ή μιας περιόδου). Σε κάθε πρώτο γάμο ανδρός δεν αντιστοιχεί αναγκαστικά ένας πρώτος γάμος γυναικός, και, επομένως σε μια χωρική ενότητα και σε ένα ημερολογιακό έτος, ο αριθμός των πρώτων γάμων ανδρών δεν ισούται με τον αριθμό των πρώτων γάμων γυναικών.
125	Ληξιαρχικά δεδομένα- Ληξιαρχεία Πρόκειται για τα δεδομένα που αφορούν τη γέννηση, τον θάνατο καθώς και τις μεταβολές της <i>οικογενειακής κατάστασης</i> ενός ατόμου.. Τα στοιχεία εμπεριέχονται στις ληξιαρχικές καταγραφές, οι οποίες σύμφωνα με τον ορισμό του Ο.Η.Ε. είναι το σύνολο των νόμιμων ενεργειών που περιλαμβάνουν την καταγραφή, καταχώρηση και αναφορά της εμφάνισης πληροφοριών των γεγονότων που σχετίζονται με όλες τις ληξιαρχικές πράξεις. Οι ληξιαρχικές πράξεις που εκδίδονται από τα Ληξιαρχεία αποτελούν νόμιμα έγγραφα με τα οποία βεβαιώνονται τα διάφορα δημογραφικά γεγονότα (γεννήσεις, θάνατοι, γάμοι, διαζύγια, υιοθεσίες, νομιμοποιήσεις, αναγνώρισεις, ακυρώσεις και δηλώσεις νόμιμης διάστασης των έγγαμων ατόμων).
126	Λόγος ανδρών επί 100 γυναικών Η αναλογία, σε έναν πληθυσμό ή σε τμήμα αυτού (μια ηλικιακή ομάδα), των ανδρών επί των γυναικών, επομένως, ο αντιστοιχών αριθμός ανδρών επί 100 γυναικών.
127	Λόγος γεννηθέντων αρρένων επί 100 γεννηθέντων θηλέων Ο λόγος των <i>γεννήσεων</i> ζώντων αρρένων τέκνων επί των γεννήσεων θηλέων τέκνων που καταγράφονται κατά τη διάρκεια μιας περιόδου. Επομένως, ο αντιστοιχών αριθμός γεννηθέντων αρρένων επί 100 γεννηθέντων θηλέων. Η αναλογία αυτή, συνηθέστερα κοντά στο 1,05, παρουσιάζει μικρές μεταβολές στη διάρκεια του χρόνου. Μεγάλες αποκλίσεις από το λόγο αυτό δύνανται να οφείλονται είτε στην ελλιπή καταγραφή των γεννήσεων θηλέων είτε σε επιλογές των γονέων ως προς το επιθυμητό φύλο των τέκνων τους.
128	Μαλθουσιανισμός Δόγμα (αρχή), η οποία στηρίζεται στο έργο του άγγλου οικονομολόγου Malthus (1798, Essay on the Principle of Population). Ο Malthus υποστηρίζει τον περιορισμό των γεννήσεων ως μέσο για την αποφυγή της πείνας, αλλά επίσης και ως εμπόδιο για τον υπερπληθυσμό του πλανήτη. Ο υπερπληθυσμός είναι κατ' αυτόν αναπόφευκτος ελλείψει μέτρων περιορισμού των γεννήσεων, στο βαθμό που οι μεν πόροι (μέσα συντήρησης) αυξάνονται αριθμητικά, ο δε πληθυσμός εκθετικά. Για τον Malthus άλλη, εκτός του περιορισμού των γεννήσεων, λύση είναι αδύνατη στο βαθμό που: α) η επέκταση της παραγωγής προσκρούει στο νόμο της φθίνουσας απόδοσης και β) η άσκηση κοινωνικής πολιτικής απλώς μεταθέτει χρονικά την ανάδυση και την ένταση του προβλήματος. Κατ' αυτόν ο δημιουργούμενος υπερπληθυσμός οδηγεί νομοτελειακά στην εξαθλίωση και στην αύξηση της θνησιμότητας, που με τη σειρά της οδηγεί στη μείωση του πληθυσμού. Συνεπώς, στο βαθμό που η αύξηση της παραγωγής και η ανακατανομή του εισοδήματος είναι απρόσφορα, η λύση στο ανακύπτον πρόβλημα δεν μπορεί παρά να είναι «δημογραφική» (περιορισμός των γεννήσεων με όλα τα δυνατά μέσα). Ενδεικτικά παραθέτουμε επιλεκτικά αποσπάσματα από το έργο του που συνοψίζουν τα βασικά σημεία της σκέψης του. «Η δύναμη του ανθρώπου είναι απείρως μεγαλύτερη από τη δύναμη της γης να παράγει τα μέσα συντήρησής. Ο πληθυσμός, όταν αφαιρεθεί ανεμπόδιστος, αυξάνεται κατά γεωμετρική πρόοδο. Τα μέσα συντήρησης αυξάνονται κατά αριθμητική μόνο πρόοδο. Εξ αιτίας του νόμου που καθιστά την τροφή αναγκαία για τη ζωή του ανθρώπου, τα αποτελέσματα των δύο αυτών δυνάμεων πρέπει να διατηρούνται ίσα. Τούτο σημαίνει ότι η δυσκολία της συντήρησης δημιουργεί ισχυρούς και σταθερούς φραγμούς (στην ανάπτυξη) του πληθυσμού» [...] «Το κυριότερο από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διακρίνει τον άνθρωπο από τα άλλα ζώα στην εξεύρεση των μέσων συντηρήσεώς του είναι η δύναμη που έχει να αυξάνει τα μέσα αυτά σε μεγάλο βαθμό. Είναι προφανές πως η δύναμη αυτή περιορίζεται από τη σπάνη του εδάφους – εξαιτίας της πολύ άγονης φύσης μεγάλου μέρους της επιφάνειας του πλανήτη - και από το ολοένα μειούμενο ποσοστό προϊόντος που λαμβάνεται υπό τις συνήθεις συνθήκες του κεφαλαίου που διατίθεται για το καλλιεργούμενο έδαφος». Για τον Malthus τα εμπόδια που θέτει η φύση στην αύξηση του πληθυσμού είναι δύο ειδών: θετικά ή κατασταλτικά και προληπτικά. «Οι θετικοί φραγμοί περιλαμβάνουν όλες εκείνες τις αιτίες που τείνουν με οποιονδήποτε τρόπο να περιορίσουν πρόωρα τη διάρκεια της ανθρώπινης ζωής [...] Εκείνες που φαίνονται πως προέρχονται από τους νόμους της φύσης μπορούν να αποκλειστούν αποκλειστικά αθλιότητας, εκείνες δε που προκαλούνται από εμάς, όπως οι πόλεμοι και κάθε είδους καταχρήσεις, όπως και πολλές άλλες που θα μπορούσαμε να αποφύγουμε, είναι μικτής φύσης. Προκαλούνται από την ανηθικότητα και οδηγούν στην αθλιότητα». Στους προληπτικούς φραγμούς ανήκει κατ' αρχάς η εγκράτεια «που μπορεί να ορισθεί ως προσωρινή ή νόμιμη αποχή από το γάμο, χάρη σε φρόνιμες σκέψεις, συνοδευόμενη στο ενδιαμέσο διάστημα από αυστηρά ηθική συμπεριφορά στα θέματα των σχέσεων των δύο φύλων. Οι υπόλοιπες μορφές προληπτικών φραγμών είναι το είδος των σχέσεων που κάνει μερικές γυναίκες να περιορίζουν τις γεννήσεις τους και μια γενικότερη διαφθορά των ηθών όσον αφορά τις σχέσεις των δύο φύλων, που οδηγεί σε παρόμοια αποτελέσματα. Επίσης αφύσικα πάθη και ανάρμοστοι τρόποι που παρακωλύουν τα αποτελέσματα των παράνομων σχέσεων. Αυτά όλα ανήκουν σαφώς στην κατηγορία της ανηθικότητας». Συνιστώντας την αποδοχή του «προληπτικού φραγμού» που είναι η «εγκράτεια» ο Malthus παρατηρεί: «Κάθε εμπόδιο στο γάμο πρέπει αναμφισβητήτως να θεωρηθεί σαν ένα είδος δυστυχίας. Επειδή όμως σύμφωνα με τους νόμους της φύσης μας πρέπει να υπάρχει κάποιος φραγμός στην αύξηση του πληθυσμού, είναι προτιμότερο η αύξηση αυτή να παρεμποδίζεται από την πρόβλεψη των δυσχερειών και από το φόβο της εξαρτημένης πείνας παρά να

	ενισχύεται για να καταστέλλεται αργότερα από την ανέχεια και την αρρώστια».
129	Μέγιστη διάρκεια ζωής Η μέγιστη ηλικία στην οποία θα μπορούσαν να φθάσουν τα ανθρώπινα όντα υπό τους βέλτιστους όρους διαβίωσης. Η διάρκεια αυτή εκτιμάται σε 110 έως 120 έτη.
130	Μέθοδος πρότυπης θνησιμότητας (έμμεση προτυποποίηση) Μέθοδος που συνίσταται στη χρησιμοποίηση της ίδιας σειράς πρότυπων ειδικών κατά ηλικία δεικτών θνησιμότητας (δεικτών σταθερών ανά ηλικία) σε διαφορετικούς πληθυσμούς για τη δημιουργία συγκρίσιμων δεικτών θνησιμότητας.
131	Μέθοδος πρότυπου πληθυσμού (άμεση προτυποποίηση) Μέθοδος που χρησιμοποιείται για να συγκρίνουμε την ένταση ενός φαινομένου (π.χ. τα επίπεδα θνησιμότητας) ανάμεσα σε δυο ή περισσότερες χωρικές ενότητες με διαφορετικές πληθυσμιακές δομές κατά τον ίδιο χρόνο (ή ακόμη στην ίδια χωρική ενότητα αλλά σε διαφορετικές χρονικές στιγμές), δημιουργώντας συγκρίσιμους δείκτες. Η μέθοδος συνίσταται στη χρησιμοποίηση ενός <i>πρότυπου πληθυσμού</i> (πληθυσμού με συγκεκριμένη δομή ανά φύλο και ηλικία) στον οποίο εφαρμόζουμε τους <i>ειδικούς κατά ηλικία δείκτες θνησιμότητας</i> των χωρικών ενότητων που εξετάζουμε για τον υπολογισμό νέων συγκρίσιμων δεικτών θνησιμότητας.
132	Μέση διάρκεια γάμου στο διαζύγιο - συγχρονική ή διαγενεακή ανάλυση- Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ο σταθμικός μέσος των <i>ειδικών ανά διάρκεια γάμου δεικτών</i> του πίνακα <i>διαζευγμότητας</i> μιας κοορτής γάμων και εκφράζεται σε έτη.
133	Μέση ηλικία στην απόκτηση του πρώτου, δεύτερου κ.τ.λ. παιδιού -συγχρονική ή διαγενεακή ανάλυση- Η <i>ηλικία</i> αυτή υπολογίζεται με βάση τον <i>πίνακα γονιμότητας των γεννήσεων ανά χρονολογική σειρά αυτών</i> . Είναι ο σταθμικός μέσος των <i>ειδικών κατά ηλικία δεικτών γονιμότητας</i> του πίνακα γεννήσεων πρώτης, δεύτερης κ.τ.λ. σειράς και εκφράζεται σε έτη.
134	<p>Μέση ηλικία στον πρώτο γάμο - συγχρονική ή διαγενεακή ανάλυση- Η <i>ηλικία</i> αυτή υπολογίζεται βάσει των ειδικών κατά ηλικία δεικτών <i>πρωτο-γαμλιότητας</i> (n_x) του αντίστοιχου πίνακα.</p> <p>Σύμφωνα με τους συμβολισμούς του πίνακα αυτού, η μέση ηλικία στον πρώτο γάμο υπολογίζεται, στην περίπτωση που οι ειδικοί δείκτες έχουν υπολογισθεί σε <i>συμπληρωμένα έτη</i>, βάσει του τύπου:</p> $\bar{m} = \frac{\sum_{i=15}^{49} (x + \frac{a}{2}) * n_{(x,x+n)}}{\sum_{i=15}^{49} n_{(x,x+n)}}$ <p>όπου x το κατώτατο όριο κάθε ηλικιακής ομάδας, a το εύρος της ηλικιακής ομάδας και $n_{(x,x+n)}$ οι <i>ειδικοί συντελεστές γονιμότητας</i> για κάθε ηλικιακή ομάδα.</p> <p>Στην περίπτωση όμως που οι δείκτες μας έχουν υπολογισθεί σε <i>συμπληρούμενα έτη</i>, η μέση ηλικία στον πρώτο γάμο υπολογίζεται βάσει του τύπου:</p> $\bar{m} = \frac{\sum_{i=15}^{49} (x) * n_{(x,x+n)}}{\sum_{i=15}^{49} n_{(x,x+n)}}$
135	Μέση ηλικία στην τεκνογονία-συγχρονική ή διαγενεακή ανάλυση- Η μέση ηλικία της μητέρας κατά τη γέννηση των παιδιών της εκφραζόμενη σε έτη (δεν συμπεριλαμβάνονται τα γεννηθέντα νεκρά παιδιά). Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται με βάση τον <i>πίνακα γονιμότητας</i> και είναι ο σταθμικός μέσος των <i>ειδικών κατά ηλικία δεικτών γονιμότητας</i> του πίνακα αυτού. Σύμφωνα με τους συμβολισμούς του πίνακα γονιμότητας, η μέση ηλικία στην τεκνογονία υπολογίζεται στην περίπτωση που οι ειδικοί δείκτες έχουν υπολογισθεί σε <i>συμπληρωμένα έτη</i> βάσει του τύπου:

	$\bar{m} = \frac{\sum_{i=15}^{49} (x + (\frac{a}{2})) * f_{(x,x+n)}}{\sum_{i=15}^{49} f_{(x,x+n)}}$ <p>όπου x το κατώτατο όριο κάθε ηλικιακής ομάδας,, α το εύρος κάθε ηλικιακής ομάδας και $f_{(x,x+n)}$ οι ειδικοί συντελεστές γονιμότητας για κάθε ηλικιακή ομάδα.</p> <p>Στην περίπτωση όμως που οι ειδικοί δείκτες έχουν υπολογισθεί σε συμπληρούμενα έτη, η μέση ηλικία στην τεκνογονία υπολογίζεται βάσει του τύπου:</p> $\bar{m} = \frac{\sum_{i=15}^{49} (x) * f_{(x,x+n)}}{\sum_{i=15}^{49} f_{(x,x+n)}}$
136	<p>Μέση προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση- συγχρονική ή διαγενεακή ανάλυση- Στη συγχρονική ανάλυση ο μέσος αριθμός ετών που αναμένεται να ζήσουν τα άτομα μιας πλασματικής γενεάς βάσει του πίνακα θνησιμότητας ενός έτους ή μιας περιόδου. Στη διαγενεακή ανάλυση ο αριθμός των ετών ζωής που τα άτομα μιας γενεάς έχουν ζήσει από τη γέννηση και μέχρι την οριακή ηλικία ω κατά την οποία απεβίωσε και ο τελευταίος επιζών της γενεάς αυτής.</p> <p>Ο δείκτης αυτός (e_0) υπολογίζεται με τον κάτωθι τύπο:</p> $e_0 = \frac{1}{2} + \frac{S_1 + S_2 + \dots}{S_0}$ <p>εάν διαθέτουμε τους επιβίωσαντες S_1, S_2, S_3 στις διαδοχικές ηλικίες 1, 2, 3 έτη κ.ο.κ ενός πλήρους πίνακα θνησιμότητας,</p> <p>ή ακόμη με τον τύπο:</p> $e_0 = \frac{1}{2} + \frac{2,5 S_1 + 4,5 S_5 + 5(S_{10} + S_{15} + \dots)}{S_0}$ <p>εάν διαθέτουμε τους επιβίωσαντες στις διαδοχικές ηλικίες 1, 5, 10 έτη κ.ο.κ ενός συνεπτυγμένου πίνακα θνησιμότητας.</p>
137	<p>Μέση προσδοκώμενη ζωή κατά την ακριβή ηλικία x -συγχρονική ή διαγενεακή ανάλυση- Στη συγχρονική ανάλυση ο μέσος αριθμός επιπλέον ετών που αναμένεται να ζήσει σε μια πλασματική γενεά ένα άτομο ηλικίας x βάσει του εγκάρσιου πίνακα θνησιμότητας ενός έτους. Στη διαγενεακή ανάλυση ο μέσος αριθμός επιπλέον ετών που θα ζήσει ένα άτομο ηλικίας x μιας γενεάς βάσει του πίνακα θνησιμότητας της γενεάς αυτής.</p> <p>Ο δείκτης αυτός (e_x) υπολογίζεται βάσει της σειράς των διαδοχικών επιζώντων $S_x, S_{x+1}, S_{x+2}, \dots$ ενός πλήρους πίνακα θνησιμότητας, σύμφωνα με τον κάτωθι τύπο:</p> $e_x = \frac{1}{2} + \frac{S_{x+1} + S_{x+2} + \dots}{S_x}$
138	<p>Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής ενός πληθυσμού Η μέση ετήσια μεταβολή του πληθυσμού (θετική ή αρνητική) μιας χωρικής ενότητας κατά τη διάρκεια μιας περιόδου. Έτσι, αν P_x ο πληθυσμός στο έτος εκκίνησης και P_y ο πληθυσμός στο έτος κατάληξης, η μέση ετήσια μεταβολή του πληθυσμού (r) μεταξύ των ετών x και y, υπολογίζεται βάσει του τύπου:</p> $P_y = P_x \times (1+r)^{n(n=y-x)}$ <p>Π.χ. εάν ο πληθυσμός της Ελλάδας την 1/1/1991 ήταν 10.259.900 (P_x) και την 1/1/2001 ήταν 10.939.771 (P_y), η απόλυτη διαφορά είναι $x-y=10$ (έτη) και ως εκ τούτου $10.939.771=10.259.900 (1+r)^{10}$, επομένως $r=6,436\%$</p>

139	Μετα-απογραφική εκτίμηση πληθυσμού Η <i>εκτίμηση</i> του μεγέθους ή και των δομών ενός πληθυσμού βάσει των αποτελεσμάτων της πλέον πρόσφατης <i>απογραφής</i> .
140	Μετανάστευση Η μετακίνηση ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων από μια χωρική ενότητα σε μια άλλη με ταυτόχρονη αλλαγή της μόνιμης διαμονής. Οι μετακινήσεις αυτές εκδηλώνονται με τη δημιουργία μεταναστευτικών ρευμάτων ή μεταναστευτικών ροών που εκφράζουν ένα συνολικό αριθμό πληθυσμιακών κινήσεων από έναν τόπο προέλευσης (αναχώρησης) σε έναν τόπο προορισμού (άφιξης), ο οποίος αποτελεί και τη νέα περιοχή εγκατάστασης. Όταν ο τόπος προέλευσης και προορισμού βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες, η πληθυσμιακή αυτή μετακίνηση καλείται εσωτερική μετανάστευση. Όταν οι τόποι προέλευσης και προορισμού βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες, η πληθυσμιακή μετακίνηση καλείται εξωτερική ή διεθνής μετανάστευση.
141	Μετανάστευση συνολική Το άθροισμα των μεταναστευτικών εισόδων και εξόδων σε μια χωρική ενότητα σε δεδομένη περίοδο. Για μια δεδομένη γεωγραφική ενότητα της χώρας και για μια συγκεκριμένη περίοδο το άθροισμα των εξόδων προς το εξωτερικό, των εισόδων από το εξωτερικό και του συνόλου των εσωτερικών μεταναστεύσεων (από άλλες χωρικές ενότητες της ίδιας χώρας προς αυτήν και από αυτήν προς άλλες χωρικές ενότητες της ίδιας χώρας).
142	Μετανάστευση καθαρή Ισοζύγιο εξόδων και εισόδων σε μια χωρική ενότητα στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου.
143	Μετανάστευση φαινόμενη Έμμεση εκτίμηση της καθαρής μετανάστευσης όταν δε διαθέτουμε δεδομένα για τις εισόδους και τις εξόδους τα οποία θα επέτρεπαν την άμεση μέτρησή της. Η φαινόμενη μετανάστευση δίδεται από τον κάτωθι τύπο: $(P_{x+a} - P_x) - (Γεν. - Θαν.)$ όπου: P_x ο πληθυσμός το έτος εκκίνησης x, P_{x+a} ο πληθυσμός στο έτος κατάληξης (μετά από x +a έτη), <i>Γεν.</i> , <i>Θαν.</i> , <i>Εισ.</i> και <i>Εξοδ.</i> οι γεννήσεις, οι θάνατοι, οι εισοδοί και εξοδοί αντιστοίχως στη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου.
144	Μεταναστευτική εισροή Η πληθυσμιακή εισροή από άλλο χώρο, προς την εξεταζόμενη χωρική ενότητα. Κατά την EUROSTAT, η εγκατάσταση της μόνιμης κατοικίας ενός ατόμου για περίοδο μεγαλύτερη του έτους στο έδαφος ενός κράτους μετά από διαμονή του ατόμου αυτού σε ένα άλλο κράτος.
145	Μεταναστευτική εκροή (αποδημία) Η αναχώρηση ατόμων από μια χωρική ενότητα στην οποία ζουν και η προσωρινή ή μόνιμη εγκατάστασή τους σε μια άλλη. Κατά την EUROSTAT, η εγκατάλειψη της πρότερης μόνιμης κατοικίας ενός ατόμου σε ένα κράτος και η εγκατάστασή του στο έδαφος ενός άλλου κράτους για περίοδο μεγαλύτερη του έτους.
146	Μεταναστευτική κίνηση Διαχρονική κίνηση ή μεταβολή του πληθυσμού οφειλόμενη στις γεωγραφικές του μετακινήσεις.
147	Μεταναστευτικό ισοζύγιο Η αλγεβρική διαφορά (ισοζύγιο) μεταξύ των μεταναστευτικών εισροών και εκροών μιας γεωγραφικής ενότητας κατά τη διάρκεια ενός ή περισσοτέρων ημερολογιακών ετών .
148	Μετανάστης εξερχόμενος (απόδημος) Άτομο που εγκαταλείπει μια χωρική ενότητα για να εγκατασταθεί σε μια άλλη.
149	Μετανάστης εισερχόμενος Άτομο που έρχεται από μια χωρική ενότητα για να εγκατασταθεί μόνιμα σε μια άλλη.
150	Νεκρογεννητικότητα Η εμβρυϊκή θνησιμότητα μετά από κύηση 24 ή 28 εβδομάδων. Η νεκρογεννητικότητα διαφοροποιείται από την αποβολή καθώς κατ' αυτήν λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια κύησης (ή ακόμη το βάρος ή το ύψος) του γεννηθέντος νεκρού βρέφους. Κατά την ΕΣΥΕ η νεκρογεννητικότητα αναφέρεται στη γέννηση νεογνού μετά από κύηση τουλάχιστον 28 εβδομάδων το οποίο δεν ανέπνευσε κατά την έξοδο του από την κοιλία της μητέρας του διότι είχε ήδη επέλθει ο θάνατός του.
151	Νοικοκυριό Οικιστική μονάδα που περιλαμβάνει όλα τα άτομα που κατοικούν σε αυτήν, προμηθεύονται από κοινού τροφή ή άλλα ουσιαστικά μέσα διαβίωσης και διαχειρίζονται από κοινού τα εισοδήματά τους. Ένα νοικοκυριό μπορεί να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες <i>οικογένειες</i> , ένα ή περισσότερα μη συγγενικά άτομα ή συνδυασμό οικογενειών και μη συγγενικών προσώπων. Τα νοικοκυριά διαχωρίζονται σε ιδιωτικά και συλλογικά. Στα συλλογικά νοικοκυριά εντάσσονται τα πάσης φύσης ιδρύματα (φυλακές, εστίες, στρατώνες, κ.τ.λ.).
152	Νοσηρότητα Η συχνότητα προσβολής πληθυσμιακής ομάδας από ασθένειες η από συγκεκριμένο νόσημα σε δεδομένο χρονικό διάστημα.

153	Οικογένεια Ομάδα ατόμων που συνδέονται μεταξύ τους με δεσμούς αίματος, γάμου ή υιοθεσίας και διαμένουν κάτω από την ίδια στέγη. Η οικογένεια αποτελεί τμήμα <i>νοικοκυριού</i> και συνίσταται από κατ' ελάχιστον από δύο άτομα (ένα παντρεμένο ή ανύπαντρο ζευγάρι με ή χωρίς παιδιά, ή ένα μόνο γονέα με ένα ή περισσότερα παιδιά). Η διευρυμένη οικογένεια περιλαμβάνει επί πλέον συγγενικά πρόσωπα (εγγόνια, παππούδες, θείους/θείες, κ.τ.λ.).
154	Οικογένεια βιολογική Ζευγάρι (έγγαμο ή μη) που έχει φέρει στον κόσμο τουλάχιστον ένα τέκνο.
155	Οικογένεια μονογονεϊκή Οικογένεια που αποτελείται από ένα ή περισσότερα τέκνα και έναν μόνον εκ των δύο φυσικών γονέων τους.
156	Οικογένεια προερχόμενη από δεύτερο γάμο Οικογένεια που αποτελείται από ένα ζευγάρι, έγγαμο ή μη, που ζει με τουλάχιστον ένα τέκνο του ενός εκ των δύο συζύγων (τέκνο που προέρχεται από έναν πρότερο γάμο)
157	Οικογένεια πυρηνική Οικογένεια που αποτελείται αποκλειστικά από τους έγγαμους ή μη γονείς και τα εξαρτώμενα τέκνα τους (φυσικά ή υιοθετημένα).
158	Οικογενειακή κατάσταση Διάκριση των ατόμων ενός <i>πληθυσμού</i> με κριτήριο το γάμο. Ένα άτομο μπορεί να είναι άγαμος/η, έγγαμος/η, διαζευγμένος/η (σπανιότερα περιλαμβάνονται στην κατανομή και οι συμβιούντες εκτός γάμου όπως και οι τελούντες εν διαστάσει).
159	Οικογενειακή πολιτική Το σύνολο των μέτρων που αποβλέπουν στην αντιστάθμιση του βάρους του οικογενειακού κόστους ή στην αρωγή των οικογενειών υπό όρους.
160	Οικογενειακός προγραμματισμός Η συνειδητή προσπάθεια των ζευγαριών να ρυθμίσουν τον αριθμό και το χρόνο απόκτησης παιδιών μέσω τεχνητών και φυσικών μεθόδων <i>αντισύλληψης</i> . Ο οικογενειακός προγραμματισμός σημαίνει τον έλεγχο σύλληψης για να αποφευχθεί η εγκυμοσύνη και η <i>άμβλωση</i> καθώς και τις προσπάθειες των ζευγαριών να τεκνοποιήσουν.
161	Παρατήρηση αναδρομική Μέθοδος παρατήρησης κατά την οποία τα <i>δημογραφικά γεγονότα</i> καταγράφονται εκ των υστέρων (μετά τη συντέλεσή τους), ερωτώντας τα άτομα που τα βίωσαν. Φυσικά, με αυτή τη μέθοδο δεν καταγράφονται οι θάνατοι και οι μεταναστεύσεις (εκτός και αν αναζητηθούν σχετικές πληροφορίες από εν ζώη μάρτυρες). Με την αναδρομική παρατήρηση μπορούμε να ανασυστήσουμε ικανοποιητικά το σύνολο ή τμήμα της βιογραφίας των ατόμων μιας <i>γενεάς</i> , από τη γέννησή τους ως και τη στιγμή της συλλογής των πληροφοριών. Η συγκεκριμένη μέθοδος έχει δύο μειονεκτήματα: α) η ποιότητα των συλλεχθεισών πληροφοριών επηρεάζεται από τα σφάλματα μνήμης των ερωτώμενων (ίσως δε και από μια διάθεση απόκρυψης κάποιων γεγονότων) και β) τα ερωτώμενα άτομα ενδέχεται να μην είναι αντιπροσωπευτικά της κοορτής ή της γενεάς τους όσον αφορά το εξεταζόμενο φαινόμενο. Έτσι, π.χ. όταν μελετάμε τη γονιμότητα μιας γενεάς από την οποία έχουν μεταναστεύσει με μεγαλύτερη συχνότητα άτομα χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου που ασχολούνται στον πρωτογενή τομέα, πιθανότατα ο μέσος αριθμός παιδιών/ γυναικά που θα υπολογίσουμε θα είναι υπο-εκτιμημένος, καθώς υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στη γονιμότητα και το εκπαιδευτικό επίπεδο - απασχόληση στη γεωργία. Η συλλογή δεδομένων με την μέθοδο της αναδρομικής παρατήρησης χρησιμοποιείται επίσης και στις απογραφές πληθυσμού, όπου τίθενται π.χ. ερωτήσεις για τον αριθμό των ζώντων τέκνων που έφεραν στον κόσμο οι γυναίκες ή ακόμη για τις μετακινήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί το τελευταίο έτος ή την τελευταία πενταετία προ της διεξαγωγής της απογραφής.
162	Παρατήρηση συνεχής Μέθοδος παρατήρησης κατά την οποία τα <i>δημογραφικά γεγονότα</i> καταγράφονται αμέσως μόλις λάβουν χώρα. Η καταγραφή των γεγονότων αυτών στα ληξιαρχεία, από τα οποία προέρχονται οι στατιστικές <i>φυσικής κίνησης του πληθυσμού</i> , αποτελεί κλασσική περίπτωση συλλογής δεδομένων με τη μέθοδο της συνεχούς στο χρόνο παρατήρησης και συνήθως μορφή συλλογής δεδομένων για τις ανάγκες της <i>δημογραφικής ανάλυσης</i> .
163	Παρατήρηση διαδοχική Μέθοδος παρατήρησης κατά την οποία τα γεγονότα που αφορούν το ίδιο άτομο «παρατάσσονται» κατά σειρά εμφάνισης, έτσι ώστε να μπορούμε να παρακολουθήσουμε τη χρονική διαδοχή τους. Με τον τρόπο αυτόν παρατήρησης ανα-συστήνουμε το σύνολο ή τμήμα της βιογραφίας των μελετώμενων ατόμων. Ο τύπος αυτός παρατήρησης χρησιμοποιείται βασικά στην ιστορική δημογραφία
164	Εποχική διακύμανση / εποχικότητα Διακύμανση των <i>δημογραφικών γεγονότων</i> στο χρόνο (ημέρα, μήνα, έτος).
165	Πιθανότητα Η σχέση των «ευνοϊκών» περιπτώσεων προς τις «δυνατές» περιπτώσεις. Ειδικότερα, στη δημογραφία, για τον υπολογισμό των πιθανοτήτων στους διάφορους <i>πίνακες (θνησιμότητας, γονιμότητας, γαμηλιότητας, κ.ο.κ.)</i> ανάγουμε τα <i>δημογραφικά γεγονότα</i> που έλαβαν χώρα στη διάρκεια μιας περιόδου στον πληθυσμό τον οποίο αφορούν στην αρχή της περιόδου. Ο δείκτης που υπολογίζουμε στην περίπτωση αυτή δίδει την πιθανότητα εμφάνισης ενός γεγονότος στη διάρκεια μιας περιόδου σε έναν πληθυσμό ο οποίος δεν έχει υποστεί ακόμη την επίδραση του μελετώμενου δημογραφικού φαινομένου. Η περίοδος που συνήθως χρησιμοποιείται είναι ένα έτος (ετήσια πιθανότητα), 5 έτη (πενταετής πιθανότητα) ή ακόμη 10 έτη (δεκαετής πιθανότητα).

166	Πιθανότητα διεύρυνσης (a_n) Η πιθανότητα για μια γυναίκα που έχει ήδη n τέκνα, να αποκτήσει $n + 1$ τέκνα. Υπολογίζεται ο λόγος των $n + 1$ τέκνων προς τα n τέκνα.
167	<p>Πιθανότητα επιβίωσης (a_{p_x}) Η πιθανότητα που έχει ένα άτομο ακριβούς ηλικίας x να επιβιώσει μέχρι και την ακριβή ηλικία $x+a$, εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i>. Επομένως, με βάση τα δεδομένα ενός πίνακα θνησιμότητας $a_{p_x} = \frac{S_{x+a}}{S_x}$</p> <p>όπου S_{x+a} οι επιβιώσαντες του πίνακα θνησιμότητας στην ακριβή ηλικία $x+a$ και S_x οι επιβιώσαντες του ίδιου πίνακα στην ακριβή ηλικία x.</p> <p>Η πιθανότητα αυτή είναι συμπληρωματική της αντίστοιχης πιθανότητας θανάτου (a_{q_x}). Η πιθανότητα επιβίωσης ανάμεσα στη γέννηση και την ακριβή ηλικία x υπολογίζεται ως $\frac{S_x}{S_0}$</p> <p>όπου S_x οι επιβιώσαντες του πίνακα θνησιμότητας στην ακριβή ηλικία x και S_0 η «ρίζα» του ίδιου πίνακα.</p>
168	<p>Πιθανότητα θανάτου (a_{q_x}) Η πιθανότητα που έχει ένα άτομο ακριβούς ηλικίας x να αποβιώσει έως την αρχή της ακριβούς ηλικίας $x+a$, εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i>. Όταν υπολογίζεται για μια γενεά, η τιμή της προκύπτει από τα δεδομένα του πίνακα θνησιμότητας της γενεάς αυτής μέσω του τύπου:</p> $a_{q_x} = 1 - \frac{S_{x+a}}{S_x} \quad (\text{η πιθανότητα αυτή είναι συμπληρωματική, ως προς τη μονάδα, της πιθανότητας επιβίωσης } a_{p_x}).$ <p>Η σχέση ανάμεσα σε ένα δείκτη που δίδει την πιθανότητα θανάτου ανάμεσα στην ηλικία x και την ηλικία $x+a$ (όπου $x+a - x =$ περισσότερα του ενός έτη, π.χ. μια πενταετία) και τους μονοετείς δείκτες θνησιμότητας είναι η εξής: $a_{q_x} = q_x \times q_{x+1} \times \dots \times q_{x+a}$.</p> <p>Εάν σε μια «ανοικτή» γενεά (όταν δηλ. έχουμε μεταναστεύσεις) διαθέτουμε δεδομένα για: 1) τους επιβιώσαντες S_x στις διαδοχικές ακριβείς ηλικίες, 2) τους θανάτους $D(x, x+1)$, 3) τις εξόδους $E\xi(x, x+1)$ και τις εισόδους $Eισ(x, x+1)$, δηλ. την καθαρή μετανάστευση ανάμεσα σε διαδοχικές ακριβείς ηλικίες, δυνάμεθα να υπολογίσουμε τις ετήσιες πιθανότητες θανάτου βάσει του τύπου:</p> $a_{q_x} = \frac{D(x, x+1)}{S_x + \frac{Eισ(x, x+1) - E\xi(x, x+1)}{2}}$ <p>Δυνάμεθα ακόμη να υπολογίσουμε τις πιθανότητες θανάτου σε ένα ημερολογιακό έτος ή σε μια περίοδο, δημιουργώντας το <i>στιγμιαίο η εγκάρσιο πίνακα θνησιμότητας</i>. Στην περίπτωση όμως αυτή θα πρέπει, με βάση τους καταγραφέντες θανάτους και τον πληθυσμό του έτους αυτού, να υπολογίσουμε αρχικά τα <i>ποσοστά θνησιμότητας ανά ηλικία</i> και εν συνεχεία τις πιθανότητες θανάτου, χρησιμοποιώντας τους διαθέσιμους στη διεθνή βιβλιογραφία πίνακες μετατροπής των ποσοστών θνησιμότητας σε πιθανότητες (όπως π.χ. τους πίνακες των Reed et Merrell).</p>
169	Πιθανότητα προβολική Πιθανότητα που εφαρμόζεται σε μία ή περισσότερες <i>κοορτές</i> , την εξέλιξη των οποίων εξετάζουμε ανάμεσα σε δύο διαδοχικά έτη. Έτσι, π.χ., η προβολική πιθανότητα θνησιμότητας εκφράζει την πιθανότητα που έχουν τα άτομα μιας γενεάς ηλικίας x σε <i>συμπληρωμένα έτη</i> να αποβιώσουν πριν την ηλικία $x+a$ σε <i>συμπληρωμένα έτη</i> . Οι πιθανότητες αυτές ονομάζονται <i>προβολικές</i> γιατί χρησιμοποιούνται <i>στις πληθυσμιακές προβολές</i> .
170	Πιθανότητα σύναψης γάμου Η πιθανότητα που έχει σε μια <i>κοορτή</i> ένα άτομο ακριβούς ηλικίας x (άγαμος/η, διαζευγμένος/η ή χήρος/α) να παντρευτεί ανάμεσα στην ακριβή ηλικία x και την ακριβή ηλικία $x+a$ (δηλ. ανάμεσα στα γενέθλια x και τα γενέθλια $x+a$), εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i> (θανάτου, μετανάστευσης).
171	Πιθανότητα σύναψης ενός πρώτου γάμου Η πιθανότητα που έχει ένα άγαμο άτομο ακριβούς ηλικίας x να παντρευτεί, εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i> , ανάμεσα στα γενέθλια x και $x+a$ με άτομο του άλλου φύλου μη λαμβάνοντας υπόψη την πρότερη οικογενειακή κατάσταση του δευτέρου. Η πιθανότητα αυτή (a_{n_x}) υπολογίζεται βάσει των δεδομένων του πίνακα

	<p>γαμνηλιότητας των αγάμων, με τον τύπο a</p> $n_x = 1 - \frac{C_{x+a}}{C_x},$ <p>όπου C_x και C_{x+a} οι άγαμοι του πίνακα στις ακριβείς ηλικίες x και $x+a$ αντιστοίχως (η ετήσια πιθανότητα γαμνηλιότητας αγάμων αντιστοιχεί στην ειδική περίπτωση κατά την οποία $a=1$ έτος και μπορεί να σημειωθεί ${}_1n_x$).</p> <p>Ο υπολογισμός της πιθανότητας σύναψης ενός πρώτου γάμου με βάση δεδομένα παρατήρησης επιτρέπει τη δημιουργία του πίνακα πρωτο-γαμνηλιότητας. Έτσι, εάν σε έναν κλειστό πληθυσμό έχουμε τους άγαμους μιας γενεάς L_x, που φτάνουν στην ακριβή ηλικία x, τους πρώτους γάμους $M(x, x + 1)$ και τους θανάτους αγάμων $D(x, x+1)$ μεταξύ των γενεθλίων x και $x + 1$, η ετήσια πιθανότητα στη γενεά αυτή υπολογίζεται ως εξής:</p> ${}_1n_x = \frac{M(x, x + 1)}{L_x - \frac{D(x, x + 1)}{2}}$ <p>Εάν η καθαρή μετανάστευση των αγάμων (Είσοδοι –Έξοδοι) είναι τόσο σημαντική ώστε να πρέπει να ληφθεί υπόψη, εισάγεται ως συμπληρωματικός διορθωτικός παράγοντας στον παρονομαστή με τη μορφή $-\frac{E_x - E_{10}}{2}$. Οι πιθανότητες σύναψης πρώτου γάμου μπορούν να υπολογισθούν και στα πλαίσια μιας συγχρονικής ανάλυσης, επιτρέποντάς μας να δημιουργήσουμε το συγχρονικό πίνακα πρωτο-γαμνηλιότητας ενός έτους ή μιας σειράς ετών.</p>												
172	<p>Πίνακας Μέθοδος περιγραφής του τρόπου με τον οποίο συντελούνται τα γεγονότα που αναφέρονται σε ένα ή περισσότερα δημογραφικά φαινόμενα (θνησιμότητα, γαμνηλιότητα, γονιμότητα, κ.τ.λ.) σε μια κοορτή ή μια γενεά, ανάλογα με την αρχαιότητά τους. Ο γενικός αυτός ορισμός καλύπτει πολυάριθμους τύπους πινάκων. Ένας πίνακας μπορεί να αναφέρεται σε ένα φαινόμενο επαναλαμβανόμενων ή μη γεγονότων. Τόσο στη μία περίπτωση όσο και στην άλλη έχουμε τη δημιουργία καθαρών και αδρών πινάκων. Οι ανωτέρω περιπτώσεις παρουσιάζονται συνθετικά στον πίνακα που ακολουθεί.</p> <table><tr><th colspan="3">Φύση του Πίνακα</th></tr><tr><th>Φύση του φαινομένου</th><th>Μη καθαρός</th><th>Καθαρός</th></tr><tr><td>Με γεγονότα μη ανανεώσιμα</td><td>Πίνακας θνησιμότητας Πίνακας γαμνηλιότητας αγάμων</td><td>Καθαρός πίνακας γαμνηλιότητας αγάμων</td></tr><tr><td>Με γεγονότα ανανεώσιμα</td><td>Πίνακας γενικής γονιμότητας</td><td>Καθαρός πίνακας γενικής γονιμότητας</td></tr></table> <p>Συνήθως, η χρήση του όρου «πίνακας» αναφέρεται σε έναν αδρό πίνακα. Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι εκτός από τους πίνακες που δομούνται βάσει της ιστορίας πραγματικών κοορτών (διαγενεακοί πίνακες/πίνακες κοορτών ή γενεών), υπάρχουν και πίνακες που αναφέρονται σε πλασματικές κοορτές (συγχρονικοί ή στιγμιαίοι πίνακες). Η δημιουργία ενός πίνακα προϋποθέτει την ύπαρξη μιας κοορτής που δημιουργήθηκε βάσει ενός δημογραφικού γεγονότος τα μέλη της οποίας αφορά το υπό μελέτη φαινόμενο. Έτσι, για παράδειγμα, ένας πίνακας διαζευγμότητας δομείται με βάση μία αρχική κοορτή γάμων (κοορτή π.χ. των ατόμων που παντρεύτηκαν στη διάρκεια του ίδιου ημερολογιακού έτους) στο βαθμό που ο γάμος είναι το εναρκτήριο γεγονός που επιτρέπει τη μελέτη των εμφανιζόμενων στη συνέχεια διαζυγίων.</p>	Φύση του Πίνακα			Φύση του φαινομένου	Μη καθαρός	Καθαρός	Με γεγονότα μη ανανεώσιμα	Πίνακας θνησιμότητας Πίνακας γαμνηλιότητας αγάμων	Καθαρός πίνακας γαμνηλιότητας αγάμων	Με γεγονότα ανανεώσιμα	Πίνακας γενικής γονιμότητας	Καθαρός πίνακας γενικής γονιμότητας
Φύση του Πίνακα													
Φύση του φαινομένου	Μη καθαρός	Καθαρός											
Με γεγονότα μη ανανεώσιμα	Πίνακας θνησιμότητας Πίνακας γαμνηλιότητας αγάμων	Καθαρός πίνακας γαμνηλιότητας αγάμων											
Με γεγονότα ανανεώσιμα	Πίνακας γενικής γονιμότητας	Καθαρός πίνακας γενικής γονιμότητας											
173	<p>Πίνακας αδρός Πίνακας που περιγράφει τη ροή των γεγονότων που αναφέρονται σε ένα δημογραφικό φαινόμενο το οποίο μελετάται στην καθαρή του μορφή, εν απουσία δηλ. διαταρακτικών φαινομένων. Οι αδροί πίνακες μπορούν να αναφέρονται είτε σε μια κοορτή/ γενεά (διαγενεακοί πίνακες) είτε σε ένα ημερολογιακό έτος/περίοδο (συγχρονικοί πίνακες).</p>												
174	<p>Πίνακας καθαρός Πίνακας που περιγράφει τη ροή των γεγονότων που αναφέρονται σε ένα δημογραφικό φαινόμενο (θνησιμότητα, γονιμότητα κ.τ.λ.), όταν έχουμε την ταυτόχρονη</p>												

	επίδραση των <i>διαταρακτικών φαινομένων</i> . Οι καθαροί πίνακες θα έπρεπε θεωρητικά να δημιουργούνται άμεσα από δεδομένα που συλλέγοντα παρακολουθώντας την ιστορία των <i>κοορτών/γενεών</i> καθώς τα γεγονότα που συμβαίνουν σε αυτές είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης διαφορετικών δημογραφικών φαινομένων. Ωστόσο, οι συνθήκες υπό τις οποίες παρατηρούνται τα δημογραφικά φαινόμενα και καταγράφονται τα γεγονότα (<i>θάνατοι, γεννήσεις, γάμοι, διαζύγια</i> κ.τ.λ.) δεν επιτρέπουν πάντοτε τη δημιουργία με τον τρόπο αυτό των <i>καθαρών πινάκων</i> . Έτσι, υποχρεούμαστε συχνά στον έμμεσο υπολογισμό τους, συνδυάζοντας δύο ή περισσότερους <i>αδρούς πίνακες</i> . Συνδυάζουμε π.χ σε ένα <i>κλειστό πληθυσμό</i> τα στοιχεία ενός πίνακα <i>γαμνηλότητας αγάμων</i> $\{C_x, m(x, x + I), n_x\}$ με αυτά του πίνακα <i>θνησιμότητας των αγάμων αυτών</i> $(S_x, d(x, x+I), q_x)$, προκειμένου να δημιουργήσουμε έναν καθαρό πίνακα <i>γαμνηλότητας αγάμων</i> , ο οποίος λαμβάνει υπόψη του και την ταυτόχρονη επίδραση της θνησιμότητας επί της γαμνηλότητας των αγάμων. Οι καθαροί πίνακες μπορούν να αναφέρονται είτε σε μια <i>πραγματική κοορτή</i> ή <i>γενεά</i> (<i>διαγενεακοί πίνακες</i>) είτε σε ένα ημερολογιακό έτος/περίοδο (<i>συγχρονικοί πίνακες</i>). Όταν ο όρος καθαρός δεν αναφέρεται ρητά, πρόκειται πάντοτε για έναν <i>αδρό πίνακα</i> .																												
175	Πίνακας γενεαλογικός (διαγενεακός/γενεάς-γενεών/κοορτής- κοορτών) Πίνακας που περιγράφει τη ροή των γεγονότων που αναφέρονται σε ένα η περισσότερα <i>δημογραφικά φαινόμενα</i> σε μία <i>πραγματική κοορτή</i> ή μια <i>πραγματική γενεά</i> , ανάλογα με την ηλικία των μελών της (ή τη διάρκεια έκθεσής τους στο μελετώμενο φαινόμενο).																												
176	Πίνακας συγχρονικός Πίνακας που περιγράφει τη ροή των γεγονότων που συμβαίνουν σε μια συγκεκριμένη χρονική τομή (συνήθως ένα έτος), γεγονότα που αναφέρονται σε ένα ή περισσότερα <i>δημογραφικά φαινόμενα</i> και αποδίδονται σε μία <i>πλασματική κοορτή</i> ή μια <i>πλασματική γενεά</i> , ανάλογα με την ηλικία των μελών της (ή τη διάρκεια έκθεσής τους στο μελετώμενο φαινόμενο). Ο πίνακας αυτός προκύπτει από την εφαρμογή σε μια πλασματική κοορτή ή γενεά των συμπεριφορών που παρατηρούνται κατά τη διάρκεια μίας περιόδου (συνήθως σε ένα ημερολογιακό έτος) στα άτομα των πολυπληθών <i>κοορτών/ γενεών</i> που τέμνουν το έτος αυτό. Οι συμπεριφορές αυτές αποτυπώνονται στις υπολογιζόμενες πιθανότητες όταν πρόκειται για <i>μη επαναλαμβανόμενα γεγονότα</i> (π.χ. <i>στιγμιαίος πίνακας θνησιμότητας</i>) ή στους <i>ειδικούς δείκτες</i> όταν πρόκειται για <i>επαναλαμβανόμενα γεγονότα</i> (π.χ. <i>στιγμιαίος πίνακας γονιμότητας</i>). Συνδυάζοντας κατάλληλα επιλεγμένους στιγμιαίους αδρούς πίνακες, καταλήγουμε σε στιγμιαίους καθαρούς πίνακες <i>κοορτών</i> ή <i>γενεών</i> (<i>καθαρός στιγμιαίος πίνακας γενικής γονιμότητας, καθαρός στιγμιαίος πίνακας γαμνηλότητας αγάμων</i> , κ.ο.κ).																												
177	Πίνακας πρότυπος Πίνακας θεωρητικός που προκύπτει από τη στατιστική ανάλυση ενός συνόλου πραγματικών πινάκων. Οι πιο γνωστοί πρότυποι πίνακες είναι αυτοί των Ηνωμένων Εθνών που χρησιμοποιούνται για διεθνείς συγκρίσεις.																												
178	Πίνακας πλήρης Πίνακας που περιγράφει τη ροή των γεγονότων που αφορούν ένα δημογραφικό φαινόμενο σε όλα τα διαδοχικά γενέθλια (σε όλες δηλ. τις ακριβείς ηλικίες) των ατόμων μιας <i>πραγματικής</i> ή μιας <i>πλασματικής κοορτής - γενεάς</i> , από την εμφάνισή της μέχρι και την εξαφάνισή της. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε ένα πλήρη <i>διαγενεακό πίνακα</i> , ενώ στη δεύτερη ένα <i>πλήρη συγχρονικό πίνακα</i> .																												
179	Πίνακας συνοπτικός Πίνακας που περιγράφει τη ροή των γεγονότων που αφορούν ένα <i>δημογραφικό φαινόμενο</i> όχι σε όλα τα διαδοχικά γενέθλια (σε όλες δηλ. τις ακριβείς ηλικίες) των μελών μιας <i>κοορτής</i> ή <i>γενεάς</i> (<i>πραγματικής</i> ή <i>πλασματικής</i>), αλλά σε ορισμένα από τα γενέθλια αυτά (συνήθως σε ηλικίες πολλαπλάσιες του 5). Έτσι, ένας <i>συνοπτικός πίνακας γαμνηλότητας αγάμων</i> , που ξεκινά στην ηλικία των 15 ετών έχει συναρτήσεις της μορφής $C_x, m(x, x + 5), {}_5n_x$ για $x = 15, 20, 25$ έτη, κ.λ.π. Παρόμοιας μορφής είναι και ο <i>συνοπτικός πίνακας θνησιμότητας</i> , ο οποίος όμως συνήθως περιλαμβάνει δεδομένα και για το πρώτο έτος της ηλικίας, όπως φαίνεται και στο παράδειγμα που παρατίθεται (Γαλλία, πίνακας θνησιμότητας ανδρών για τα έτη 2002-2004).																												
	<table><tr><th>Ηλικία x (ακριβή έτη)</th><th>Επιζώντες S_x</th><th>Θάνατοι $d(x, x+a)$</th><th>Πιθανότητες ${}_aq_x$</th></tr><tr><td>0</td><td>100000</td><td>448</td><td>0,00448</td></tr><tr><td>1</td><td>99552</td><td>524</td><td>0,00526</td></tr><tr><td>20</td><td>99028</td><td>2343</td><td>0,02366</td></tr><tr><td>40</td><td>96685</td><td>10567</td><td>0,10929</td></tr><tr><td>60</td><td>86118</td><td>12817</td><td>0,14883</td></tr><tr><td>70</td><td>73301</td><td>10370</td><td>0,14147</td></tr></table>	Ηλικία x (ακριβή έτη)	Επιζώντες S_x	Θάνατοι $d(x, x+a)$	Πιθανότητες ${}_aq_x$	0	100000	448	0,00448	1	99552	524	0,00526	20	99028	2343	0,02366	40	96685	10567	0,10929	60	86118	12817	0,14883	70	73301	10370	0,14147
Ηλικία x (ακριβή έτη)	Επιζώντες S_x	Θάνατοι $d(x, x+a)$	Πιθανότητες ${}_aq_x$																										
0	100000	448	0,00448																										
1	99552	524	0,00526																										
20	99028	2343	0,02366																										
40	96685	10567	0,10929																										
60	86118	12817	0,14883																										
70	73301	10370	0,14147																										

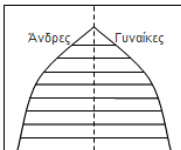
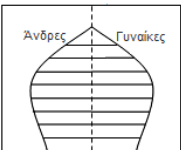
	<table><tr><td>75</td><td>62931</td><td>13810</td><td>0,21945</td></tr><tr><td>80</td><td>49121</td><td>16796</td><td>0,34193</td></tr><tr><td>85</td><td>32325</td><td>16785</td><td>0,51926</td></tr><tr><td>90</td><td>15540</td><td>10969</td><td>0,70586</td></tr><tr><td>95</td><td>4571</td><td>3731</td><td>0,81623</td></tr><tr><td>100</td><td>840</td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="4">α=1 για x=0; 19 για x=1, 20 για x=20, 40,60 και 5 για x=70, 75...95</td></tr></table>	75	62931	13810	0,21945	80	49121	16796	0,34193	85	32325	16785	0,51926	90	15540	10969	0,70586	95	4571	3731	0,81623	100	840			α=1 για x=0; 19 για x=1, 20 για x=20, 40,60 και 5 για x=70, 75...95			
75	62931	13810	0,21945																										
80	49121	16796	0,34193																										
85	32325	16785	0,51926																										
90	15540	10969	0,70586																										
95	4571	3731	0,81623																										
100	840																												
α=1 για x=0; 19 για x=1, 20 για x=20, 40,60 και 5 για x=70, 75...95																													
180	Πίνακας εξόδου -απλής, διπλής, κ.ο.κ.- Πίνακας που περιγράφει τη διαδικασία εξόδου των μελών μιας κοορτής από αυτήν υπό την επίδραση ενός ή περισσότερων δημογραφικών φαινομένων όταν αυτά εκφράζονται από μη επαναλαμβανόμενα γεγονότα (όπως ο θάνατος ή ακόμη ο πρώτος γάμος κ.τ.λ.). Όταν τα μέλη μιας κοορτής υφίστανται την επίδραση ενός και μόνον φαινομένου, τότε έχουμε πίνακα απλής εξόδου (κλασσική περίπτωση οι πίνακες θνησιμότητας ή πρωτο-γαμνηλιότητας). Όταν όμως έχουμε τη συνδυασμένη επίδραση δύο δημογραφικών φαινομένων επί των μελών μιας κοορτής, οι πίνακες είναι διπλής εξόδου. Δημιουργούνται είτε άμεσα βάσει δεδομένων παρατήρησης είτε έμμεσα συνδυάζοντας δύο αδρούς πίνακες απλής εξόδου.																												
181	Πίνακας αποδημίας βλ. Πίνακας μετανάστευσης																												
182	Πίνακας αδρός γαμνηλιότητας Πίνακας ο οποίος περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν χώρα οι γάμοι σε μία κοορτή ή μια γενεά (πραγματική ή πλασματική) άγαμων ατόμων, ανάλογα με την ηλικία των μελών της, εν απουσία διαταρακτικών φαινομένων. Οι πίνακες γαμνηλιότητας, που υπολογίζονται ξεχωριστά για κάθε φύλο, μπορεί να αναφέρονται στους άγαμους μιας γενεάς, σε κοορτές χήρων ή ακόμη και σε κοορτές διαζευγμένων και δίδουν την ένταση και το ημερολόγιο της γαμνηλιότητας.																												
183	Πίνακας καθαρός γαμνηλιότητας Πίνακας ο οποίος περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν χώρα οι γάμοι σε μία κοορτή ή μια γενεά (πραγματική ή πλασματική) άγαμων ατόμων, ανάλογα με την ηλικία των μελών της, όταν έχουμε την ταυτόχρονη επίδραση διαταρακτικών φαινομένων (θνησιμότητας και μετανάστευσης) επί της γαμνηλιότητας. Οι καθαροί πίνακες γαμνηλιότητας, που υπολογίζονται ξεχωριστά για κάθε φύλο, αναφέρονται στους άγαμους μιας γενεάς, σε κοορτές χήρων ή ακόμη σε κοορτές διαζευγμένων και δίδουν την ένταση και το ημερολόγιο της γαμνηλιότητας.																												
184	Πίνακας αδρός πρωτο-γαμνηλιότητας Πίνακας που δίδει τους πρώτους γάμους ανά ηλικία σε μία πραγματική ή πλασματική γενεά ανδρών ή γυναικών, εν απουσία θνησιμότητας και μετανάστευσης. Στη βάση ενός αυθαίρετου αρχικού πλήθους αγάμων (συνήθως το πλήθος αυτό είναι δύναμη του 10 και ορίζεται ως «ρίζα» του πίνακα), ο πίνακας πρωτο-γαμνηλιότητας για τη διαδοχική σειρά των ακριβών ετών x (γενεθλίων) των ατόμων της εξεταζόμενης γενεάς δίδει: - τον αριθμό αυτών που παραμένουν άγαμοι στα διαδοχικά τους γενέθλια (C_x) - τον αριθμό των πρώτων γάμων $m(x,x+1)$ μεταξύ δύο διαδοχικών γενεθλίων - τις πιθανότητες ενός πρώτου γάμου (n_x) μεταξύ δύο διαδοχικών γενεθλίων Ο πίνακας πρωτο-γαμνηλιότητας αποτελείται από τις τρεις αυτές σειρές και παρουσιάζεται με την ακόλουθη μορφή (βλέπε για παράδειγμα τον πίνακα γαμνηλιότητας των Ρωσίδων που γεννήθηκαν γύρω από το1950)																												
	<table><tr><td>Ηλικία (σε ακριβή έτη)</td><td>C_x</td><td>$m_{(x,x+a)}$</td><td>$a n_x(\%)$</td></tr><tr><td>15</td><td>1000</td><td>256</td><td>256,0</td></tr><tr><td>20</td><td>744</td><td>157</td><td>211,0</td></tr><tr><td>21</td><td>587</td><td>136</td><td>231,7</td></tr><tr><td>22</td><td>451</td><td>103</td><td>228,4</td></tr></table>	Ηλικία (σε ακριβή έτη)	C_x	$m_{(x,x+a)}$	$a n_x(\%)$	15	1000	256	256,0	20	744	157	211,0	21	587	136	231,7	22	451	103	228,4								
Ηλικία (σε ακριβή έτη)	C_x	$m_{(x,x+a)}$	$a n_x(\%)$																										
15	1000	256	256,0																										
20	744	157	211,0																										
21	587	136	231,7																										
22	451	103	228,4																										

	<table><tr><td>23</td><td>348</td><td>75</td><td>215,5</td></tr><tr><td>24</td><td>273</td><td>54</td><td>197,8</td></tr><tr><td>25</td><td>219</td><td>133</td><td>607,3</td></tr><tr><td>30</td><td>86</td><td>33</td><td>383,7</td></tr><tr><td>35</td><td>53</td><td>15</td><td>283,0</td></tr><tr><td>50</td><td>38</td><td></td><td></td></tr></table>	23	348	75	215,5	24	273	54	197,8	25	219	133	607,3	30	86	33	383,7	35	53	15	283,0	50	38		
23	348	75	215,5																						
24	273	54	197,8																						
25	219	133	607,3																						
30	86	33	383,7																						
35	53	15	283,0																						
50	38																								
	<p>Συνήθως, ο πίνακας «κλείνει» στην ηλικία των 50 ετών, δεδομένου ότι μετά από την ηλικία αυτή οι πρώτοι γάμοι είναι ελάχιστοι και ο ακριβής προσδιορισμός του πίνακα είναι αρκετά δύσκολος. Έτσι, με βάση τις γυναίκες που παρέμειναν άγαμες στην τελευταία ηλικία του πίνακα έχουμε και την εκτίμηση της έντασης του φαινομένου στη μελετώμενη γενεά (π.χ. 38 άγαμες γυναίκες στα 50 έτη επί 1.000 γυναικών της γενεάς του 1950). Ανάγοντας τις άγαμες στην ακριβή ηλικία των 50 ετών στη ρίζα του πίνακα ($38/10.000=0,038$ 3,8% στο παράδειγμά μας), έχουμε τη συχνότητα αγαμίας στην ηλικία των 50 ετών, ενώ η συμπληρωματική ως προς τη μονάδα συχνότητα δίνει το μέτρο της έντασης της γαμηλιότητας των αγάμων (στο παράδειγμά μας, $1- 0,038=0,962$ ή 96,2%).</p>																								
185	<p>Πίνακας καθαρός πρωτο-γαμηλιότητας Πίνακας ο οποίος δίνει τους πρώτους γάμους κατά ηλικία, σε μία <i>πραγματική</i> ή <i>πλασματική γενεά</i> ανδρών ή γυναικών, όταν έχουμε την ταυτόχρονη επίδραση <i>διαταρακτικών φαινομένων</i>. Όταν ο πληθυσμός μας είναι <i>κλειστός</i> και το μόνο διαταρακτικό φαινόμενο είναι η <i>θνησιμότητα</i>, ο πίνακας αυτός δημιουργείται από το συνδυασμό ενός <i>αδρού πίνακα πρωτο-γαμηλιότητας</i> και ενός <i>αδρού πίνακα θνησιμότητας</i> και αποτελείται από τις ακόλουθες σειρές:</p> <ul style="list-style-type: none">- τους άγαμους $C'_x = C_x \frac{S_x}{S_0}$- τις καθαρές πιθανότητες $n'_x = n_x (1- \frac{q_x}{2})$- τους καθαρούς γάμους $m'(x, x+1) = C'_x n'_x$																								
186	<p>Πίνακας αδρός γονιμότητας Πίνακας που δίνει τις <i>γεννήσεις ζώντων</i> αναλόγως της ηλικίας της γυναίκας σε μία <i>πραγματική</i> ή <i>πλασματική κοορτή</i> ή <i>γενεά</i> εν απουσία <i>θνησιμότητας</i> και <i>μετανάστευσης</i>. Οι πίνακες γονιμότητας συνήθως λαμβάνουν υπόψη όλες τις γεννήσεις ανεξαρτήτως της σειράς έλευσής τους (ανεξαρτήτως δηλ. εάν πρόκειται για τις πρώτες, τις δεύτερες κ.ο.κ. γεννήσεις). Όταν όμως διαχωρίζουμε τις γεννήσεις κατά σειρά έλευσης οφείλουμε να αναφέρουμε τόσο τη σειρά (1^{ες} γεννήσεις, 2^{ες} κ.ο.κ.) όσο και τα κριτήρια καθορισμού τους. Πίνακες γονιμότητας μπορούν να υπολογιστούν για τις <i>γενεές</i> και τις <i>κοορτές γάμων</i>. Η κοορτή γάμων καθορίζεται με διάφορους τρόπους, π.χ. αναλόγως του αν λαμβάνονται υπόψη όλοι οι γάμοι ή μόνον <i>οι πρώτοι</i>, αν λαμβάνεται ή όχι υπόψη η ηλικία της γυναίκας στο γάμο, κ.ο.κ.</p>																								
187	<p>Πίνακας καθαρός γονιμότητας Πίνακας ο οποίος δίνει τις <i>γεννήσεις ζώντων</i> με βάση την ηλικία της γυναίκας σε μία <i>πραγματική</i> ή <i>πλασματική κοορτή</i> ή <i>μία γενεά</i>, όταν έχουμε την ταυτόχρονη επίδραση <i>διαταρακτικών φαινομένων</i> (<i>θνησιμότητα</i> ή/και <i>μετανάστευση</i>). Συχνά, προκειμένου να δημιουργήσουμε έναν καθαρό πίνακα γονιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τη θνησιμότητα ως διαταρακτικό φαινόμενο, συνδυάζουμε συνήθως έναν <i>αδρό πίνακα γονιμότητας</i> με έναν <i>πίνακα θνησιμότητας</i>. Οι καθαροί πίνακες γονιμότητας είναι προαπαιτούμενο για τη μελέτη της <i>αναπαραγωγής</i> ενός <i>πληθυσμού</i>.</p>																								
188	<p>Πίνακας αδρός ολικής γονιμότητας (διαγενεακός) Πίνακας που δίνει τις γεννήσεις ζώντων ανά ηλικία της μητέρας σε μία <i>πραγματική γενεά</i>, εν απουσία <i>θνησιμότητας</i> (και ενδεχομένως και <i>μετανάστευσης</i>). Στη βάση ενός αυθαίρετου αρχικού αριθμού γυναικών (συνήθως 1.000, «ρίζα του πίνακα») που βρίσκονται σε ηλικία τεκνοποίησης <i>x</i>, ο πίνακας ολικής γονιμότητας για τα διαδοχικά γενέθλια των γυναικών αυτών δίνει:</p> <ul style="list-style-type: none">- τον αριθμό των γεννήσεων ζώντων $n(x,x+1)$ μεταξύ δύο διαδοχικών γενεθλίων- την ένταση της συμπληρωμένης γονιμότητας στην ηλικία <i>x</i>																								

	$D_x = \sum_0^{x-1} n(x, x + 1)$ σε κάθε ακριβές έτος. Ο πίνακας (αδρός) ολικής γονιμότητας αποτελείται από τις δύο αυτές σειρές και λαμβάνει την ακόλουθη μορφή (βλέπε π.χ. τον πίνακα ολικής γονιμότητας της γενεάς των Γαλλίδων που γεννήθηκαν γύρω στο 1900, με «ρίζα» ένα αρχικό αριθμό 1000 γυναικών): <table><tr><th>Ηλικία (σε ακριβή έτη)</th><th>$n(x,x+1)$</th><th>D_x</th></tr><tr><td>15</td><td>4</td><td>0</td></tr><tr><td>16</td><td>10</td><td>4</td></tr><tr><td>17</td><td>23</td><td>14</td></tr><tr><td>18</td><td>43</td><td>37</td></tr><tr><td>19</td><td>66</td><td>80</td></tr><tr><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr><tr><td>47</td><td>1</td><td>2093</td></tr><tr><td>48</td><td></td><td>2094</td></tr></table> Στην γενεά αυτή η τελική ένταση της γονιμότητας (D) ανέρχεται σε 2.094 γεννήσεις ζώντων επί 1.000 γυναικών.	Ηλικία (σε ακριβή έτη)	$n(x,x+1)$	D_x	15	4	0	16	10	4	17	23	14	18	43	37	19	66	80	47	1	2093	48		2094
Ηλικία (σε ακριβή έτη)	$n(x,x+1)$	D_x																										
15	4	0																										
16	10	4																										
17	23	14																										
18	43	37																										
19	66	80																										
...																										
47	1	2093																										
48		2094																										
189	Πίνακας αδρός ολικής γονιμότητας (συνχρονικός) Πίνακας ο οποίος προκύπτει από την «απόδοση» των κατά ηλικία δεικτών ολικής γονιμότητας που υπολογίσθηκαν σε ένα έτος ή σε μια περίοδο σε μία πλασματική γενεά γυναικών. Με βάση τα δεδομένα του στιγμιαίου πίνακα ολικής γονιμότητας υπολογίζεται και ο συνθετικός δείκτης γονιμότητας (άθροισμα των διαδοχικών κατά ηλικία ειδικών δεικτών γονιμότητας), ο οποίος δίδει την τελική ένταση της γονιμότητα μιας πλασματικής γενεάς.																											
190	Πίνακας καθαρός ολικής γονιμότητας Πίνακας ο οποίος δίδει όλες τις γεννήσεις ζώντων κατά ηλικία της μητέρας, σε μία πραγματική ή πλασματική γενεά γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη και την ταυτόχρονη επίδραση των διαταρακτικών φαινομένων (θνησιμότητα ή/και μετανάστευση). Ο πίνακας αυτός, όταν λαμβάνεται υπόψη μόνον η θνησιμότητα ως διαταρακτικό φαινόμενο, είναι αποτέλεσμα συνδυασμού ενός αδρού πίνακα γενικής γονιμότητας με έναν αδρό πίνακα θνησιμότητας. Ο αδρός πίνακας θνησιμότητας μπορεί να ξεκινά από τη γέννηση της γενεάς ή από την ελάχιστη ηλικία τεκνοποίησης (συνήθως την ηλικία των 15 ετών). Στην πρώτη περίπτωση, όπου υπολογίζουμε την καθαρή αναπαραγωγή (D'_x) κατά τη γέννηση μιας γενεάς, ο καθαρός πίνακας αποτελείται από τις ακόλουθες σειρές: - τις καθαρές γεννήσεις $n'(x, x + 1) = n(x, x + 1) \times \frac{S_{x + 0,5}}{S_0}$ - την καθαρή ένταση της συμπληρωμένης γονιμότητας στην ηλικία x Και την καθαρή αναπαραγωγή $D'_x \{ D'_x = \sum_a^{x-1} n'(x, x + 1) \}$ που είναι ο συνδυασμός των γεννήσεων $n(x, x + 1)$ του αδρού πίνακα γονιμότητας και των επιζώντων S_x του πίνακα θνησιμότητας (a είναι η ελάχιστη ηλικία τεκνοποίησης). Για παράδειγμα, για τις γενεές γυναικών που γεννήθηκαν περί το 1900 έχουμε τον ακόλουθο καθαρό πίνακα γονιμότητας (για 1.000 γεννήσεις ζώντων), στον οποίο οι δύο τελευταίες στήλες, προσαρτώμενες στη στήλη των ηλικιών, δίδουν τον καθαρό πίνακα γενικής γονιμότητας της γενεάς αυτής. <table><tr><th>Ηλικία (σε ακριβή έτη)</th><th>$n(x,x+1)$</th><th>S_x</th><th>$\frac{S_{x+0,5}}{S_0}$</th><th>$n'(x,x+1)$</th><th>D'_x</th></tr><tr><td>0</td><td></td><td>100000</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr><tr><td>15</td><td>4</td><td>78012</td><td>0,7787</td><td>3</td><td>0</td></tr></table>	Ηλικία (σε ακριβή έτη)	$n(x,x+1)$	S_x	$\frac{S_{x+0,5}}{S_0}$	$n'(x,x+1)$	D'_x	0		100000				15	4	78012	0,7787	3	0			
Ηλικία (σε ακριβή έτη)	$n(x,x+1)$	S_x	$\frac{S_{x+0,5}}{S_0}$	$n'(x,x+1)$	D'_x																							
0		100000																										
...																							
15	4	78012	0,7787	3	0																							

	<table><tr><td>16</td><td>10</td><td>77724</td><td>0,7757</td><td>8</td><td>3</td></tr><tr><td>17</td><td>23</td><td>77413</td><td>0,7724</td><td>18</td><td>11</td></tr><tr><td>18</td><td>43</td><td>77065</td><td>0,7688</td><td>33</td><td>29</td></tr><tr><td>19</td><td>66</td><td>76695</td><td>0,7650</td><td>50</td><td>62</td></tr><tr><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr><tr><td>47</td><td>1</td><td></td><td>0,6636</td><td>1</td><td>1533</td></tr><tr><td>48</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>1534</td></tr></table>	16	10	77724	0,7757	8	3	17	23	77413	0,7724	18	11	18	43	77065	0,7688	33	29	19	66	76695	0,7650	50	62	47	1		0,6636	1	1533	48					1534
16	10	77724	0,7757	8	3																																						
17	23	77413	0,7724	18	11																																						
18	43	77065	0,7688	33	29																																						
19	66	76695	0,7650	50	62																																						
...																																						
47	1		0,6636	1	1533																																						
48					1534																																						
	<p>Το ενδιαφέρον ενός τέτοιου πίνακα συνίσταται στο ότι επιτρέπει τον υπολογισμό του <i>καθαρού δείκτη αναπαραγωγής</i> R_0. Ο δείκτης R_0 είναι το γινόμενο της καθαρής τελικής έντασης γονιμότητας D'_f επί το δείκτη γέννησης θήλεος βρέφους t_f ($t_f = 0,488$) ήτοι: $R_0 = t_f \times D'_f$, και στο παράδειγμά μας, $R_0 = 0,488 \times 1,534 = 0,749$.</p>																																										
191	<p>Πίνακας αδρός έγγαμης γονιμότητας Πίνακας ο οποίος δίδει τον αριθμό των ζώντων γεννήσεων σε μία <i>πραγματική ή πλασματική κοορτή γάμων</i> (εν απουσία <i>διαζυγίων, θανάτων και μεταναστεύσεων</i>). Στη βάση ενός αυθαίρετου αρχικού αριθμού γάμων, συνήθως 1.000, ο πίνακας έγγαμης γονιμότητας για τις διαδοχικές ακριβείς επετείους γάμων της εξεταζόμενης κοορτής δίδει:</p> <ul style="list-style-type: none">- τον αριθμό των γεννήσεων ζώντων $n(x, x + I)$ μεταξύ δύο διαδοχικών επετείων γάμου- την ένταση της συμπληρωμένης γονιμότητας $D_x = \sum_0^{x-1} n(x, x + I)$ σε κάθε ακριβή επέτειο γάμου . <p>Οι πίνακες έγγαμης γονιμότητας μπορεί να αφορούν το σύνολο των γάμων ή συγκεκριμένους γάμους (πρώτους γάμους, γάμους γυναικών συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, κ.ο.κ.).</p>																																										
192	<p>Πίνακας διαγενεακός θνησιμότητας Πίνακας που δίδει για μια <i>γενεά</i>, την κατανομή ανά <i>ηλικία</i> και εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i>, των επιβιωσάντων, των θανόντων και των πιθανοτήτων θανάτου για τα μέλη της γενεάς αυτής. Με βάση ένα αυθαίρετο αρχικό πλήθος γεννήσεων (συνήθως το πλήθος αυτό είναι δύναμη του 10 και ονομάζεται «ρίζα» του πίνακα), ο πίνακας θνησιμότητας, στη συνηθέστερη μορφή του, για τη σειρά των διαδοχικών ακριβών ηλικιών των ατόμων της εξεταζόμενης γενεάς δίδει:</p> <ul style="list-style-type: none">- τον αριθμό των επιβιωσάντων S_x στις ακριβείς ηλικίες- τον αριθμό των θανάτων $d(x, x+I)$ μεταξύ δύο διαδοχικών ακριβών ηλικιών- την ετήσια πιθανότητα θανάτου q_x στην ηλικία x. <p>Ο πίνακας θνησιμότητας αποτελείται από τις τρεις αυτές σειρές και παρουσιάζεται με την ακόλουθη μορφή (βλ. το παράδειγμα της γενεάς των Γαλλίδων που γεννήθηκαν το 1820) :</p> <table><tr><th><i>Ηλικία (σε ακριβή έτη)</i></th><th>S_x</th><th>$d(x,x+I)$</th><th>q_x</th></tr><tr><td>0</td><td>100000</td><td>9924</td><td>0,09924</td></tr><tr><td>1</td><td>90076</td><td>1704</td><td>0,01892</td></tr><tr><td>2</td><td>88372</td><td>667</td><td>0,00755</td></tr><tr><td>3</td><td>87705</td><td>386</td><td>0,00440</td></tr><tr><td>4</td><td>87319</td><td>292</td><td>0,00335</td></tr><tr><td>5</td><td>87027</td><td>224</td><td>0,00258</td></tr><tr><td>...</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>95</td><td>8760</td><td>2095</td><td>0,23916</td></tr><tr><td>96</td><td>6665</td><td>1760</td><td>0,26409</td></tr></table>	<i>Ηλικία (σε ακριβή έτη)</i>	S_x	$d(x,x+I)$	q_x	0	100000	9924	0,09924	1	90076	1704	0,01892	2	88372	667	0,00755	3	87705	386	0,00440	4	87319	292	0,00335	5	87027	224	0,00258	...				95	8760	2095	0,23916	96	6665	1760	0,26409		
<i>Ηλικία (σε ακριβή έτη)</i>	S_x	$d(x,x+I)$	q_x																																								
0	100000	9924	0,09924																																								
1	90076	1704	0,01892																																								
2	88372	667	0,00755																																								
3	87705	386	0,00440																																								
4	87319	292	0,00335																																								
5	87027	224	0,00258																																								
...																																											
95	8760	2095	0,23916																																								
96	6665	1760	0,26409																																								

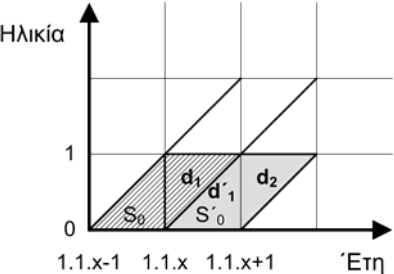
	<table><tr><td>97</td><td>4905</td><td>1385</td><td>0,28230</td></tr><tr><td>98</td><td>3520</td><td>1035</td><td>0,29409</td></tr><tr><td>99</td><td>2485</td><td>786</td><td>0,31614</td></tr><tr><td>100</td><td>1699</td><td>579</td><td>0,34094</td></tr><tr><td>101</td><td>1120</td><td>426</td><td>0,38057</td></tr><tr><td>102</td><td>694</td><td>287</td><td>0,41378</td></tr><tr><td>103</td><td>407</td><td>186</td><td>0,45736</td></tr><tr><td>104</td><td>221</td><td>98</td><td>0,44376</td></tr><tr><td>105</td><td>123</td><td></td><td></td></tr></table>	97	4905	1385	0,28230	98	3520	1035	0,29409	99	2485	786	0,31614	100	1699	579	0,34094	101	1120	426	0,38057	102	694	287	0,41378	103	407	186	0,45736	104	221	98	0,44376	105	123		
97	4905	1385	0,28230																																		
98	3520	1035	0,29409																																		
99	2485	786	0,31614																																		
100	1699	579	0,34094																																		
101	1120	426	0,38057																																		
102	694	287	0,41378																																		
103	407	186	0,45736																																		
104	221	98	0,44376																																		
105	123																																				
	<p>Από τον πίνακα προκύπτουν οι ακόλουθες συναρτήσεις:</p> $d(x, x+1) = S_x - S_{x+1},$ $q_x = \frac{d(x, x+1)}{S_x} = \frac{S_x - S_{x+1}}{S_x}$ $S_{x+1} = S_x \times (1 - q_x),$ $d(x, x+1) = S_x \times q_x.$ <p>Στη σχετική βιβλιογραφία, ως πίνακες θνησιμότητας παρουσιάζονται πίνακες που περιλαμβάνουν και τις ακόλουθες σειρές:</p> <ul style="list-style-type: none">- το πλήθος των ατόμων του <i>στάσιμου πληθυσμού</i> (L_x) ηλικίας x σε <i>συμπληρωμένα έτη</i> (συνήθως $L_x = \frac{S_x + S_{x+1}}{2}$) που συνδέεται με το συγκεκριμένο πίνακα- το συνολικό αριθμό ετών ζωής (T_x) των επιβιωσάντων μετά την ηλικία x ($T_x = \sum_x L_x$)- την προσδοκώμενη ζωή στην ηλικία x, $e_x = \frac{T_x}{S_x}$. <p>Ενας πίνακας θνησιμότητας ενδέχεται να υπολογίζεται αποκλείοντας μία ή περισσότερες αιτίες θανάτου (ή ομάδες αιτίων θανάτου), αποκαλούμενος, στην περίπτωση αυτή, <i>πίνακας κατά αιτία θανάτου</i>. Η φερεγγυότητα των πινάκων αυτών βασίζεται στην ισχύ της υπόθεσης της <i>ανεξαρτησίας</i> μεταξύ δύο ή περισσότερων αιτιών θανάτου.</p> <p>Οι διαγενεακοί πίνακες θνησιμότητας δεν χρησιμοποιούνται συχνά, καθώς για τη δημιουργία τους απαιτείται βάθος χρόνου (για να υπολογίσουμε έναν τέτοιο πίνακα θα πρέπει να περιμένουμε να αποβιώσουν όλα τα μέλη μιας γενεάς, δηλ. γύρω στα 100 έτη).</p>																																				
193	<p>Πίνακας στιγμιαίος (συγχρονικός) θνησιμότητας Πίνακας ο οποίος προκύπτει από την εφαρμογή σε μία <i>πλασματική γενεά</i> των <i>πιθανοτήτων θανάτου</i> που προσμετρώνται στις διαφορετικές γενεές που τέμνουν ένα συγκεκριμένο έτος (ή μια περίοδο), εν απουσία <i>διαταρακτικών φαινομένων</i>. Οι πιθανότητες του στιγμιαίου πίνακα, που υπολογίζονται με βάση τους καταγεγραμμένους θανάτους στη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου, αποδίδονται σε μια πλασματική γενεά 1.000 ή 10.000 ή ακόμη και 100.000 ατόμων στη γέννηση. Ο όρος, επομένως, <i>προσδοκώμενη ζωή</i> στην περίπτωση ενός στιγμιαίου πίνακα χρησιμοποιείται μεταφορικά: όταν για παράδειγμα, το 2000 η προσδοκώμενη ζωή στη γέννηση στην Ελλάδα ανέρχεται σε 75,6 έτη για τους άνδρες και 80,5 έτη για τις γυναίκες, η προσδοκώμενη αυτή ζωή δε δύναται να θεωρηθεί ως μια πρόβλεψη για τις γενεές που συμμετέχουν στον υπολογισμό της, καθότι οι μελλοντικές εξελίξεις της θνησιμότητας ενδέχεται να αυξήσουν ή να μειώσουν τις τιμές του δείκτη αυτού.</p> <p>Για τη δημιουργία ενός στιγμιαίου πίνακα θνησιμότητας έχουμε δύο επιλογές: ή αποβλέπουμε στην παρακολούθηση των περιοδικών διακυμάνσεων της θνησιμότητας με τη μέγιστη</p>																																				

	δυνατή ακρίβεια και προσπαθούμε να υπολογίσουμε ετήσιους πίνακες, ή αποβλέπουμε στη σύνθεση των μέσων συνθηκών μιας περιόδου, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκυριακές διακυμάνσεις της θνησιμότητας, οπότε υπολογίζουμε πίνακες για πολυετείς περιόδους (π.χ. 5 έτη).
194	Πίνακας αδρός μετανάστευσης Πίνακας που περιγράφει τις μεταναστεύσεις των ατόμων μιας πραγματικής ή πλασματικής γενεάς ή κοορτής, εν απουσία θνησιμότητας, αναλόγως της ηλικίας των μελών της..
195	Πίνακας καθαρός μετανάστευσης Πίνακας που περιγράφει τις μεταναστεύσεις των ατόμων μιας πραγματικής ή πλασματικής γενεάς ή μιας κοορτής αναλόγως της ηλικίας των μελών της λαμβάνοντας υπόψη την ταυτόχρονη επίδραση της θνησιμότητας.
196	Πληθυσμιακές (δημογραφικές) προβολές Εκτίμηση της μελλοντικής εξέλιξης του μεγέθους και της κατανομής ενός πληθυσμού ανά φύλο και ηλικία, βάσει υποθέσεων για την εξέλιξη των βασικών συνιστωσών που τον επηρεάζουν (της θνησιμότητας, της γονιμότητας και των μεταναστεύσεων ή και της γαμηλιότητας καθώς η μεταβλητή αυτή επηρεάζει έμμεσα την έγγαμη γονιμότητα). Οι υποθέσεις δεν επιλέγονται αναγκαστικά με βάση τις πιθανότητες να υλοποιηθούν στην πραγματικότητα, και κατ' επέκταση οι πληθυσμιακές προβολές δεν είναι κατ' ανάγκη και πληθυσμιακές προβλέψεις. Μπορούν να επιλεχθούν με σκοπό να αναδείξουμε τις επιπτώσεις συνδυασμού απευκταίων με ευκαταίεες μελλοντικές εξελίξεις.
197	Πληθυσμιακή πυκνότητα Σχέση μεταξύ του πληθυσμού μιας χωρικής ενότητας και της γεωγραφικής του εκτάσεως. Εκφράζεται συνήθως ως ο αριθμός των ατόμων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.
198	<p>Πληθυσμιακή πυραμίδα (πυραμίδα ηλικιών) Διπλό ιστόγραμμα που αναπαριστά τον πληθυσμό συγκεκριμένης χωρικής ενότητας κατά φύλο και ηλικία .(όπως σε κάθε ιστόγραμμα, το εύρος των χρησιμοποιούμενων ηλικιακών ομάδων πρέπει να είναι σταθερό). Οι πληθυσμιακές πυραμίδες είναι δυνατόν να σχεδιασθούν είτε λαμβάνοντας ως βάση τα απόλυτα μεγέθη του πληθυσμού είτε τις αναλογίες (υπολογίζοντας δηλ. το ειδικό βάρος επί τοις εκατό ή τοις χιλίοις) κάθε ηλικιακής ομάδας για τους άνδρες και τις γυναίκες επί του συνολικού πληθυσμού της εξεταζόμενης χωρικής ενότητας. Σε μια πυραμίδα ηλικιών το πλήθος ή οι αναλογίες (ποσοστά) κάθε ηλικιακής ομάδας αναπαρίσταται από επιφάνειες με βάση: α) μια κοινή κλίμακα στον κατακόρυφο άξονα και για τα δύο φύλα, όπου τοποθετούνται οι ηλικίες, και β) δύο κλίμακες στον οριζόντιο άξονα (επί ημι-άξονων), όπου αποτυπώνονται αντιστοίχως είτε οι αντρικοί και οι γυναικείοι πληθυσμοί (αν πρόκειται για απόλυτα μεγέθη) είτε τα ποσοστά τους (αναλογίες). Συνήθως οι άρρενες απεικονίζονται στην αριστερή πλευρά της πυραμίδας και οι θήλεις στη δεξιά. Οι κλίμακες αυτές έχουν κοινά διαστήματα, και αν στραφούν κατά 180 μοίρες έχουμε την πλήρη επίθεσή τους.</p> <p>Μια πληθυσμιακή πυραμίδα δημιουργείται συνήθως για την 1/1 κάθε ημερολογιακού έτους. Δυνάμεθα όμως να τη δημιουργήσουμε και για οποιαδήποτε άλλη στιγμή (π.χ. στο μέσο του ημερολογιακού έτους). Στην περίπτωση αυτή, η ομάδα των ατόμων ηλικίας 0 (σε συμπληρωμένα έτη) δεν είναι πλήρης και το πλήθος των ατόμων ηλικίας 1, 2, 3 κ.τ.λ. ετών δεν αντιστοιχεί προφανώς ακριβώς στο πλήθος των ατόμων των γενεών που γεννήθηκαν τα έτη $x - 1$, $x - 2$, $x - 3$, κ.ο.κ.).</p> <p>Κατά κανόνα, τα δεδομένα που διαθέτουμε για τη δημιουργία των πληθυσμιακών πυραμίδων αναφέρονται σε μονοετείς ή πενταετείς ηλικιακές ομάδες. Το σχήμα παραπέμπει σε μια φόρμα πυραμοειδή, στην οποία και οφείλει το όνομα του (πυραμίδα), αναλόγως της κυρίαρχης επίδρασης που έχουν η θνησιμότητα και η γονιμότητα (και, συνήθως, δευτερευόντως η μετανάστευση). Έτσι, στην επίδραση της θνησιμότητας προστίθενται εκείνες της γονιμότητας και των μεταναστεύσεων δημιουργώντας διαφορετικούς τύπους πυραμίδων (πυραμίδες με ιδιαίτερα διευρυμένη βάση αν έχουμε νεανικούς πληθυσμούς ή αντιθέτως με στενή βάση αν πρόκειται για <i>γερασμένους πληθυσμούς</i>, βλ. Κατωτέρω 3 διαφορετικά παραδείγματα). Στην ειδική περίπτωση ενός στάσιμου πληθυσμού το περίγραμμα της πυραμίδας ταυτίζεται με εκείνο της καμπύλης επιβίωσης (δηλ. των επιβιωσάντων) του πληθυσμού αυτού. Τέλος, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι είναι δυνατόν να δημιουργήσουμε πληθυσμιακές πυραμίδες και για ειδικούς πληθυσμούς (σχολικός, μιας μεγάλης επιχείρησης, κ.τ.λ.).</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-start;"> <div style="text-align: center;"> <p>(α) νεανικού πληθυσμού</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>(β) ώριμου πληθυσμού</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>(γ) γεροντικού πληθυσμού</p> </div> </div>
199	Πληθυσμιακή συρρίκνωση Η μείωση ενός πληθυσμού, συνήθως όταν οι θάνατοι υπερτερούν των γεννήσεων.

200	Πληθυσμιακό κέντρο Το κέντρο (ή άλλως το μέσο σημείο ή το κέντρο βαρύτητας) του κατανεμημένου σε μια χωρική ενότητα <i>πληθυσμού</i> είναι το κέντρο της πληθυσμιακής βαρύτητας για την ενότητα αυτή. Πρόκειται για ένα σημείο, στο οποίο η χωρική ενότητα θα μπορούσε να ισορροπήσει, εάν αυτή ήταν μια οριζόντια επίπεδη πεδιάδα χωρίς βάρος και ο πληθυσμός ήταν κατανεμημένος πάνω σε αυτήν, αν δεχθούμε την υπόθεση ότι κάθε άτομο της συγκεκριμένης χωρικής ενότητας α) έχει ίσο βάρος και β) ασκεί επίδραση στο κεντρικό σημείο αναλόγως της αποστάσεως από το σημείο αυτό.
201	Πληθυσμός Το σύνολο των ατόμων σε μια δεδομένη στιγμή και σε μια χωρική ενότητα, σύνολο δυνάμενο να προσδιορισθεί με πολλαπλά και διαφορετικά κριτήρια. Τις περισσότερες φορές ο όρος πληθυσμός υποδηλώνει το σύνολο των κατοίκων μιας περιοχής (κράτος, επαρχία, νομός, πόλη, κοινότητα, κ.τ.λ). Μπορεί επίσης να υποδηλώνει και διαφορετικά τμήματά του (αντρικός, γυναικείος, αστικός, ενεργός, σχολικός, κ.τ.λ.).
202	Πληθυσμός μαλθουσιανός Πληθυσμός που χρησιμοποιεί μέτρα <i>αντισύλληψης</i> για τον έλεγχο της <i>αναπαραγωγής</i> του.
203	Πληθυσμός ανοικτός Πληθυσμός μιας χωρικής ενότητας με <i>μεταναστεύσεις</i> (εισόδους ή /και εξόδους).
204	Πληθυσμός κλειστός Πληθυσμός μιας χωρικής ενότητας χωρίς <i>μεταναστεύσεις</i> (εισόδους ή /και εξόδους).
205	Πληθυσμός σταθερός <i>Κλειστός πληθυσμός</i> που βιώνει για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα σταθερές συνθήκες <i>θνησιμότητας</i> και <i>γονιμότητας</i> αποκτώντας <i>σταθερή ηλικιακή δομή</i> . Ο πληθυσμός αυτός προκύπτει από την εφαρμογή ενός πίνακα επιβίωσης επί ενός μεταβαλλόμενου με σταθερό ρυθμό αριθμού γεννήσεων, ρυθμό που είναι ό ίδιος με το ρυθμό μεταβολής του πληθυσμού.
206	Πληθυσμός στάσιμος Πληθυσμός που παραμένει διαχρονικά αμετάβλητος τόσο από άποψη μεγέθους όσο και από άποψη <i>ηλικιακής δομής</i> . Αποτελεί ειδική περίπτωση ενός <i>σταθερού πληθυσμού</i> που χαρακτηρίζεται από <i>μηδενική φυσική αύξηση</i> . Ο πληθυσμός αυτός προκύπτει από την εφαρμογή ενός <i>πίνακα επιβίωσης</i> επί ενός αμετάβλητου αριθμού <i>γεννήσεων</i> .
207	Πληθυσμός βέλτιστος Το μέγεθος του πληθυσμού που επιτρέπει την επίτευξη των ευνοϊκότερων αποτελεσμάτων σχετικά με τον επιδιωκόμενο στόχο, που προφανώς εξαρτάται από τη φύση του τιθέμενου στόχου. Ο βέλτιστος πληθυσμός έχει συχνά αποτελέσει το κριτήριο για την άσκηση δημογραφικών πολιτικών.
208	Πληθυσμός μέγιστος Αναφέρεται στο μέγιστο αριθμό κατοίκων που θα μπορούσε να ζήσει σε μια περιοχή, λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες <i>πλουτοπαραγωγικές πηγές</i> και το ελάχιστο αποδεκτό όριο διαβίωσής του.
209	Πληθυσμός γερασμένος Ο πληθυσμός που εμφανίζει σχετικά υψηλό ποσοστό ηλικιωμένων, υψηλή <i>διάμεσο ηλικία</i> και, κατά συνέπεια, χαμηλούς εν δυνάμει ρυθμούς αύξησης.
210	Πληθυσμός ενήλικος Τα άτομα που έχουν συμπληρώσει την εκ του νόμου προβλεπόμενη ηλικία και έχουν αποκτήσει πολιτικά δικαιώματα και υποχρεώσεις. Το όριο της ενηλικίωσης διαφοροποιείται αναλόγως της κατά χώρα ισχύουσας νομοθεσίας. Στην Ελλάδα ορίζεται ως η ηλικία των 18 ετών.
211	Πληθυσμός νεανικός Ένας πληθυσμός ο οποίος χαρακτηρίζεται από υψηλή αναλογία παιδικού πληθυσμού (υψηλό ποσοστό π.χ. των < 15 ετών και των νέων ενηλίκων).
212	Πληθυσμός παραγωγικής (εργάσιμης) ηλικίας Πληθυσμός ο οποίος έχει την ηλικία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (συνήθως 15-64 ετών).
213	Πληθυσμός αγροτικός Ο πληθυσμός των χαρακτηριζόμενων ως αγροτικών δήμων και κοινοτήτων. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται σε κάθε χώρα για το χαρακτηρισμό των διοικητικών ενότητων ως αγροτικών ποικίλλουν. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.), προ του 2001, ο αγροτικός πληθυσμός περιλάμβανε τον πληθυσμό των δήμων και κοινοτήτων, των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός είχε λιγότερο από 2.000 κατοίκους (εκτός των εντασσόμενων στα Πολεοδομικά Συγκροτήματα).
214	Πληθυσμός αστικός Πληθυσμός που ζει σε συγκεντρωμένες ζώνες. Κατά την Ε.Σ.Υ.Ε, περιλαμβάνεται ο πληθυσμός των δήμων και κοινοτήτων της Ελλάδας, των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει 10.000 κατοίκους και άνω, καθώς επίσης και ο πληθυσμός των πολεοδομικών συγκροτημάτων στο σύνολό τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος του πληθυσμού του πολυπληθέστερου οικισμού σε κάθε δήμο ή κοινότητά τους.
215	Πληθυσμός περι-αστικός Πληθυσμός που γειτνιάζει με μια αστική περιοχή.

216	Πληθυσμός απασχολούμενος Το σύνολο των ατόμων που εργάζονται (απασχολούμενων). Στη χώρα μας, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (Ε.Σ.Υ.Ε) στις διεξαχθείσες <i>απογραφές</i> περιλαμβάνει στους απασχολούμενους: α) Τα άτομα ηλικίας 10 ετών και άνω τα οποία δήλωσαν ότι εργάζονται με σκοπό το κέρδος ή για να πάρουν αμοιβή ή ακόμη ως άμισθοι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση ή τη γεωργική εκμετάλλευση, εφόσον εργάζονται σε αυτήν κάθε ημέρα και τουλάχιστον το 1/3 του κανονικού ωραρίου ή περισσότερο από 90 ημέρες το χρόνο (επομένως, > 15 ώρες κατά την προηγούμενη της απογραφής εβδομάδα) και β) Τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω που δήλωσαν ότι εργάζονται, αλλά την προηγούμενη της απογραφής εβδομάδα απασχολήθηκαν λιγότερο από 15 ώρες ή καθόλου, λόγω εποχικότητας, καιρικών συνθηκών, αδειάς ή ασθένειας.
217	Πληθυσμός οικονομικά ενεργός Τα άτομα που εργάζονται (απασχολούμενοι) ή αναζητούν εργασία.
218	Πληθυσμός μέσος Ο πληθυσμός στη μέση ενός έτους (30/6) ή ακόμη στο μέσο μιας περιόδου. Γενικότερα, όταν P_x ο πληθυσμός την 1/1 του έτους x και P_y ο πληθυσμός την 1/1 του έτους y, τότε ο μέσος πληθυσμός ισούται με $(P_x + P_y)/2$ (υποθέτοντας ότι κατά τη διάρκεια του έτους αυτού η μεταβολή του πληθυσμού είναι ομαλή, ήτοι γραμμική).
219	Πληθυσμός μόνιμος Το σύνολο των ατόμων που έχουν τη συνήθη κατοικία τους σε μια διοικητική ενότητα. Στην Ελλάδα, στις <i>απογραφές</i> πληθυσμου, ως μόνιμος (ή διαμένων) πληθυσμός καταγράφεται το σύνολο των ατόμων που διαμένουν σε μια διοικητική ενότητα το μεγαλύτερο τμήμα του έτους.
220	Πληθυσμός νόμιμος Στην Ελλάδα ο νόμιμος πληθυσμός, κατά την Ε.Σ.Υ.Ε., αποτελείται από τον αριθμό των απογραφέντων δημοτών, δηλ. από το σύνολο των ατόμων που είναι καταχωρημένα στα αντίστοιχα δημοτολόγια.
221	Πληθυσμός πραγματικός Το σύνολο των ατόμων που είναι παρόντα σε μια συγκεκριμένη χωρική ενότητα την ημέρα της <i>απογραφής</i> ανεξαρτήτως εάν διαμένουν μόνιμως ή όχι σε αυτήν. Κατά την Ε.Σ.Υ.Ε., πραγματικός πληθυσμός μιας περιφέρειας (δήμου, κοινότητας ή οικισμού) είναι το σύνολο των, για οποιαδήποτε αιτία, παρόντων σ' αυτήν προσώπων κατά την ημέρα της απογραφής, είτε αυτά διαμένουν μόνιμως στην περιφέρεια αυτή είτε προσωρινώς ή τυχαίως.
222	Πληθυσμός πρότυπος Πληθυσμός με συγκεκριμένη <i>ηλικιακή δομή</i> στον οποίο εφαρμόζονται οι προσμετρώμενοι ειδικοί κατά ηλικία δείκτες σε διάφορες χωρικές ενότητες, προκειμένου να υπολογισθούν νέοι προτυποποιημένοι δείκτες οι οποίοι επιτρέπουν τη σύγκριση της έντασης ενός φαινομένου ανάμεσα στις εξεταζόμενες χωρικές ενότητες (ειδικά της <i>θνησιμότητας</i>), καθώς με τη μέθοδο αυτή η επίδραση των πληθυσμιακών δομών έχει πλέον αδρανοποιηθεί.
223	Πληθυσμός συγκεντρωμένος Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε., ο πληθυσμός που απογράφηκε σε κατοικίες ενός οικισμού, οι οποίες απείχαν μεταξύ τους λιγότερο από 200 μέτρα.
224	Πολυπληθέστερος οικισμός Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (Ε.Σ.Υ.Ε.), προ του 2001, η ομάδα των συνεχόμενων δήμων ή κοινοτήτων όπου ο πολυπληθέστερος οικισμός ενός τουλάχιστον δήμου έχει > 10.000 κατοίκους και προς τον οποίο γειτνιάζουν (σε απόσταση μικρότερη των 200 μέτρων) οι κατοικίες του πολυπληθέστερου οικισμού των άλλων δήμων ή κοινοτήτων, ώστε να θεωρούνται ως ένα ενιαίο σύνολο.
225	Ποσοστιαία μεταβολή ενός πληθυσμού Ο λόγος της διαφοράς που προκύπτει από τη μεταβολή ενός πληθυσμού ανάμεσα σε δύο ημερολογιακά έτη προς τον πληθυσμό του έτους εκκίνησης $\times 100$.
226	Ποσοστό (συντελεστής/δείκτης) Ο λόγος ενός υπο-πληθυσμού προς το συνολικό πληθυσμό του οποίου αποτελεί τμήμα σε ένα έτος ή μια περίοδο. Ή ακόμη ο λόγος (πηλίκο) των δημογραφικών γεγονότων που συμβαίνουν σε έναν πληθυσμό κατά τη διάρκεια ενός έτους ή μιας περιόδου προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους ή περιόδου. Στη δημογραφία, όταν αναφερόμαστε στους <i>ειδικούς κατά ηλικία συντελεστές</i> (δείκτες ή ποσοστά) <i>θνησιμότητας</i> , <i>γονιμότητας</i> , <i>γαμηλιότητας</i> , κ.ο.κ., ανάγουμε το πλήθος των δημογραφικών γεγονότων που συνέβησαν στη διάρκεια μιας περιόδου στο <i>μέσο πληθυσμό</i> της ίδιας περιόδου και, στην περίπτωση αυτή, ο υπολογιζόμενος δείκτης δίδει τη συχνότητα εμφάνισης του εξεταζόμενου φαινομένου στον εξεταζόμενο πληθυσμό. Ο δείκτης αυτός δεν πρέπει να συγχέεται με την <i>πιθανότητα</i> εμφάνισης ενός γεγονότος στη διάρκεια μιας περιόδου σε έναν πληθυσμό ο οποίος δεν έχει υποστεί ακόμη την επίδραση του εξεταζόμενου δημογραφικού φαινομένου. Οι δείκτες αυτοί έχουν ετήσια διάσταση και όταν υπολογίζονται για διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, ο δημογράφος οφείλει να τους προσδώσει πάντοτε ετήσια διάσταση.
227	Ποσοστό πρώτης κατηγορίας Ποσοστό που υπολογίζεται στη <i>δημογραφική ανάλυση</i> για τα μη επαναλαμβανόμενα <i>δημογραφικά γεγονότα</i> (π.χ. πρώτοι γάμοι). Για τον υπολογισμό του, ανάγουμε τα γεγονότα στα άτομα που δεν έχουν ακόμη «βιώσει» το εξεταζόμενο φαινόμενο. Π.χ. το <i>ποσοστό πρωτο-γαμηλιότητας</i> , που υπολογίζεται θέτοντας στον αριθμητή τους <i>γάμους</i> των αγάμων γυναικών ηλικίας 27 ετών σε <i>συμπληρωμένα έτη</i> και στον παρονομαστή το <i>μέσο πληθυσμό</i> των άγαμων γυναικών της ίδιας ηλικίας, είναι ποσοστό πρώτης κατηγορίας. Τα <i>ποσοστά θνησιμότητας</i> είναι εκ φύσεως ποσοστά πρώτης κατηγορίας, καθώς ο <i>θάνατος</i> ενός ατόμου αφενός είναι μοναδικό γεγονός (δεν δύναται δηλ. να επαναληφθεί), αφετέρου οι θάνατοι σε μια δεδομένη ηλικία αφορούν το σύνολο των επιβιωσάντων στην αρχή της ηλικίας αυτής.

	Τα ποσοστά πρώτης κατηγορίας προσμοιάζουν με <i>πιθανότητες</i> . Ο γενικός τύπος που επιτρέπει τη μετάβαση από ένα ποσοστό σε μια πιθανότητα είναι ο κάτωθι: $n = 2t/2 + t$ όπου το ποσοστό συμβολίζεται με t και η πιθανότητα με n
228	Ποσοστό δεύτερης κατηγορίας Για τον υπολογισμό του ανάγουμε τα <i>δημογραφικά γεγονότα</i> στο σύνολο των ατόμων ανεξαρτήτως της θέσης τους (ανεξαρτήτως δηλ. εάν έχουν «βιώσει» ή μη το εξεταζόμενο φαινόμενο). Π.χ. το <i>ποσοστό γαμνηλότητας</i> , που υπολογίζεται θέτοντας στον αριθμητή τους γάμους των γυναικών ηλικίας 27 ετών και στον παρονομαστή το <i>μέσο πληθυσμό</i> του συνόλου των γυναικών της ίδιας ηλικίας ανεξαρτήτως της <i>οικογενειακής τους κατάστασης</i> (άγαμες, έγγαμες, χήρες, διεξυγμένες), είναι ένα ποσοστό δεύτερης κατηγορίας. Τα ποσοστά δεύτερης κατηγορίας δύνανται να «προσομοιωθούν», υπό ορισμένες προϋποθέσεις, με τα γεγονότα των πινάκων. Στην περίπτωση π.χ της γαμνηλότητας των αγάμων, τα ποσοστά δεύτερης κατηγορίας ταυτίζονται με τα γεγονότα (γάμους) του πίνακα εάν δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στη θνησιμότητα των αγάμων και σε αυτήν του συνόλου των μελών της εξεταζόμενης γενεάς (<i>ισχύς της συνθήκης της συνέχειας</i>)
229	Ποσοστό ανά ηλικία σε συμπληρούμενα έτη Ποσοστό (δείκτης) ανά ηλικία (π.χ <i>θνησιμότητας, μετανάστευσης, γονιμότητας</i> κ.τ.λ.) το οποίο υπολογίζεται όταν στον αριθμητή έχουμε γεγονότα κατατασσόμενα σύμφωνα με την <i>ηλικία</i> των ατόμων <i>σε συμπληρούμενα έτη</i> και στον παρονομαστή <i>μέσους πληθυσμούς</i> .
230	Ποσοστό ανά ηλικία σε συμπληρωμένα έτη Όταν τα γεγονότα στη <i>δημογραφική ανάλυση</i> κατατάσσονται σύμφωνα με την <i>ηλικία</i> των ατόμων <i>σε συμπληρωμένα έτη</i> , το υπολογιζόμενο ποσοστό (ο λόγος δηλ. των δημογραφικών γεγονότων προς το <i>μέσο πληθυσμό</i>) ορίζεται ως ποσοστό σε συμπληρωμένα έτη.
231	Ποσοστό (ακαθάριστο/αδρό) αναπαραγωγής μιας γενεάς Ο μέσος αριθμός των θήλεων που φέρουν στον κόσμο οι γυναίκες μιας <i>πραγματικής γενεάς</i> , η οποία δεν υπόκειται στον «κίνδυνο» του <i>θανάτου</i> ή της <i>μετανάστευσης</i> . Εάν γνωρίζουμε την <i>τελική ένταση γονιμότητας της γενεάς</i> αυτής (συμβολιζόμενη διεθνώς ως D_f (τον αριθμό δηλ. των παιδιών που έχει φέρει στον κόσμο) και την πολλαπλασιάσουμε με την πιθανότητα γέννησης θήλεος τέκνου (0,488), έχουμε το ακαθάριστο ή αδρό ποσοστό αναπαραγωγής (R) που δίδει την προοπτική πλήρους ή μη αντικατάστασης της συγκεκριμένης γενεάς, εν απουσία θνησιμότητας και μετανάστευσης. Επομένως, όταν $R > 1$, η αντικατάσταση της γενεάς, εν απουσία πάντοτε των δύο άλλων φαινομένων, έχει επιτευχθεί.
232	Ποσοστό (ακαθάριστο/αδρό) αναπαραγωγής σε ένα ημερολογιακό έτος ή μία περίοδο Ο αριθμός των θήλεων που αναμένεται να φέρει στον κόσμο, εν απουσία <i>θνησιμότητας</i> και <i>μετανάστευσης</i> , μια γυναίκα <i>πλασματικής γενεάς</i> η οποία αναμένεται να ακολουθήσει το πρότυπο αναπαραγωγής των 35 γενεών σε αναπαραγωγική ηλικία (15-49 ετών) που τέμνουν ένα ημερολογιακό έτος (<i>συγχρονική ανάλυση</i>). Επομένως, στην περίπτωση αυτή $R = \text{Συνθετικός δείκτης γονιμότητας} \times 0,488$ (πιθανότητα γέννησης θήλεος τέκνου).
233	Ποσοστό καθαρό αναπαραγωγής μιας γενεάς κατά τη γέννηση Υπολογίζεται ως το γινόμενο της <i>τελικής καθαρής έντασης της γονιμότητας</i> μιας <i>κλειστής γενεάς</i> γυναικών, που δεν θίγεται από <i>μεταναστεύσεις</i> (ένταση που υπολογίζεται συνδυάζοντας τον <i>αδρό πίνακα γονιμότητας</i> της γενεάς με τις <i>πιθανότητες επιβίωσης</i> ανά ηλικία των γυναικών αυτής) επί την αναλογία των θήλεων ανά 100 γεννήσεις. Επομένως, το ποσοστό καθαρό αναπαραγωγής μιας γενεάς κατά τη γέννηση $R_0 = t_f \times D_f'$, όπου D_f' είναι η τελική καθαρή γονιμότητα της γενεάς και t_f η αναλογία των θήλεων ανά 100 γεννήσεις (0,488). Το καθαρό ποσοστό αναπαραγωγής μιας γενεάς κατά τη γέννηση λαμβάνει προφανώς υπόψη του την επίδραση της <i>θνησιμότητας</i> , παράμετρος η οποία απουσιάζει από τον υπολογισμό του αντίστοιχου <i>αδρού ποσοστού αναπαραγωγής</i> . Αν το R_0 σε έναν <i>κλειστό πληθυσμό</i> ισούται με τη μονάδα, ο πληθυσμός αυτός θα αυξηθεί μόνον υπό την προϋπόθεση ότι η θνησιμότητα των γεννηθέντων θήλεων θα είναι μικρότερη της θνησιμότητας που γνώρισαν οι μητέρες τους. Αντιθέτως, αν για μια μακρά περίοδο η τιμή του παραμένει < 1 , ο εξεταζόμενος κλειστός πληθυσμός θα μειωθεί, εκτός και αν η μείωση αυτή αντισταθμιστεί από τη σημαντική συνεχή αύξηση της <i>προσδοκώμενης ζωής κατά την γέννηση</i> .
234	Ποσοστό καθαρό αναπαραγωγής κατά τη γέννηση σε ένα ημερολογιακό έτος ή μια περίοδο Υπολογίζεται στα πλαίσια της <i>εγκάρσιας ή στιγμιαίας ανάλυσης</i> , συνδυάζοντας έναν <i>αδρό στιγμιαίο πίνακα ολικής γονιμότητας</i> με ένα <i>στιγμιαίο πίνακα θνησιμότητας</i> (πίνακες που προφανώς αναφέρονται στο ίδιο ημερολογιακό έτος ή στην ίδια περίοδο). Το καθαρό ποσοστό αναπαραγωγής στη συγχρονική ανάλυση λαμβάνει, επομένως, υπόψη του την επίδραση της θνησιμότητας (παράμετρος η οποία απουσιάζει από τον υπολογισμό του αντίστοιχου <i>συγχρονικού αδρού ποσοστού αναπαραγωγής</i>) και υπολογίζεται ως εξής: $R_0 =$ καθαρός αριθμός παιδιών/γυναίκα σε ένα έτος επί την αναλογία των θήλεων ανά 100 γεννήσεις. Ο δείκτης αυτός δίδει το πλήθος των θήλεων τέκνων που φέρνει στον κόσμο μια <i>πλασματική γενεά</i> γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες θνησιμότητας μιας περιόδου (συνήθως ενός ημερολογιακού έτους). Όμως, η ερμηνεία του είναι επίφοβη. Μια τιμή του R_0 ίση με τη μονάδα σημαίνει ότι μια <i>πλασματική κλειστή γενεά</i> , αν ακολουθήσει το πρότυπο τεκνογονίας και θνησιμότητας ενός έτους ή μιας περιόδου, θα αντικατασταθεί πλήρως, καθώς κάθε μητέρα της γενεάς αυτής θα αντικατασταθεί από μια κόρη.

235	<p>Ποσοστό καθαρό αναπαραγωγής στη μέση ηλικία τεκνογονίας σε ένα ημερολογιακό έτος ή μία περίοδο Υπολογίζεται στα πλαίσια της <i>εγκάρσιας ή στιγμιαίας ανάλυσης</i> συνδυάζοντας έναν <i>αδρό στιγμιαίο πίνακα ολικής γονιμότητας</i> και ένα <i>στιγμιαίο πίνακα θνησιμότητας μέχρι τη μέση ηλικία στη τεκνογονία</i> (πίνακες που προφανώς αναφέρονται στο ίδιο ημερολογιακό έτος ή στην ίδια περίοδο). Το καθαρό ποσοστό αναπαραγωγής σε ένα ημερολογιακό έτος λαμβάνει υπόψη του την επίδραση της θνησιμότητας (παράμετρος η οποία απουσιάζει από τον υπολογισμό του αντίστοιχου <i>αδρού ποσοστού αναπαραγωγής</i>) και υπολογίζεται ως εξής:</p> <p>R_0= Καθαρό ποσοστό αναπαραγωγής σε ένα έτος επί την πιθανότητα επιβίωσης από τη γέννηση έως τη μέση ηλικία στην τεκνογονία.</p> <p>Η ερμηνεία του δείκτη αυτού είναι επίφοβη. Μια τιμή του δείκτη ίση με τη μονάδα σημαίνει ότι οι γυναίκες μιας <i>πλασματικής κλειστής γενεάς</i> (χωρίς μεταναστεύσεις), αν ακολουθήσουν το πρότυπο τεκνογονίας και θνησιμότητας ενός έτους (ή μιας περιόδου), θα αντικατασταθούν πλήρως στη μέση ηλικία που έφεραν στον κόσμο τα παιδιά τους, καθώς κάθε μητέρα της γενεάς αυτής θα αντικατασταθεί από μια κόρη.</p>
236	<p>Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας Ο λόγος, σε ένα ημερολογιακό έτος, των θανάτων βρεφών από τη γέννηση μέχρι τα πρώτα τους γενέθλια προς 1000 γεννήσεις ζώντων στη διάρκεια του ίδιου έτους. Υπολογίζεται βάσει του τύπου:</p> $m_0 = \frac{d_1 + d'_1}{S_0}$ <p>Όπου m_0 το ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας, S_0 οι γεννήσεις του έτους x και $d(d_1 + d'_1)$ οι θάνατοι των βρεφών κάτω του έτους σε συμπληρωμένα έτη (βλ. γράφημα)</p> <p>Υπολογίζοντας όμως έτσι το δείκτη αυτό, στον αριθμητή έχουμε τους θανάτους βρεφών που προέρχονται από δύο διαφορετικές γενεές (d_1 και d'_1). Ο πλέον σωστός τρόπος υπολογισμού είναι να ανάγουμε τους θανάτους των βρεφών d'_1 που γεννήθηκαν το έτος x, στις γεννήσεις του έτους αυτού (S'_0) και τους θανάτους των βρεφών του ίδιου έτους d_1 που προέρχονται από τις γεννήσεις του προηγούμενου έτους ($x-1$), στις γεννήσεις του έτους αυτού (S_0).</p> <p>Στην περίπτωση αυτή, η βρεφική θνησιμότητα υπολογίζεται βάσει του τύπου:</p> $m_0 = \frac{d_1}{S_0} + \frac{d'_1}{S'_0}$ <p>Όταν δεν έχουμε τη <i>διπλή ταξινόμηση</i> των θανάτων (δεν γνωρίζουμε δηλ. τους d_1 και d'_1, αλλά μόνον το σύνολό τους d) για τον υπολογισμό της βρεφικής θνησιμότητας μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον κάτωθι τύπο:</p>

	$m_0 = \frac{d}{\frac{1}{3} * S_0 + \frac{2}{3} * S'_0}$ <p>Γέλος, αν στον υπολογισμό του δείκτη, αριθμητής και παρονομαστής αφορούν την ίδια γενεά, τότε για τη συγκεκριμένη γενεά το ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας ταυτίζεται με την πιθανότητα θανάτου ανάμεσα στη γέννηση και τα πρώτα γενέθλια (είναι δηλ. η πρώτη πιθανότητα στη σειρά των πιθανοτήτων του πίνακα θνησιμότητας της γενεάς αυτής), δηλ.</p> $m_0 = q_0 = \frac{d'_1 + d_2}{S_0}$
237	Προτίμηση στη στρογγυλοποίηση των ηλικιών Η προτίμηση η οποία εκδηλώνεται κατά τη δήλωση των ηλικιών τόσο στις <i>απογραφές πληθυσμού</i> όσο και στις ληξιαρχικές πράξεις (<i>γεννήσεων, θανάτων</i> κ.τ.λ.) για τις «στρογγυλές» ηλικίες που τελειώνουν σε 0 και 5 (και δευτερευόντως σε ζυγά έτη). Για τη εκτίμηση της φερεγγυότητας των δημογραφικών δεδομένων της κατανομής κατά ηλικία ενός πληθυσμού χρησιμοποιούνται ειδικοί δείκτες, όπως πχ ο <i>δείκτης του Wipple</i> για τη μέτρηση της προτίμησης για τους αριθμούς 0 και 5 ή ακόμη ο <i>δείκτης του Myers</i> για τη μέτρηση της προτίμησης ή της απαρέσκειας για όλους τους αριθμούς, η ακόμη οι δείκτες των Bachi, Myers κ.τ.λ.
238	Σειρά (τάξη) έλευσης Η θέση ενός <i>δημογραφικού γεγονότος</i> στη συνολική σειρά των γεγονότων που αφορούν ένα άτομο ή μια οντότητα (<i>γενεά ή κοορτή</i>).
239	Σειρά (τάξη) των γάμων Η σειρά γάμου ενός ατόμου στο σύνολο των γάμων του (πρώτος γάμος, δεύτερος γάμος, κ.ο.κ.).
240	Σειρά (τάξη) των γεννήσεων Η σειρά μιας γέννησης στο συνολικό αριθμό γεννήσεων ζώντων τέκνων που έχει φέρει στον κόσμο μία μητέρα.
241	Σειρά (τάξη) των αμβλώσεων Η σειρά μιας άμβλωσης στο συνολικό αριθμό των αμβλώσεων που είχε μία γυναίκα.
242	Σειρά (τάξη) των μετακινήσεων/μεταναστεύσεων Η θέση μιας μετανάστευσης (1 ^η , 2 ^η , 3 ^η κ.ο.κ.) στη μεταναστευτική ιστορία ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων.
243	Στείριότητα Η ανικανότητα για <i>τεκνογονία</i> .
244	Στείριότητα βιολογική Η ακούσια ανικανότητα για <i>τεκνογονία</i> . Η βιολογική στείριότητα μπορεί να είναι ολική, μερική (ανικανότητα <i>σύλληψης</i> π.χ. μετά την εμμηνόπαυση), ή ακόμη περιστασιακή (ανικανότητα σύλληψης για κάποια περίοδο μετά τη γέννηση ενός παιδιού).
245	Συγγένεια Σχέση που συνδέει συνήθως άτομα έχοντα κοινή καταγωγή. Τα άτομα τα οποία έχουν τους ίδιους προγόνους ή ανιόντες καλούνται συγγενείς εξ αίματος. Οι σχέσεις, αντιθέτως, που προκύπτουν ως συνέπεια ενός γάμου καλούνται συγγένεια εξ αγχιστείας. Οι σχέσεις που υφίστανται μεταξύ των συγγενών εξ αίματος και εξ αγχιστείας συναποτελούν τις σχέσεις συγγένειας.
246	Συγγένεια εξ αίματος Σχέση μεταξύ ατόμων που είναι ομόαιμα, προέρχονται δηλαδή από τον ίδιο πρόγονο.
247	Σύζυγος Νόμιμος σύντροφος, το άτομο με το οποίο κανείς συνδέεται με γάμο.
248	Σύλληψη Σχηματισμός του αρχικού κυττάρου του εμβρύου με τη συνένωση του ωαρίου και του σπερματοζωαρίου.
249	Συμβίωση εκτός γάμου Συγκατοίκηση ενός άγαμου ζεύγους συνήθως για μια εκτεταμένη χρονική περίοδο. Η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη για το χαρακτηρισμό μιας συμβίωσης ως «συμβίωση εκτός γάμου» ποικίλει από χώρα σε χώρα.
250	Συνθήκη ανεξαρτησίας Η συνθήκη αυτή πληρούται όταν: α) ο πληθυσμός μιας <i>κοορτής</i> ή μιας <i>γενεάς</i> υπόκειται ταυτόχρονα την επίδραση δύο <i>δημογραφικών φαινομένων</i> και β) τα μέλη της «βιώνουν» την επίδραση του ενός εξ αυτών με τον ίδιο τρόπο που θα τη βίωναν αν υπόκειντο στην επίδραση και του δεύτερου. Π.χ. όταν τα μέλη μιας γενεάς υπόκεινται ταυτόχρονα την επίδραση της <i>γαμηλιότητας</i> και της <i>θνησιμότητας</i> , η συνθήκη αυτή θα ίσχυε εάν α) οι άγαμοι μιας γενεάς που απεβίωσαν, θα είχαν, εάν δεν απεβίωναν, τις ίδιες <i>πιθανότητες</i> να <i>συνάψουν</i> ένα γάμο με τους <i>επιβιώσαντες</i> και β) οι άγαμοι της ίδιας γενεάς που τέλεσαν ένα γάμο, θα είχαν, εάν δεν είχαν παντρευτεί, τις ίδιες <i>πιθανότητες θανάτου</i> με αυτούς που δεν παντρεύτηκαν ποτέ.

251	Συνθήκη συνέχειας Η συνθήκη αυτή πληρούται όταν, σε μια γενεά που βιώνει ένα <i>δημογραφικό φαινόμενο</i> , τα χαρακτηριστικά του φαινομένου αυτού παραμένουν τα ίδια για όλα τα μέλη της, ανεξαρτήτως του αν αυτά υπόκεινται σε αλλαγές κατάστασης υπό την επίδραση άλλων δημογραφικών φαινομένων. Π.χ. σε μια γενεά που υπόκειται τον κίνδυνο του θανάτου, η συνθήκη αυτή θα ισχύει εάν οι πιθανότητες θανάτου ήταν οι ίδιες τόσο για τα άγαμα όσο και για τα έγγαμα μέλη της (εάν δηλ. η θνησιμότητα των μελών της δεν επηρεαζόταν από τη γαμηλιότητα), ήτοι αν οι <i>πιθανότητες θανάτου</i> ήταν οι ίδιες τόσο για τους άγαμους όσο και για τους έγγαμους της γενεάς αυτής.
252	Συνολική μεταβολή του πληθυσμού (πληθυσμιακό ισοζύγιο) Μεταβολή του μεγέθους ενός πληθυσμού κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ή ενός ημερολογιακού έτους. Σε έναν <i>ανοικτό πληθυσμό</i> , το ισοζύγιο μεταξύ <i>μετανάστευσης</i> και <i>φυσικής αύξησης</i> κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ή ενός ημερολογιακού έτους. Η συνολική μεταβολή ενός ανοικτού πληθυσμού ανάμεσα σε δύο έτη (x και $x+a$) προσδιορίζεται επομένως από το αλγεβρικό άθροισμα αφενός των γεννήσεων και των θανάτων ($I-\Theta$, φυσική κίνηση), αφετέρου των μεταναστευτικών εισροών και εκροών (<i>Εισ.-Εξ.</i> , μεταναστευτικό ισοζύγιο). Επομένως, $P_{x+a} - P_x = (I - \Theta) + (Είσοδοι - Εξοδοι)$.
253	Συχνότητα ισόβιας αγαμίας Το ποσοστό των ατόμων μιας γενεάς (κατά το συνηθέστερο στην ηλικία των 50 ετών ακριβώς) που παρέμειναν άγαμοι. Ο λόγος, βάσει των δεδομένων του πίνακα <i>γαμηλιότητας</i> μιας γενεάς, των αγάμων στην ηλικία των 50 ετών προς τους αγάμους ηλικίας 15 ετών («ρίζα» του πίνακα) επί 100. Η συχνότητα ισόβιας αγαμίας μπορεί να υπολογισθεί και στη <i>συγχρονική ανάλυση</i> (σε ένα έτος ή μια περίοδο). Στην περίπτωση όμως αυτή ο δείκτης δίδει το ποσοστό των ατόμων μιας <i>πλασματικής γενεάς</i> (κατά το συνηθέστερο στην ηλικία των 50 ετών) που θα παραμείνουν άγαμα στην περίπτωση που οι συνθήκες <i>γαμηλιότητας</i> του έτους ή της περιόδου παραμείνουν σταθερές.
254	Συχνότητα σχετική Η σχέση που υπάρχει μεταξύ του μέρους και του συνόλου ενός μεγέθους ή ακόμη η σχέση μεταξύ των μερών αυτού.
255	Φαινόμενο διαταρακτικό Φαινόμενο που δρα ανταγωνιστικά ως προς το εξεταζόμενο εκάστοτε <i>δημογραφικό φαινόμενο</i> . Π.χ. στην ανάλυση της <i>πρωτο-γαμηλιότητας</i> , η θνησιμότητα παρεμβαίνει ανταγωνιστικά και, αντίστροφα, η πρωτο-γαμηλιότητα παρεμβαίνει ανταγωνιστικά στη μελέτη της θνησιμότητας των αγάμων. Η <i>θνησιμότητα</i> και η <i>μετανάστευση</i> είναι τα συνηθέστερα διαταρακτικά φαινόμενα στη <i>δημογραφική ανάλυση</i> .
256	Φύλο Η διάκριση των ατόμων σε αρρενες και θήλεις.
257	Φυσική αύξηση (κίνηση) του πληθυσμού Το ισοζύγιο των <i>γεννήσεων</i> και των <i>θανάτων</i> στη διάρκεια μιας περιόδου. Η φυσική αύξηση εκφράζεται είτε σε απόλυτα μεγέθη είτε επί τις χιλίους, ως η διαφορά ανάμεσα στον <i>Αδρό δείκτη γεννητικότητας</i> και στον <i>Αδρό δείκτη θνησιμότητας</i> . Η φυσική κίνηση του πληθυσμού αποτελεί την κύρια συνιστώσα της δημογραφικής εξέλιξης και αφορά γεγονότα βιολογικής προέλευσης (γεννήσεις, θάνατοι) αλλά και γεγονότα κοινωνικής φύσης (γάμοι, διαζύγια) που επενεργούν θετικά ή αρνητικά στη διαμόρφωση της κίνησης αυτής.
258	Υπηκοότητα Ο νομικός δεσμός που συνδέει ένα άτομο με συγκεκριμένο κράτος, δεσμός βάσει του οποίου το άτομο αυτό θεωρείται πολίτης της οικείας πολιτείας. Η υπηκοότητα ενός ατόμου αποκτάται με πολλαπλούς τρόπους (μέσω πολιτογράφησης, εξ επιλογής, εκ γάμου κ.ο.κ).